

Møte onsdag den 23. november 2016 kl. 10

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 20):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Sak nr. 1 [10:00:14]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra statsministerens kontor om at statsrådene Solveig Horne, Ine M. Eriksen Søreide og Torbjørn Røe Isaksen vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Trond Giske.

Trond Giske (A) [10:00:49]: Jeg har et spørsmål til kunnskapsministeren:

Under denne regjeringen har arbeidsløsheten bitt seg fast. Senest i går kom det tall som viser at ledigheten fortsatt er på et rekordhøyt nivå – vi har det høyeste antall arbeidsløse i Norge på over 20 år. Samtidig skapes det nesten ikke nye jobber, og i privat sektor går antall jobber ned. Det er ungdom som rammes hardest. Nær 80 000 mennesker under 30 år står nå utenfor studier eller arbeid. Antall arbeidsløse ungdommer har økt med 30 000, antall uføre unge øker dramatisk under denne regjeringen, og flere opplever å møte voksenlivet uten at det er behov for dem, uten å få jobb.

I denne situasjonen mener Arbeiderpartiet at det viktigste vi kan gjøre, er å gi ungdom kvalifikasjoner, kompetanse, utdanning, sånn at de er klar for framtidens jobber når vi igjen får vekst i Norge.

Men regjeringen velger det motsatte. Veksten i antall studieplasser har knapt vært så lav som den har vært under denne regjeringen. Man kunne ha målrettet innsatsen mot Stavanger, mot Bergen, mot Hugesund, mot Stord, mot Ålesund og mot Kristiansand, der ledigheten er høyest, og brakt ungdom inn i studier og kompetansegivende løp. Isteden har det altså på tre år blitt 2 100 flere studieplasser ifølge departementets egne tall, og i budsjettet for 2017 er antall nye studieplasser som er foreslått, null – null! Altså ikke en eneste ekstra studieplass i en situasjon med rekordhøy ledighet.

Antall kvalifiserte søkere som blir avvist til høyere utdanning, har økt med 50 pst. siden denne regjeringen overtok – 20 000 mennesker. Hvorfor kan man ikke sette disse folkene inn i å få utdanning og kompetanse, sånn at de blir klar for framtidens arbeidsmarked?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:02:53]: At ledigheten øker – eller økte, rettere sagt, for nå er det jo tegn på at den stabiliserer seg – skyldes i stor grad oljeprisfallet. Så det regjeringen må måles på, er jo ikke at man sitter og styrer midt i et oljeprisfall, men hvordan man håndterer den økende ledigheten.

Norge er fortsatt – det er ingen tvil om det – i en situasjon med altfor mange arbeidsledige, hvor arbeidsledighetstallene er for høye, men også, må det sies da, kanskje på vei ned. Da er det ting vi gjør både på makronivå og på mikronivå, altså både i det store og i direkte tiltak. For eksempel er det viktig hvordan man styrer økonomien. Det er viktig med vekst i privat sektor. Vi må ha nye lønnsomme arbeidsplasser i privat sektor for å erstatte tapte arbeidsplasser der. Men også vi gjør mye på kunnskapssiden: tidens største forskningssatsing, en fornyet satsing på yrkesfag, f.eks. økning av lærlingtilskuddet, den kompetansesatsingen som regjeringen har lagt frem, som nettopp adresserer det som representanten Giske sier om at arbeidstakere må kunne få verktøyene for å omstille seg, og arbeidet vi har gjort sammen med Arbeidsdepartementet for å se på hvordan folk som havner i Nav-systemet, lettere kan ta utdanning.

Så er det de mer målrettede tiltakene nettopp inn mot Sørlandet og Vestlandet, der ledigheten er størst – i de fleste fylker i Norge går ledigheten ned – og det er f.eks. en ordning hvor vi sier at en del av dem som mister jobben i Nordsjøen, kan ta ekstra utdanning og gå inn i skolen, hvor vi trenger gode realfaglærere. Der har vi opprettet nye lærerutdanningsplasser, målrettet nettopp mot de regionene som trenger det, og nettopp sånn at de som har kompetanse i realfag, men trenger litt påfyll for å kunne få seg ny jobb, skal få det. Mange av dem er unge.

Trond Giske (A) [10:04:55]: Vanligvis bruker regjeringen å svare et eller annet med de åtte siste årene. Vel, under de åtte rød-grønne årene ble det opprettet 22 000 nye studieplasser – et helt NTNU – i en tid hvor det var lett for ungdom å få arbeid, mens det de siste tre årene er 2 000 og for 2017 null. Mitt spørsmål er igjen: Hvorfor satser man ikke på utdanning når det er veien for ungdom til å få arbeid? Kunnskapsdepartementet sier jo selv at bare økt studietilbøyelighet krever 2 000–3 000 nye plasser hvert år i en normalsituasjon.

Like ille er det når det gjelder læreplasser. Da regjeringen tiltrådte, sa man at nå skulle man ha et stort yrkesfagsløft. De årene vi har hatt flest som ikke har fått lære plass, er altså 2015 og 2016. Det går feil vei. Og igjen, 15 000 ungdommer går ut av skolen hvert år uten fullført fagbrev eller studiekompetanse. En av grunnene er at det mangler læreplasser. Vi må ha et løft for kunnskap, utdanning og fagbrev. Hvorfor vil ikke regjeringen satse, to og et halvt år etter at oljeprisen falt?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:06:03]: Jeg prøver å unngå, i hvert fall i det første svaret, nettopp å snakke om de foregående åtte årene, men kan jo si noe om hva vi har gjort. Da er det en nyttig kontrast også å se hva som har vært gjort tidligere. Vi har lagt frem endringer i nettopp yrkesfag, der det etter åtte år forrige gang kom en stortingsmelding helt på tampen. Vi kommer med et løft for fagskolene, kanskje en av de viktigste delene av utdanningssystemet vårt, som er nær arbeidslivet, praksisrettet, der det forrige periode ble satt ned et utvalg. Lærlingtilskuddet øker under dette flertallet på Stortinget. De foregående åtte årene sto det stille.

Jeg er helt enig med representanten Giske i at vi ikke dermed er i mål. Vi må gjøre enda mer. Men jeg vil advare mot den tanken om at det finnes en enkel løsning på ung-

domsledigheten ved at vi oppretter studieplasser. Vi har også opprettet nye studieplasser, men vi må altså erstatte arbeidsplasser i privat sektor med nye lønnsomme arbeidsplasser i privat sektor. Det ungdommene som mister jobben, trenger, er jo først og fremst en ny jobb.

Presidenten: Marianne Aasen – til oppfølgingsspørsmål.

Marianne Aasen (A) [10:07:17]: I regjeringens egen analyse, gjengitt i Meld. St. 27 for 2015–2016, Digital agenda for Norge, står det å lese at kun én av fire IT-stillinger vil være besatt av kompetent personale i 2030, om ikke flere utdannes. Dette er varslet lenge, ikke minst av bransjen selv, og derfor har IT-næringen gått sammen om et felles krav til statsbudsjettet. Så vidt jeg vet, er det første gangen at NITO, Tekna, IKT-Norge og Abelia har gjort det. Der krever de bl.a. 1 000 nye studieplasser innen IKT. Universitetene og høyskolene er klare, de har kapasitet, men regjeringen vil ikke gi noen studieplasser innen IKT. De vil gi null. Nok en gang velger Røe Isaksen ikke å høre på faglige råd, attpåtil når de treffer så godt som de gjør, overfor de utfordringene Norge står i når det gjelder omstilling og digitalisering. Hvorfor?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:08:12]: Premisene for spørsmålet stemmer ikke med virkeligheten. Hvis man ser på hva flertallspartiene har levert i budsjettet for 2016, er det finansiert om lag 2 700 nye plasser over statsbudsjettet med friske midler, altså en økning med flere plasser. Både når vi har tildelt stipendiater, og når vi sammen med samarbeidspartiene har opprettet nye studieplasser, har vi prioritert realfag, teknologi, IKT og lærer- og helsefag. Det er ikke bare fordi ungdomsledigheten må ned, men også fordi det er en viktig prioritering for fremtidens Norge, som representanten peker på.

Men det er jo ikke slik at den eneste måten å få andre typer studieplasser på, er at Stortinget vedtar det. Vi har også universiteter og høyskoler i Norge som ønsker seg ansvar, og som må ta det ansvaret. Nå ser jeg at når arbeidsmarkedet endrer seg, må også deres studieportefølje endre seg.

Presidenten: Anders Tyvand – til oppfølgingsspørsmål.

Anders Tyvand (KrF) [10:09:22]: Når arbeidsledigheten er høyere enn vi skulle ønske, ville det vært naturlig å satse på flere studieplasser i budsjettet.

Men selv om arbeidsledigheten har økt, vet vi også at det er noen yrkesgrupper der vi trenger flere mennesker i framtiden. I forrige uke la SSB fram en rapport som sier noe om hvilken kompetanse Norge vil ha behov for fram mot 2035. Selv om den rapporten kom etter at regjeringen hadde lagt fram sitt budsjettforslag, er bildet velkjent. Framskrivninger viser bl.a. at Norge har behov for flere med pedagogisk utdanning, flere sykepleiere og flere vernepleiere. Hvordan tenker statsråden at han vil bidra til at Norge får utdannet nok mennesker med denne kompetansen, basert på et budsjett der det ikke legges inn noen nye studieplasser?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:10:18]: For det første mener jeg at samarbeidspartiene kan være stolte. Men vi kan ikke være fornøyde, for vi er ikke ferdige med det vi har gjort, heller ikke når det gjelder ledigheten. Som sagt, vi må gjøre mer. Det holder ikke bare med tiltakspakker, løft for yrkesfagene, fagskolemeldingen – som kommer nå – eller nye studieplasser.

Ved siden av de nye studieplassene som har kommet inn i inneværende års budsjett, finansieres det nesten 3 000 nye studieplasser.

Så har også institusjonene et stort ansvar. Jeg mener at det ikke skal være slik at hver gang vi trenger en endring, eller hver gang arbeidsmarkedet endrer seg, skal vi bygge på. Vi må også kreve at universiteter og høyskoler ser på hvilken portefølje de har, og hvordan de kan tilpasse seg det arbeidslivet som er der ute. Det er et ansvar som følger med både den store pengesekken de får fra statskassen og skattebetalerne, og det ansvaret de selv ønsker å ha, og som vi har gitt dem.

Presidenten: Iselin Nybø – til oppfølgingsspørsmål.

Iselin Nybø (V) [10:11:30]: Der jeg er fra, snakker vi mye om hva vi skal leve av etter oljen. Vi er stort sett enige om at vi skal leve av oljen lenge ennå, men samtidig vet vi at vi er nødt til å se bredere, vi er nødt til å satse på andre ting. Vi er litt på søken eller leter litt etter hva som skal være det neste der vi kan være verdensledende, der vi kan ligge i front, der vi kan være en del av verdensutviklingen.

Det er ganske bred enighet om at teknologi må være en del av det svaret. Der har vi et godt utgangspunkt – Norge har et godt utgangspunkt. Samtidig viser representanten Aasen til at hvis vi ikke gjør noe, vil en stor andel av IT-stillingene våre stå ledige i framtiden. Vi vet at IKT-Norge ønsker 1 000 nye studieplasser. Vi driver med en forsøksordning med koding som valgfag, mens i Europa ruller det i stor grad inn i skolen. Er ikke statsråden bekymret for at vi er litt bakoverlente når det kommer til teknologisingen? Det er det som er løsningen for omstillingen.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:12:40]: Utviklingen går veldig fort. Det er jo egentlig merkelig at det måtte denne regjeringen til og dette flertallet til før man f.eks. fikk koding inn i skolen. Vi har startet med et forsøk med et valgfag, og vårt mål er at det i hvert fall skal bli et valgfag i alle norske skoler. Det var på tide at det skjedde.

Jeg mener – som jeg har sagt tidligere – at samarbeidspartiene kan være fornøyde med at vi har prioritert flere studieplasser innenfor MNT-fagene, innenfor IKT-fagene og innenfor realfagene. Det er viktig.

Så er det det store spørsmålet: Hva skal vi leve av etter oljen? Jeg må innrømme at jeg av og til synes det høres ut som om – ikke nødvendigvis fra representanten Nybø – vi skal leve bare av noe som er ukjent. Men vi kommer fortsatt til å leve av båter og fisk, av marine og maritime næringer, vi kommer til å leve av norsk industri, vi kommer til å leve av kraft, vi kommer fortsatt til å leve av skog. Og kunnskapssamfunnet dreier seg ikke om at vi skal ha flere akademikere for akademikernes skyld. Det dreier seg om å få enda mer kunnskap inn i alle næringene vi har.

Presidenten: Anne Tingelstad Wøien – til oppfølgingsspørsmål.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [10:13:50]: Jeg kan jo forstå at regjeringa ikke øker antallet studieplasser all den tid det står ledige studieplasser i dag. Regjeringas krav om 4 i matematikk for å komme inn på lærerskolen bidro til at det står omtrent 500 studieplasser ledige, som skulle ha vært brukt av studenter som har lyst til å bli lærere – dette til tross for at det var motiverte studenter som hadde gode karakterer for øvrig.

Samtidig vet vi at det jobber over 9 000 såkalt ikke-kvalifiserte i skolen i dag, altså folk som mangler pedagogikk, eller som har kun videregående. Aftenposten meldte forrige uke om 49 000 elever som får spesialundervisning. 50 pst. av undervisningen skjer av personell som ikke har utdanning i spesialpedagogikk til å undervise. Kan statsråden forklare hvordan regjeringa kan ha så god råd at de mener det er bedre å fylle klasserommene med ufaglærte framfor å ta inn studenter i lærerutdanningen?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:14:44]: Jeg mener at lærere ikke bare skal ha lærerutdanning, men en faglig fordypning i faget de underviser i. Nesten 20 pst. av dem som underviser i matematikk på grunnskolen, har null fordypning i det de underviser i. Det er gullstandarden i norsk skole. Det var med dette flertallet det kom konkrete virkemidler for å gjøre noe med alle de ufaglærte i skolen, ved at vi sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti innførte et stipend som man kan søke på for å kvalifisere seg, for å rekruttere flere til skolen. Så kan det godt hende vi må gjøre enda mer. Dette er vi i gang med å gjøre noe med.

Det er helt riktig at det er noen tomme studieplasser på lærerutdanningen også i år. Det har det også vært tidligere år. Hvis vi sammenlikner med f.eks. 2008, utdanner vi 1 300 flere lærere i dag, med regjeringens høyere opptakskrav. Det er klart at hvis vi hadde senket opptakskravet eller ikke hatt opptakskrav, kunne vi fått flere inn, men det er neppe veien å gå for å rekruttere flere til Norges viktigste yrke.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:15:59]: Det er ei merkeleg samfunnsutvikling regjeringa legg opp til. Det er ikkje første året ein kjem med forslag om null auke i talet på studieplassar. Ein har gjort det tidlegare i mange år. Det er Venstre og Kristeleg Folkeparti som har kome med dei store påplussingane. Vi er no i ein situasjon der det aldri nokon gong før har vore så mange kvalifiserte søkjarar som ikkje har fått studieplass, og samtidig er det eit skrikende behov for lærarar, sjukepleiarar, ingeniørar – veldig mange yrkesgrupper. Det blir skrike etter dei i heile næringslivet. På IT-kandidatsida har talet på kandidatplassar i høgare utdanning gått vesentleg ned, med 40 pst. dei seinare åra, mens i våre naboland har det vore nærast ei dobling i kulla. Ein går i motsett retning enn det ein kunne førestille seg var utviklinga. Søkjartalet aukar, talet på studieplassar går ned. Korleis førestiller kunnskapsministeren seg at dette skal ende?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:17:01]: Jeg mener igjen at det er en fortegnet virkelighetsbeskrivelse. I 2016 finansierer vi 2 700 plasser over statsbudsjettet, altså ekstra plasser som kommer. Av dem er det prioritert IKT, MNT-fag, altså teknologiske fag kan man si på en litt enkel måte, og det gjør vi nettopp fordi dette er viktige fag. I tillegg har vi gjennom Langtidsplan for forskning og høyere utdanning særlig prioritert å styrke fagmiljøene gjennom flere stipendiater og doktorgradstillinger for å få en satsing på teknologi. Det er også denne regjeringen som har gått i bresjen for å ha en realfagsstrategi, slik at man ikke starter dette arbeidet idet noen begynner på høyere utdanning, men man klarer å få inn realfag fra barnehagen og gjennom hele skoleløpet. Hvis vi skal rekruttere alle disse teknologene, må vi også ha folk som går ut av grunnskolen som er glad i realfag, og som behersker realfag.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:18:11]: Den siste tida har vi nok en gang fått en rystende påminnelse om hvor grusomme mennesker kan være mot sine egne og andres barn. Overgrepssaken som har utgangspunkt i Bergen, har gjort et sterkt inntrykk på oss alle, og selv politiet sliter med å finne ord for å beskrive hvor brutalt og forferdelig overgrep mot barn og unge har vært.

Men jeg er faktisk ikke overrasket over saken. Den er nemlig bare toppen av et isfjell. Undersøkelser viser at i et klasserom med 30 elever sitter det minst to elever som er utsatt for alvorlig vold eller alvorlige overgrep. De aller, aller fleste av dem lever med daglig terror, uten at noen vet om overgrepene. De tør ikke melde fra, og ingen ser dem. Det eneste håpet de har, er at noen av oss utenfor griper inn.

I fjor fikk Kristelig Folkeparti gjennomslag for at regjeringa skulle fremme en forpliktende opptrappingsplan for å bekjempe vold og overgrep mot barn. Et enstemmig stortingsvedtok:

«Planen må sikre en tverrfaglig bredde i tiltakene, god samordning, samt en langsiktig forpliktelse til økt finansiering og øremerkede midler.»

Og det skulle være «etter modell av opptrappingsplanen for psykisk helse».

Opptrappingsplanen for psykisk helse varte fra 1998 til 2008, og da den ble lagt fram, ble det varslet at det innebar at en skulle bruke 24 mrd. kr mer til psykisk helse i løpet av planperioden. Solberg-regjeringens forslag til opptrappingsplan for å bekjempe vold og overgrep mot barn inneholder 176 mill. kr, uten noen flere forpliktelser, uten noe større mål om opptrapping. Det er mildt sagt skuffende. Men jeg vil også si at det er en hån mot de tusenvis av unge som blir utsatt for vold og overgrep, og som lever med det hver eneste dag.

Mitt spørsmål går til barne- og likestillingsministeren: Hvorfor har en valgt å gå vekk fra det enstemmige vedtaket som Stortinget fattet?

Statsråd Solveig Horne [10:20:26]: Med de sakene som har vært i media de siste dagene, og når vi nesten hver dag og i ukervis kan lese om barn og unge som er utsatt for vold og overgrep, vil jeg si at det er så hjerteskjærende og så grusomt at vi nesten ikke tror at det er sant.

Jeg er, i likhet med representanten Ropstad, bekymret for at det sitter mange barn og unge der ute i dag som ikke vi voksne har kunnskap om, for å kunne stille de viktige spørsmålene slik at flere barn forteller de hemmelighetene de bærer på, og får den hjelpen som de trenger.

Derfor er det viktig når vi skal bekjempe vold og overgrep mot barn, at vi har innsats på mange områder, ikke bare på barne- og familieområdet, og derfor er jeg glad for at Stortinget enstemmig vedtok at regjeringen skulle legge fram en opptrappingsplan for å bekjempe vold og overgrep mot barn.

For første gang er det overlevert en forpliktende opptrappingsplan, der vi fokuserer både på forebygging, på kunnskap, på det arbeidet politiet skal gjøre av etterforskning, og ikke minst på hjelpetiltak for barn og unge som blir utsatt for vold og overgrep.

Jeg er også glad for at vi, i samarbeid med Venstre og Kristelig Folkeparti, de siste årene har prioritert det forebyggende arbeidet. Vi har prioritert arbeidet med å bekjempe vold og overgrep med mange titalls millioner kroner. I opptrappingsplanen som nå er til behandling i Stortinget, ligger det – i tillegg til den store satsingen som vi i de borgerlige partiene allerede har fått til – 176 mill. kr i friske midler på bordet for neste års budsjett.

Jeg har lyst til å understreke at det stopper ikke med det. Vi er veldig tydelige på at denne opptrappingsplanen må følges opp med mer midler også i de kommende budsjettene. Nå ligger dette til behandling i Stortinget, og jeg ser fram til Stortingets behandling av opptrappingsplanen.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:22:37]: Jeg takker for svaret.

Nå er det engang slik at en opptrappingsplan skal inneholde opptrapping og forpliktelser, og som jeg leste av sitatet fra vedtaket som Stortinget fattet, var vi veldig tydelige på at det skulle være øremerkede midler. Det er riktig, som statsråden sier, at i 2014 økte samarbeidspartiene med 660 mill. kr til bekjempelse av vold og overgrep mot barn, i 2015 med 560 mill. kr, i 2016 med 730 mill. kr – og for 2017 er altså regjeringas forslag 176 mill. kr, og det er etter at Stortinget har vedtatt at vi skal ha en opptrapping. Statsråden er godt kjent med at når en besøker barnehus, ser en fristrudd hver eneste dag. En klarer ikke å få tatt avhørene når en skal. En ser når en besøker politiet, at en må henlegge saker. Medisinske undersøkelser blir ikke tatt i det omfanget det skal. Kripos sier at de kan ta mange flere overgripere eller nedlastere av overgrepsskilder, men de har ikke mulighet til å gjøre det.

Vil statsråden motsette seg at Stortinget gjør det Stortinget sa, nemlig at en får en forpliktelse over flere år med øremerkede midler over en større planperiode?

Statsråd Solveig Horne [10:23:42]: Statsråden kommer til enhver tid til å forholde seg til det som Stortinget bestemmer, og hvis Stortinget vedtar budsjett med en styrking av de feltene som ligger i opptrappingsplanen, vil selvfølgelig ikke denne statsråden motsette seg det.

Men jeg har lyst til å minne om at vi har en historisk satsing sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti på familievernet, som skal jobbe med konfliktfylte familier og voldsutsatte familier. Det er en historisk satsing på helsesatsjoner, der helsesøstrene i mye større grad kan være med og avdekke og hjelpe disse familiene og se om det er barn

som blir utsatt for vold og overgrep. For første gang kommer vold og overgrep inn i utdanningene fra denne høsten av. Det gjør at lærerne og de som jobber i barnehagene, er i stand til å stille de viktige spørsmålene, til å kunne se disse barna og hjelpe dem. Det er også en historisk satsing på politiet, og for første gang har vi gitt penger til Stine Sofies Stiftelse, som skal hjelpe de voldsutsatte barna. Dette er tiltak som vi har fått til i samarbeid med Venstre og Kristelig Folkeparti.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Olaug V. Bollestad.

Olaug V. Bollestad (KrF) [10:25:00]: Vi snakker om det dyreste vi har – vi snakker om ungene våre. I Aftenposten mandag 21. november står det at statsråd Høie ikke lenger er bekymret for antall sosialpediatere ved sykehusene våre, selv om under halvparten av barneavdelingene våre har den kompetansen. Det er faktisk også slik at under 20 pst. av de ungene som blir utsatt for vold og overgrep, og som kommer til barnehusene våre, får medisinsk undersøkelse. Det kan vi ikke snakke oss vekk fra. Er statsråd Horne enig med statsråd Høie i at det ikke lenger er grunn til bekymring for om vi har nok sosialpediatere i sykehusene våre til å ta seg av unger som er utsatt for vold og overgrep? Hva tenker statsråden om at under 20 pst. av de barna som er utsatt for vold og overgrep, ikke får medisinsk undersøkelse ved våre barnehus? Er det godt nok?

Statsråd Solveig Horne [10:26:08]: Vi snakker om det mest dyrebare vi har. Når barn og unge blir utsatt for vold og overgrep, gjør det inntrykk på oss alle. Vi må snu hver en stein og gjøre det vi kan for at disse barna får den hjelp og oppfølging de skal ha.

Jeg er veldig glad for at det er en styrking av barnehusene i budsjettet for neste år. Vi vet også at det er en utfordring at for få barn får medisinsk undersøkelse. Jeg er kjent med at både justisministeren og helseministeren jobber med akkurat denne problemstillingen, slik at flere skal få medisinsk undersøkelse. Helseministeren har også stilt krav til alle de regionale helseforetakene om at sosialpediatrisk kompetanse skal være med og styrke barneavdelingene på sykehusene. Vi må også få utdannet flere og få flere inn ved barnehusene, slik at flere barn får den medisinske undersøkelsen som de har krav på.

Presidenten: Sonja Mandt – til oppfølgingsspørsmål.

Sonja Mandt (A) [10:27:17]: Jeg vil fortsette med det representanten Bollestad sa, for opptrappingsplanen er bra, men det er grunn til bekymring når under halvparten av de 21 barneavdelingene har egne leger med kompetanse. Det er grunn til bekymring når under 20 pst. av ungene på barnehusene får medisinsk undersøkelse.

Statsråden har et stort ansvar for ungene og viser til planen. Jeg har hørt i media at hun er fornøyd med tiltakene. Hva konkret har statsråden selv gjort overfor barnehusene og helsevesenet for at de skal være rustet til å ta imot de ungene som trenger hjelp nå? Har statsråden vurdert å øremerke midler, f.eks. sammen med helseministeren, til flere leger på barneavdelingene?

Statsråd Solveig Horne [10:28:05]: Som jeg sa i mitt forrige svar, er det nå stilt krav til de regionale helseforetakene for å påse at det er leger med spesialkompetanse på dette i barneavdelingene, og at det er et tett samarbeid med barnehusene.

Vi har en økning i neste års budsjett til barnehusene. Det er et viktig område for å sikre barn og unge som er utsatt for vold og overgrep. Det er også mitt ansvar å koordinere dette arbeidet. Vi mener at denne opptrappingsplanen tydelig viser hvor svakhetene er, hvor vi trenger mer styrking. Det er også lagt inn styrking som viser retning for hvor denne regjeringen ønsker å gå med dette arbeidet.

Jeg har lyst til å understreke – og det er jeg veldig tydelig på – at denne opptrappingsplanen må følges opp i de videre budsjettene med mer satsing for å bekjempe vold og overgrep mot barn.

Presidenten: Kjersti Toppe – til oppfølgingsspørsmål.

Kjersti Toppe (Sp) [10:29:09]: Etter ni år med barnehus er det eit tydeleg misforhold mellom talet på avhøyr og talet på gjennomførte medisinske undersøkingar.

Som fleire har sagt før meg her i dag, er det mangel på kompetanse på barneavdelingane, og berre 20 pst. av barna på barnehusa får medisinsk undersøking sjølv om det er eit utvitydig politisk mål å sørgja for det.

Eg vil visa til fjorårets budsjettforlik med Venstre og Kristeleg Folkeparti om ei løyving på 45 mill. kr til nettopp dette arbeidet. Ifølgje merknader frå Kristeleg Folkeparti sjølv står det at dette skulle leggja til rette for at alle valdutsatte barn på barnehusa får medisinsk undersøking i forbindelse med avhøyr.

Spørsmålet mitt er kvifor ikkje regjeringa har følgd opp budsjettforliket frå i fjor, og kor mange år meiner statsråden det skal gå før alle barn på barnehus får medisinsk undersøking?

Statsråd Solveig Horne [10:30:15]: Målet vårt må være at alle de barn og unge som trenger medisinsk undersøkelse, får det.

Jeg har besøkt voldsmottaket i Ålesund. Der har de både et barnehus og et voldsmottak. Det er voldsmottaket som driver med de medisinske undersøkelsene.

Jeg er kjent med og er klar over at både justisministeren og helseministeren nå jobber for å se på hvordan flere barn kan få medisinsk undersøkelse. Det handler om kompetanse og kapasitet hos personellet. Vi kan ikke bare å slå oss til ro med dette, men jobbe videre. Den styrkingen som nå ligger inne i budsjettet både hos helseministeren og på barnehusene, mener jeg også skal være med på å sikre at flere barn skal få medisinsk undersøkelse når de har behov for det.

Presidenten: Ketil Kjenseth – til oppfølgingsspørsmål.

Ketil Kjenseth (V) [10:31:12]: Mitt oppfølgingsspørsmål går til kunnskapsministeren.

Fokuset nå har vært på vold og overgrep som har skjedd. Det er veldig viktig at vi fortsetter innsatsen for å rette opp og gjøre livet bedre for dem som er blitt utsatt for overgrep, men det er også en stor mulighet i å forebygge.

I tillegg til helsestasjonene, ulike Familiens hus, det å holde seg med nok jordmødre ute i kommunene og å orga-

nisere kommunene for å få til den viktige forebyggingen, kommer også barnehagen inn som en viktig instans. Det å øke barns egen kompetanse om kropp, følelser og grenser er en av de aller viktigste investeringene vi kan gjøre for å redusere overgrep mot barn, og ikke la en dårlig barndom være livet ut.

Vil statsråden styrke arbeidet med dette i barnehagens rammeplaner, og hvordan vil han styrke de ansattes kompetanse for å hjelpe barn og også avdekke dette i barnehagene?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:32:20]: Svaret på det er ja. I mange år var det ikke slik.

I barnehagelærerutdanningen og i lærerutdanningen er det opplagt at de som skal bli fremtidens barnehagelærere og lærere, må få opplæring i nettopp hvordan de oppdager og håndterer barn som har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep etc. Det er nå inne i lærerutdanningen. Det er nå også inne i barnehagelærerutdanningen. Det er viktig.

I den nye rammeplanen for barnehagene, som nå er ute på høring, tydeliggjøres det ytterligere at barnehagen har et ansvar nettopp for dette. Jeg mener også at vi gjør mye som er viktig i skolen. Helsesøstersatsingen med 668 mill. kr disponibelt for kommunene til å ansette flere helsesøstre er viktig, og kommunene må bruke det på helsesøstre. Det er viktig at de også foretar den prioriteringen. Og nå introduserer vi også livsmestring som et eget temaområde i skolen.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:33:35]: Oppfølgingsspørsmålet mitt går til barneministeren.

Det virker ikke som om barneministeren har tatt inn over seg eller i det hele tatt bruker det i regjeringsforhandlingene at hun har et enstemmig storting i ryggen, som har krevd den opptrappingsplanen på linje med opptrappingsplanen for psykisk helse. Det virker som om hun slår seg til ro og ikke engang kan sette et mål for når alle barn skal få medisinsk avhør på barnehusene, og at hun slår seg til ro med 176 mill. kr til opptrapping, hvorav 50 mill. kr er ikke-øremerkede penger til opptrapping av skolehelsetjenesten, som kunnskapsministeren nå riktignok var på tallerstolen og sa, men det er penger som kommunen kan bruke til helt andre ting hvis de vil.

Hvis man lover barn og unge en bedre skolehelsetjeneste – og statsråden sa i et av sine innlegg hvor viktig det var – hvordan kan det da ha seg at regjeringen ikke synes det er viktigere enn at de ikke øremerker pengene, sånn at pengene like gjerne kan brukes til asfalt eller helt andre ting i kommunene, og at unge ikke får hjelp?

Statsråd Solveig Horne [10:34:45]: Vi kan aldri slå oss til ro når vi vet at det er barn og unge der ute som blir utsatt for vold og overgrep hver eneste dag. Derfor er dette et prioritert arbeid for regjeringen på mange felt – for meg som barneminister og det jeg har ansvar for, for justisministeren, for helseministeren og for kunnskapsministeren, for å nevne noen.

Dette er et prioritert område for regjeringen. Det viser vi i de budsjettene vi har hatt for foregående år i samarbeid med Venstre og Kristelig Folkeparti. Det viser også tyde-

lig den forpliktende opptrappingsplanen vi har lagt fram nå. Så kan vi diskutere om det er for lite eller for mye penger, men det som er viktig for meg, er i hvert fall at de tiltakene som ligger inne i denne opptrappingsplanen, er en tydeliggjøring av hvor forpliktende dette er, og at det må følges opp i de andre budsjettene også framover. Det viser at regjeringen satser på dette arbeidet.

Det er nesten 900 mill. kr satsing på skolehelsetjenesten fra denne regjeringen de siste årene. Det er en historisk satsing. At SV nå kommer med øremerking – det har de ikke gjort før. Det ligger nå også inne øremerking i budsjettet for neste år.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [10:35:57]: I vårt langstrakte land med store avstander og variert næringsstruktur er det nødvendig å sikre at alle deler av landet har et bredt studietilbud som passer behovene i arbeids- og samfunnslivet. Det var vel også årsaken til opprettelsen av landets distriktshøgskoler i sin tid. Det siste drøye året har regjeringa presset på plass en omfattende strukturendring i universitets- og høgskolesektoren. Tradisjonelt ulike samfunnsoppdrag og studietilbud er nå sentralisert i felles institusjoner. I Senterpartiet har vi advart mot dette, ikke minst med tanke på profesjonsutdanningene, som først og fremst har hatt som oppgave å forsyne sitt omland, alle kommuner, med nødvendig arbeidskraft, som lærere, sykepleiere, ingeniører osv.

Men hva er det som skjer nå? Som ellers når det er prat om strukturendringer, er det her prat om å ta ut synergieffekter og se fordelingen av studietilbud under ett. Det betyr i klartekst å redusere enheter for å spare penger. Prosessen ved Nord universitet kan illustrere situasjonen. Der risikerer man nå at studiestedet Nesna, som inntil nylig hadde sjølstendig høgskole, blir ribbet for studietilbud dersom grunnskolelærerutdanningen blir flyttet. Når så regjeringa i forslaget til statsbudsjett foreslår endringer som direkte straffer særlig Nord universitet, i tillegg til Universitetet i Agder og Universitetet i Stavanger, forsterker det en fra før krevende økonomisk situasjon.

I forkant av fusjonsprosessen sa statsråden at prosessen ikke skulle føre til nedlegging av studiesteder. Sett i lys av de prosessene vi nå ser, kan statsråden forsikre at regjeringa vil gripe inn dersom prosessene fører til ytterligere sentralisering av studietilbud for lærere, sykepleiere og ingeniører?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:37:49]: For det første er det viktig også å ha med seg at selv om Senterpartiet her på Stortinget var kritisk, har Senterpartiet lokalt mange steder – f.eks. i mitt hjemfylke Telemark, rundt NTNU i Trondheim og i innlandet – vært veldig positive til strukturereform, så der er det åpenbart forskjellige meninger, men Senterpartiet er jo et parti som respekterer lokalt selvstyre, også i eget parti.

Poenget med struktureformen er ikke å spare penger. Hvis det hadde vært slik, hadde vi krevd at man skulle bruke mindre penger, hatt gevinstrealisering og annet. Snarere tvert imot putter vi mer penger inn i de institusjonene som fusjonerer, nettopp fordi vi vet at fusjonene koster penger. Målet er bedre kvalitet, bedre forskning – at man bedre enn

i dag skal levere på det som arbeidsliv, region og næringsliv trenger.

Det helt riktig at hensikten med struktureformen heller ikke har vært å legge ned studiesteder. Jeg fastholder det jeg har sagt tidligere, at man har et ansvar også for å ha desentraliserte campuser i de nye institusjonene. Jeg mener ikke at det er Stortingets eller min oppgave å gå inn og detaljstyre hvordan man har studieporteføljen skrudd sammen. Det mener jeg er et ansvar som institusjonene må ta selv.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [10:39:08]: Da konstaterer jeg at statsråden ikke har til hensikt å ta noe politisk initiativ for å ivareta strukturen på studiesteder. Som jeg nevnte i stad, betyr det nye finansieringssystemet en økonomisk smell for de nye universitetene og de tidligere høgskolene som er fusjonert inn i disse. Senterpartiet har ment at et nytt finansieringssystem måtte rette opp i de historiske skjevhetene mellom de gamle og de nye universitetene, men nå skjer altså det motsatte. Regjeringa tar i år fra basisfinansieringen til universitet og høgskoler for å gi mer penger til de institusjonene som satser på oppdrags- og bidragsforskning. Det vil bety økt konkurranse med instituttsektoren og mer uklar arbeidsdeling, men det kan også føre til at det blir en vanskeligere økonomisk situasjon for høgskoler som utdanner lærere og sykepleiere. Det er derfor interessant å vite om statsråden mener det er en fornuftig og rettferdig ordning når enkelte institusjoner nærmest er diskvalifisert på grunn av at en stor del av tilbudet deres er innenfor utdanning av lærere og sykepleiere – og hvordan mener man at disse institusjonene skal kunne sikre en høyere kvalitet i sine studietilbud framover?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:40:19]: Det nye finansieringssystemet ble vedtatt i fjor, men budsjettkonsekvensene kommer i år, og det var jo stor enighet i sektoren om de to nye tingene vi la inn, nemlig at man ikke bare skulle belønne at man tok studiepoeng, men også at man fullførte en grad. Det var det stor enighet om, også blant de nye universitetene, og det var stor enighet om at vi også ville belønne universiteter og høgskoler for å samhandle med samfunnet rundt. Det er de to nye indikatorene som er lagt inn.

Hvis man ser på budsjettallene som sådan, vil man se at f.eks. Universitetet i Agder og Universitetet i Stavanger er blant de institusjonene som har aller, aller høyest realvekst. Det er ikke noe hvileskjær her, sånn som det var under tidligere regjeringer. Her er det sterk realvekst, mens Universitetet i Oslo – dette er selvfølgelig ikke noe jeg liker å skryte av – har null realvekst. Så å tegne opp et bilde av at institusjonene utenfor Oslo-gryten, de såkalt nye universitetene, får dårligere budsjetter, mens de gamle får gode, det er jeg ikke enig i.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Marit Arnstad.

Marit Arnstad (Sp) [10:41:31]: De tre nye universitetene – Agder, Stavanger og Nord universitet – har jo sjøl påpekt at de risikerer å tape 180 mill. kr over to år ved innføring av det nye finansieringssystemet. Så når statsråden her sier at de ikke taper noen ting, må det enten

være to helt ulike virkelighetsbeskrivelser, eller så må statsråden mene at de tre universitetene gir misvisende opplysninger.

Men hvis de taper 180 mill. kr over to år, er det dramatisk for universitetene. Det betyr at det står nesten halvparten så mye penger bak en student i Bodø som det gjør i Oslo. Det betyr også mindre undervisningsressurser per student og trange kår for de nye universitetene. Det var vel det motsatte en skulle gjøre. Så spørsmålet må nesten bli: Hvilke ambisjoner har egentlig regjeringen for de nye universitetene når det første en gjør, er å stramme til økonomien deres, og hvilke grep vil en ta for at det ikke skal få så urimelige konsekvenser som det nå oppleves særlig for de tre institusjonene?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:42:37]: Det er riktig det jeg sier, men det er også riktig at isolert sett gjør det nye finansieringssystemet, fordi Universitetet i Stavanger og i Agder og Nord universitet gjør det dårligere på noen av indikatorene, som de for øvrig – så vidt jeg vet iallfall – har støttet, at de kommer dårligere ut av det. Men så har ikke budsjettet bare finansieringssystemet. Hvis man ser på realveksten til f.eks. Universitetet i Stavanger eller Universitetet i Agder eller ser på hvor mye ekstra penger Nord universitet får, er det på alle de universitetene god realvekst – veldig god i Agder og Stavanger. Det er f.eks. fordi at når vi putter inn stipendiater, kommer det på siden, når vi putter inn nye studie-plasser, kommer det på siden. Vi skal nå – vi får se hvordan budsjettforliket går – fordele ekstra penger til dem som har fusjonert. Det kommer på toppen. Vi skal fordele penger til lærerutdanningen, fordi vi – mot Senterpartiets vilje for øvrig – innfører femårig masterutdanning for alle. Det kommer også på toppen.

Presidenten: Marianne Aasen – til oppfølgingsspørsmål.

Marianne Aasen (A) [10:43:45]: Ved framleggingen av årets statsbudsjett var overraskelsen ganske stor på Stortinget og blant universitetene og høyskolene, ikke over at endringene i finansieringsordningen kom, det var overslett, men over at det ble gjennomført på akkurat denne måten. Et av forslagene var at institusjonene skulle belønnes for hver bachelor- og masterkandidat som ble helt ferdig. Mange har støttet det, også Arbeiderpartiet. Men det få – om noen – visste, var at dette skulle knyttes til bestemte typer studier, altså hva slags kostnadskategori master- eller bachelorkandidaten hadde gått på. Likevel velger regjeringen å gjøre nettopp det. Det er ingen grunn til at det skal være vanskeligere å få en lege til å fullføre utdanningen kontra en sykepleier, eller en arkitekt kontra en ingeniør. Fullført er fullført. Konsekvensene er at institusjonene med flest dyre studenter får vesentlig mer i bonus i ettertid, og motsatt for dem som har billige studenter. Det er i hovedsak de gamle universitetene og noen vitenskapelige høyskoler som tjener på det. Hvorfor har kunnskapsministeren involvert sektoren så utrolig dårlig underveis, slik som han vanligvis har tradisjon for? Og hvorfor avviker regjeringens løsning fra ekspertutvalgets?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:44:54]: Jeg mener at vi har involvert sektoren godt underveis ved at vi

har hatt et ekspertutvalg, ved at det har vært en stor diskusjon, og så fortsetter den diskusjonen. Men da må det også sies at det er uenighet også blant universiteter og høyskoler. Jeg så en avisartikkel som beskrev det sånn at de gamle universitetene sto på en side, de nye universitetene på en annen side, og så sto de fleste høyskoler et sted midt imellom. Det er vel så enkelt som at de som føler de isolert sett vinner eller isolert sett taper, er henholdsvis fornøyd eller ikke fornøyd med måten vi har gjort det på.

Så mener jeg at det er rimelig at man i en sånn kompensasjonsordning også tar hensyn til hvor mye studiene koster, rett og slett fordi det er fornuftig at vi har et finansieringssystem som skiller mellom veldig kostnadskrevede og mindre kostnadskrevede studier. Da er det også rimelig at det tar opp i seg det når man f.eks. har en belønningsordning eller belønner institusjonene for at man fullfører en grad.

Presidenten: Anders Tyvand – til oppfølgingsspørsmål.

Anders Tyvand (KrF) [10:46:03]: Jeg tror at det nye finansieringssystemet for universitets- og høyskolesektoren er fornuftig, men det er måten regjeringen har valgt å innføre det nye systemet på, som er problematisk. Det er en del institusjoner som kommer dårlig ut, og som får en svakere finansiering enn de ville fått med det gamle systemet, og regjeringen har valgt ikke å gi disse institusjonene noen form for kompensasjon i overgangen. Det gjelder bl.a. noen av de institusjonene som vi har et sterkt ønske om å løfte, de som trenger litt drahjelp nå og ikke en dytt bakover. Det gjelder to av høyskolene som virkelig er framoverlente, og som har ambisjoner om å oppnå akkreditering som universiteter, nemlig Høgskolen i Oslo og Akershus og Høgskolen i Sørøst-Norge.

Jeg støtter det nye systemet. Jeg tror det vil bidra til økt gjennomføring og mer forskningssamarbeid. Men jeg er bekymret for at noen institusjoner vil stå dårligere rustet til å løfte seg kvalitetsmessig når de taper penger i overgangen uten å få noen form for kompensasjon fra regjeringen. Er det en bekymring som statsråden også deler?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:47:06]: Man kunne innført systemet på en annen måte. Det vi har valgt, er å spre det utover to år. Det er totalt 180 mill. kr som skal omfordeles – ikke bare fra de tre såkalte nye universitetene, men totalt omfordeles med de nye indikatorene. Og for å jevne ut effekten sprer vi det over to år.

Men jeg mener også at man ved siden av det jo må se på totalbudsjettene. Hvis man bare ser på realveksten her, har altså Nord universitet en realvekst, hvis vårt budsjett går igjennom, på 2 pst., Universitetet i Agder har en realvekst på 3,8 pst., Universitetet i Stavanger har en realvekst på 4,9 pst. Til sammenligning – igjen ikke noe men egentlig burde skryte av som statsråd – har Universitetet i Oslo en realvekst på 0 pst. Så inntrykket som forsøkes skapt av at de såkalte nye universitetene kommer dårlig ut av regjeringens budsjett, mens de såkalte gamle universitetene kommer fryktelig godt ut, mener jeg ikke er riktig. Men så er det også nå budsjettforhandlinger, så hvordan den endelige fasiten på pengepakka blir, får vi forhåpentligvis vite før jul.

Presidenten: Iselin Nybø – til oppfølgingsspørsmål

Iselin Nybø (V) [10:48:20]: Jeg har lyst til å følge opp spørsmålet fra Marianne Aasen, for jeg synes ikke at statsråden svarer veldig godt på det.

Det er bred enighet – og det er ganske åpenbart for de aller fleste – om at det er dyrere med noen studier enn andre studier. Det er klart at de institusjonene som utdanner medisinerne, må få mer betalt for det enn de utdanningsinstitusjonene som utdanner andre og mindre kostnadskrevende studenter.

Men det som er hensynet bak kandidatindikatoren, er å få studenter igjennom løpet. Grunnen til at vi går litt fra studiepoengproduksjon til kandidatindikatorer, er jo at man ikke bare skal produsere studiepoeng på studiepoeng, men faktisk få dem igjennom graden. Mener statsråden virkelig at kandidatmodellen da tar hensyn til at det er det å få dem igjennom som er poenget? Er det verre å få igjennom en medisinstudent enn en sykepleierstudent? Er det rett at vi på kandidatindikatoren belønner at de får igjennom medisinstudenter framfor sykepleierstudenter?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:49:26]: Jeg mener at kandidatindikatoren ikke er begrunnelsen for at det er lagt opp på denne måten. Dette er en helt reell diskusjon, og det er også en vanskelig avveining. Men begrunnelsen er ikke at det er vanskeligere å få igjennom studenter i en høyere kostnadskategori, og lege og sykepleier er et godt eksempel på henholdsvis høyere og lavere kostnadskategori. Begrunnelsen er at når man skal belønne, er det også rimelig at det står i et visst forhold til kostnadene ved studiene, også fordi at hvis ikke ville kanskje incentivene, altså oppmuntringene, i systemet vært for svake for noen og for sterke for andre. Men det er altså ikke begrunnet i at det er vanskeligere per se å få igjennom en sivilingeniør på NTNU enn det er å få igjennom en sykepleier på Høgskolen i Molde. Det er ikke begrunnelsen. Men fordi det er forskjellig pris knyttet til studiene, er det også rimelig at belønningen gjenspeiler det.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Iselin Nybø (V) [10:50:46]: Fra det ene til det andre – mitt spørsmål går også til kunnskapsministeren.

I forrige uke fortalte NRK at UDI nå har begynt å bruke ressurser på en litt sovende regel. De har nemlig begynt å avdekke internasjonale studenter som jobber mer enn 20 timer i uken, for så å utvise dem fra landet.

Internasjonale studenter som studerer ved norske institusjoner, og som ikke mottar lån eller stipend, må i dag ha litt over 100 000 kr på konto – som er det myndigheten mener må til for å kunne forsørge seg selv. Det betyr at mange internasjonale studenter prøver å få seg jobb for å holde oppe inntektsnivået og ha de pengene som kreves for å bli her.

Men det er en regel om at den samme gruppen – de som må ha 100 000 kr på konto – ikke får jobbe mer enn 20 timer deltid per uke utenom ferie. Nå som man tydeligvis har begynt å håndheve dette strengt, fører det til at studenter som er både ressurssterke, integreringsvillige og en ressurs for samfunnet vårt, blir sendt ut gjerne før de er ferdige med utdannelsen, en utdanning som kunne kommet til nytte både i det landet de er fra og i Norge. Vi ser at an-

dre land rundt oss, USA og Canada, jobber systematisk for å tiltrekke seg smarte folk fra andre land for å få dem til å komme til seg.

Jeg lurer på om statsråden mener at dagens regelverk legger til rette for at internasjonale studenter kan komme til Norge for å studere. Eller ser statsråden at det er et behov for å gjøre regelverket litt mer fleksibelt, sånn at de studentene som må jobbe ved siden av studiene, ikke blir sendt ut av Norge før studiene er ferdige?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:52:41]: Jeg lurer på om vi kanskje må begynne å snakke om USA i fortid, nemlig at de jobbet systematisk med å tiltrekke seg dyktige utlendinger, men det gjenstår å se.

UDI er ikke mitt ansvarsområde – det vet selvfølgelig representanten – så jeg kan ikke svare for UDIs praksis, jeg kan bare si noe helt generelt om regelverket.

Det er helt riktig at vi ønsker å tiltrekke oss talenter til Norge, vi ønsker å tiltrekke oss utenlandske studenter. Det er for øvrig en diskusjon om alle er nødt til å komme til Norge – også de utenfra – og ikke betale studieavgift, men det har Stortinget sagt klart ifra om at de ikke ønsker, selv om regjeringen foreslo det. Vi prøver å ha ryddige ordninger sånn at det er klart hvem som kommer hit for å studere, og hvem som kommer hit for å arbeide. Det er så vidt jeg vet – jeg kjenner denne saken kun fra mediene – begrunnelsen for at UDI nå har gått til aksjon. For hvis man er her på et studieopphold, har man fått en tillatelse som er primært for å studere, og ikke primært for å jobbe. Da må man søke om det og komme inn på en annen måte. Men, som sagt, dette er ikke mitt konstitusjonelle ansvar, så dette kan jeg ikke si noe mer om i detalj.

Iselin Nybø (V) [10:54:02]: Den siste tiden har det også gått en debatt i NRK og ulike medier om antallet studentboliger som blir tilbudt internasjonale eller utenlandske studenter. NRK slo ganske stort opp at syv av ti som blir tilbudt studentbolig ved studiestart i Oslo, er fra utlandet. Senere ble dette litt korrigerert og moderert med tanke på forskjell mellom internasjonale studenter og utenlandske studenter ved studiestart og senere i studieåret. Statsråden svarte til NRK at det var et problem hvis det var sånn at andelen internasjonale studenter i studentboligene økte på bekostning av norske studenter og deres behov for studentboliger. Det er jo sånn at det er student-samskipnaden selv som bestemmer kriteriene, og de har bestemt dette fordi de ønsker å tilknytte seg disse internasjonale studentene.

Hva mener statsråden om å fortsette satsingen på byggingen av studentboliger, og mener han at Stortinget skal gå inn og overstyre studentsamskipnaden sånn at færre studentboliger blir tildelt internasjonale eller utenlandske studenter?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:55:12]: Da NRK spurte meg, brøt jeg egentlig den første regelen for enhver klok politiker – jeg hadde ikke bare ett budskap, jeg forsøkte å være nyansert og se problemstillingen fra flere innfallsvinkler. Det er aldri en god idé. Det betyr at jeg forsøkte å si både at vi ønsker å tiltrekke oss utenlandske studenter, og at det er institusjonenes ansvar om de vil gi en boliggaranti. På mange måter er jo det kanskje nødvendig for mange av dem som kommer, og det er derfor de

fleste også gjør det. På den annen side er det et problem i boligmarkedet, særlig i de største byene, så løsningen alt i alt – hvis man ikke ønsker å gjøre noe med studieavgiften eller den typen ting som egentlig uavhengig av det ikke nødvendigvis ville gjort noe med denne situasjonen – er å bygge flere studentboliger.

Jeg kan godt gå enda høyere enn det rekordhøye og historisk høye nivået vi har nå på 2 200 nye studentboliger. Det jeg tror er aller viktigst, er at man ikke går tilbake til en politikk hvor antallet boliger går opp og ned som en jolo, særlig i valgår, men at vi holder et rekordhøyt nivå.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Sveinung Rotevatn.

Sveinung Rotevatn (V) [10:56:30]: Eg synest det er beklageleg at det stadig er slike negative debattar om utanlandsstudentar i Noreg – det vere seg om studieavgift, studentbustader, eller i saka representanten Nybø viste til, om ein også skal kunne jobbe her.

Vi er ganske få i dette landet. Vi har eit behov for å tiltrekkje oss talent. Det er bra for Noreg, og det er bra for dei som kjem. Samtidig satsar vi svært mykje på at nordmenn skal bli utdanna i utlandet. Halvparten av norske medisinstudentar blir utdanna i utlandet. Alle norske kiropraktorar blir utdanna i utlandet. Regjeringa på si side var skeptisk til å auke talet på studieplassar for medisinstudentar, og imot å etablere ei kiropraktorutdanning. Spørsmålet mitt er om statsråden ser at det verkar ein smule dobbeltmoralsk at vi i Noreg stadig skal ha debattar om kor problematisk utanlandsstudentane som kjem hit, er, samtidig som vi er heilt avhengig av at andre tek imot våre eigne studentar.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:57:28]: Svaret på det er nei. Jeg klarer ikke å se det. Tross alt er det en mer og mer særnorsk forestilling at den eneste måten man kan tiltrekke seg talent på, er ved å ha en såkalt gratis skattefinansiert utdanning, også for dem som kommer fra land utenfor EØS-området. USA ble dratt frem som eksempel av partifellen til representanten Rotevatn. Der koster det penger å studere. Storbritannia er ikke akkurat dårlig på å tiltrekke seg internasjonalt talent. Der koster det penger å studere. Så å ha en diskusjon om det er jeg helt åpen for. Men jeg fremmer ikke forslag bare for å få dem nedstemt på Stortinget. Dette har Stortinget allerede stemt ned i denne perioden.

Så er det selvfølgelig slik at hvis dette glir over i en diskusjon hvor det blir mistenkeliggjøring av utlendinger som utlendinger, har vi et problem. For hvis man skal gidde å komme til Norge som talent, må det være en åpen og liberal atmosfære her.

Presidenten: Martin Henriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Martin Henriksen (A) [10:58:39]: Det er et politisk mål å få flere til å studere i Norge. Med den nye praksisen det kan se ut til at UDI har lagt seg på, er det fristende å spørre om utenlandsstudenter nå er en del av innvandringspolitikken fra regjeringens side. Statsråden har gjort det klart at UDI ikke er hans ansvarsområde, så jeg skal spørre om noe annet.

Noe som vil føre til at mange flere utenlandsstudenter tvinges til å jobbe mer, er dersom det blir innført skolepenger i Norge. Regjeringen foreslo det høsten 2013. Det ble heldigvis stoppet. Men nylig gjentok Høyres Henrik Asheim, på Dagsnytt 18 på NRK, Høyres ønske om å innføre skolepenger. Han åpnet da for at det kunne skje i et flertall med Fremskrittspartiet og Senterpartiet. Da er spørsmålet: Hvordan mener statsråden at innføring av skolepenger vil påvirke situasjonen for utenlandsstudenter i Norge og rekrutteringen av utenlandsstudenter? Er den saken nå endelig død og begravet fra regjeringens side?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:59:45]: For det første er det, så vidt jeg vet, ikke slik at UDI har en ny praksis. De har bare bestemt seg for å følge opp regelverket. Jeg tror ikke det har vært noen regelverksendringer.

Jeg har sagt at vi har fremmet et forslag om det. Jeg mener at det forslaget var fornuftig skrudd sammen, slik at institusjonene selv kunne velge å bruke pengene på å ikke ha studieavgifter for utenlandsstudenter fra land utenfor EØS. Men de kunne også velge å ta studieavgift. Det er altså flere og flere land som gjør det. Vi er snart alene igjen om ikke å ha det. Det er veldig mye som tyder på at det gjør oss til det mest attraktive landet i verden når det gjelder å tiltrekke seg talent. Men så var Stortinget veldig tydelig – i og med det flertallet, som, så vidt jeg husker, også inkluderte Senterpartiet: Det var bare regjeringspartiene som var for forslaget. Så det er ikke noe poeng å fremme det igjen i denne perioden. Så på den måten er det dødt og begravet i denne perioden.

I forbindelse med Høyres programarbeid, som jeg også leder, er det en diskusjon om dette skal stå i Høyres program også i neste periode. Men den diskusjonen blir i alle fall ikke avsluttet i denne spørretimen.

Presidenten: Anne Tingelstad Wøien – til oppfølgingsspørsmål.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [11:00:53]: Bare for å slå det fast: Det står ingenting i Senterpartiets program om studiepenger.

Det viktigste er at det er gratis, og at Norge er et trygt land. Det er hovedårsakene til at utlendinger velger å studere i Norge. Vi vet at omtrent 10 pst. av studentene i høyere utdanning er internasjonale studenter. Vi mener at internasjonalisering er positivt, både for den enkelte student, for læringsmiljøet og for samfunnet for øvrig.

Sjøl om gratis studieplasser i seg sjøl er et gode, er både norske og internasjonale studenter avhengig av finansiering for å kunne livnære seg gjennom studiet. Men da må vi ikke lage et regelverk som er så stramt og rigid at det blir umulig å overleve. Vi vet at det er mange norske studenter som også må jobbe ved siden av studiet, sjøl om de har lån fra Lånekassen som et sikkerhetsnett.

Mitt spørsmål er: Mener statsråden at det er antall timer en jobber, eller avlagte eksamener og studiepoeng som skal være viktigst når en skal avgjøre om en student er kvalifisert til et opphold i Norge?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:01:59]: Igjen: UDI er ikke mitt ansvar. Men jeg mener at vi har levd godt frem til nå med å ha en ordening hvor man skiller mellom et opphold for å studere og et opphold primært for

å jobbe. Jeg er ikke i stand til å si noe mer om det og UDIs praksis siden det ikke er mitt ansvarsområde.

Jeg må bare få lov til å føye til at det er bra at Senterpartiet sier de er positive til internasjonalisering. Men de har en merkelig måte å vise det på, for i sitt alternative statsbudsjett kutter Senterpartiet 40 mill. kr til Senter for internasjonalisering i utdanningen, paradoksalt nok også et av de hovedkontorene som ligger utenfor Oslo-gryta. Å ha en del reduksjoner for å få ned byråkrati, er bra, men å kutte 40 mill. kr til en såpass liten organisasjon og fortsatt være for det samme nivået på internasjonalisering, det er neppe mulig.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:03:07]: Simon Manana er personen som har aktualisert spørsmålet som Venstre her har tatt opp. Han kjem frå Uganda og voks opp i svært fattige kår. Gjennom flaks og tilfældigheit er han klart å karre seg framover i livet, med god hjelp av støttespelarar på sin veg. Han har no tatt sin mastergrad i folkehelsevitenskap ved Universitetet i Tromsø – berre det ei bragd i seg sjølv, med den bakgrunnen han har. Imens har han jobba som vaskar, personleg assistent, bokseljar, og heile vegen har han betalt skatt. Så har ein då plutselig brukt denne sovande regelen som han i det heile ikkje har fått informasjon om, og behandlar han som ein kriminell og eskorterer han strengt ut av landet – ein stor ressurs for dette landet.

Ser ministeren at dette er ein veldig firkanta måte å gjere ting på? Vil han ta initiativ for å mjuke opp reglane, slik at det kjem litt fornuft inn i systemet?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:04:17]: Basert på det som jeg har lest om denne saken, er det ikke noen tvil om at Simon er en utrolig imponerende type og har en fantastisk livshistorie. Men så er det sånn at jeg er helt sikker på at representanten heller ikke mener at vi i enkelttilfeller bare kan se bort fra regelverket. Regelverket er der. Meg bekjent er det ikke noe nytt i det regelverket som har kommet i denne regjeringsperioden. Jeg tror dette har vært regelverket veldig lenge. Da er det nettopp begrundet med at det er forskjell på å komme hit og få opphold for å studere, og å få opphold for å jobbe.

Det er også sånn at det generelt ligger til grunn at vi alle har et ansvar for å forholde oss til regelverket. Men jeg er enig i at det kanskje kan være at regelverket er for rigid. Det er mulig. Jeg skal i hvert fall etter denne runden luften det med konstitusjonelt ansvarlig for UDI, og få departementene til å se om det er noe som burde forbedres.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:05:30]: Mitt spørsmål går til kunnskapsministeren.

Forskjellene i Norge i rikdom og makt øker, og det er en utvikling det ser ut til at høyresiden omsider har oppdaget og begynt å bry seg om. Statsråden skriver i Aftenposten i dag at norsk skole på mange måter er «en forskjells-skole», og at det å satse på skolen er den sikreste veien til sosial utjevning.

Men det er stor avstand mellom liv og lære. Hvis en ser på hva kunnskapsministeren faktisk gjør, er jo et av de mest oppsiktsvekkende grepene i årets budsjett at Røe Isaksen kutter 600 lærerstillinger på ungdomsskoler med særskilte – ikke minst sosiale – utfordringer uten å gjøre den evalueringen av forsøket og den vurderingen av innføring av en lærernorm som hele tiden har ligget som en forutsetning for de 600 stillingene. Når en går inn og ser på situasjonen på ungdomsskolene i de 98 kommunene som er berørt, ser vi altså at elevenes grunnskolepoeng øker, og at behovet for spesialundervisning går ned.

Vi vil ikke få en evaluering av dette forsøket på lang tid ennå, fordi statsråden selv avbestilte den, men alt tyder på at avslutningen av forsøket er basert ikke på kunnskap, men på Høyres idé om at økt lærertetthet ikke er viktig.

Når vi ser disse resultatene jeg har nevnt – grunnskolepoeng, nedgang i behov for spesialundervisning – mener statsråden det kan være en indikasjon på positiv effekt av disse stillingene? Hvis ja: Hvorfor kutter han da? Hvis nei: Hva i all verden bygger han sin skråsikkerhet på om at dette ikke var verdt å videreføre?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:07:37]: Her var det mange elementer, la meg ta det forsøksvis systematisk.

Det kommer en forskningsbasert evaluering. Første delrapport kommer om ikke så altfor lang tid, jeg husker ikke datoen, og full rapport kommer i 2017.

Punkt to: Hvordan ble dette presentert da det kom fra den rød-grønne regjeringen? Jeg kan sitere fra 2013-budsjettet:

«Den fireårige tilskottsordninga skal nyttast til å hauste erfaring og kunnskap om effekten av auka lærerressursar.»

De rød-grønne beskrev ordningen slik i budsjettet. De skriver også da fireårig statlig tilskudd. Så det at SV nå er overrasket over at et tilskudd som statsråden, de rød-grønne partiene og departementet har beskrevet som et fireårig tilskudd, nå faller bort etter fire år, det står ikke til troende.

Så mener jeg at den aller største forskjellen – jeg sier den sosioøkonomiske forskjellen, men hadde jeg vært på venstresiden, ville jeg sagt klasseforskjellen – i norsk skole knytter seg til hva slags kunnskap barna går ut med. Det knytter seg til at det er systematiske forskjeller basert ikke så mye på inntekt, men på hva slags utdanningsnivå foreldrene har. Det sier noe ikke bare om drop-out fra videregående skole, men også om du lærer deg å lese, skrive og regne skikkelig, om du får gode karakterer, ja faktisk til og med også om stress og kanskje forekomsten av psykiske lidelser i skolen. Det aller viktigste for å gjøre noe med dette er ikke da som de rød-grønne gjorde, å gi ungdomsskolelærerstillinger til 98 utvalgte kommuner i Norge, men en satsing på tidlig innsats for alle skoler i Norge. Det er der vi har valgt å legge pengene, både de friske midlene som kommer i neste års budsjett, og midlene, sammen med ikke minst Kristelig Folkeparti, til flere lærere i 1.–4. klasse. Hvis vi klarer å sette inn tiltak f.eks. på språk i 1. klasse, er det 80 pst. av elevene som har språkvansker som kan komme opp på et skikkelig nivå. Hvis vi venter til 4.–5. klasse, synker det tallet som en stein ned til 15–20 pst. Så SVs politikk kom for sent i regjeringsperioden, det kom for sent i skoleløpet, og det var en fireårig forsøksordning.

Audun Lysbakken (SV) [11:09:42]: Statsråden må lese bedre i budsjettet for 2013. Der står det veldig tydelig at dette skulle kunne ut i en vurdering av en lærernorm. Den vurderingen har statsråden ikke gjort.

La meg da ta ham på ordet. Statsråden sier han er opp-tatt av tidlig innsats, og statsministeren har her i Stortinget definert økte lærerressurser i ungdomsskolen som sen innsats, og da regner jeg med at statsråden viser til de 1 000 nye lærerne på 1.–4. trinn som han og samarbeidspartiene lovet i fjor. Jeg ønsker å spørre hvor de ble av, for vi har stilt departementet spørsmål om dette i budsjettbehandlingen og fått følgende svar: Kunnskapsdepartementet har ikke tall på hvor mange stillinger ordningen har utløst, eller hvor mange skoler som er berørt.

Her er det jo grunn til å frykte lærerbløff, og jeg lurer på om kunnskapsministeren nå kan opplyse oss om det faktisk ble 1 000 nye stillinger på 1.–4. trinn. Aner han hvor mange nye lærere det faktisk ble? Kan han garantere at det er en reell økning i lærertettheten i de 100 kommunene som skulle berøres av ordningen?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:10:52]: Det vi kan si, er hvordan ordningen er lagt opp. Dette er ikke frie midler inn i kommunerammen, dette er øremerket tilskudd til kommunene. Det vil si at disse pengene bare skal brukes til lærerstillinger i 1.–4. klasse. Så har vi ikke satt noe krav om at man ikke under ett kan gjøre endringer i skolen, dvs. at vi ikke har noen garanti for at det i hver enkelt kommune blir flere lærerstillinger. Det har vi ingen garanti for. Men vi har altså en ordning som er minst 1 000 stillinger, jeg sier «minst» fordi det også har kommet ekstra midler som gjør at de kan ansette enda flere. Det er øremerket for 1.–4. klasse, og vi behøver ikke gå så langt for å finne et eksempel: Her i Oslo har det nye rød-grønne byrådet skrytt voldsomt av økningen sin i lærerstillinger i skolen, og så vidt jeg kan se, er nesten alle de nye lærerstillingene som kommer i rød-grønne Oslo, finansiert av Kristelig Folkeparti, Venstre og regjeringspartiene.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Torgeir Knag Fylkesnes.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:12:01]: For det første er det feil at det fireårige prosjektet skulle bli avslutta, altså berre vare i fire år, og så var det over. Dette skulle vere ein del av ein prosess der ein skulle skaffe erfaring med auka lærartettleik. Så det er statsråden som ønskjer å avslutte dette etter fire år. Det er ikkje opplegget til SV. Vi ønskjer faktisk å auke dette.

Dei foreløpige rapportane viser at dette er ei ordning som lærarar og skuleleiarar er veldig positive til. Vi ser at grunnskolepoenga aukar, og behovet for spesialundervisning har sokke. Det er dei foreløpige indikasjonane. Då blir spørsmålet ein gong til:

Dersom forskinga i etterkant viser og stadfester dette inntrykket av dei positive resultatane, kva gjer statsråden då? Vil han då på ny innføre denne ordninga som han nettopp har lagt ned ved å fjerne desse lærarstillingane, eller vil ein berre halde seg til Høgre sin politikk og ikkje innføre fleire lærarstillingar, sjølv om kunnskapen viser det motsette?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:13:07]: Jeg vrir og vender ikke på det departementet, partilederen i SV, kunnskapsministeren og de rød-grønne flertallspartiene sa. Det er veldig tydelig i alle dokumenter og i all omtale av dette at dette er først og fremst – som tidligere kunnskapsminister Kristin Halvorsen sa i desember 2012 – en prøveordning, og den skulle vare i fire år. Det er helt riktig at SV nå, i opposisjon, mener at disse stillingene bør videreføres, og jeg har ikke noe problem med å anerkjenne at SV ønsker en nasjonal lærernorm og finansierer opp det i sine budsjetter. Så dette var vel kanskje heller et sånt rød-grønt kompromiss. Jeg skal ikke spørre om hvem som sloss for, og hvem som sloss imot, men man kan jo tenke seg det.

Så var spørsmålet: Hva hvis evalueringen viser at dette har vært vellykket? Uansett ville det ikke vært en god idé å fortsette med en ordning som bare hadde noen utvalgte kommuner som man skulle peke ut, og som fikk ekstra lærerstillinger. Hvis det kommer overveldende beviser på at flere lærerstillinger fungerer, må det gå til alle, og det vil særlig måtte gå til de kommunene som har ekstra store klasser.

Presidenten: Christian Tynning Bjørnø – til oppfølgingsspørsmål.

Christian Tynning Bjørnø (A) [11:14:21]: Det er ikke bare vi som jobber med budsjett om dagen – det gjør også kommunepolitikere i alle farger landet over. Vi vet fra KS' budsjettundersøkelser at det blir kuttet i skolene. Som vi har vært inne på tidligere her i dag: 600 ungdomsskolelærerstillinger fjernes, uten at elevene får noen erstatning, og før det er evaluert. I tillegg foreslår rådmannen i Gjøvik å kutte 8 lærerstillinger, i Lindesnes er det foreslått å kutte 7 stillinger, i Moss er det foreslått å fjerne lærerstillinger i 2. klasse. Og fra skoleåret 2014/2015 til i år er det kuttet 60 lærerstillinger i Stavanger, der det også på nytt er foreslått å kutte 9 mill. kr. Dette er noen av mange eksempler – likevel snakker statsråden om flere lærere i skolen.

Statsråden har gjentatte ganger i dag sagt at spørsmålene han får, ikke rimer med virkeligheten. Vel, dette er virkeligheten. Mitt spørsmål blir: Er statsråden fornøyd med at dette er virkeligheten på hans vakt?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:15:19]: Jeg mener at man burde satse på skole, og det mener jeg at man burde gjøre i alle kommuner. Jeg kjenner også til at det er kommuner i vårt felles hjemfylke som kutter. For eksempel har Skien kommune, med Arbeiderparti-ordfører, kuttet i skolen over flere år. Det har ikke mitt parti lokalt i Skien vært for.

Spørsmålet er ikke om man kan gi en garanti for hva hvert enkelt kommunestyre gjør. Spørsmålet er hva vi gjør nasjonalt. Se da på det som har skjedd i løpet av perioden, og hva som ligger inne i vårt budsjett for neste år. I vårt budsjett ligger det inne nettopp en stor satsing inn til kommunene for tidlig innsats, som er naturlig å bruke f.eks. på flere lærerstillinger for de aller minste barna. Det ligger også en kommuneøkonomi i bunnen som på ingen måte står tilbake for det de rød-grønne levte i sine fire siste år, og som gjør at kommunene også har en mulighet til å satse offensivt på skole.

Presidenten: Anders Tyvand – til oppfølgingsspørsmål.

Anders Tyvand (KrF) [11:16:25]: Det varmer et Kristelig Folkeparti-hjerte å høre statsråden snakke så varmt om de lærerstillingene Kristelig Folkeparti har fått gjennomslag for i forhandlingene de siste årene. Men det er ikke bare de 600 ungdomsskolelærerstillingene regjeringen har foreslått å kutte. Regjeringen har også lagt opp til et budsjett der det vil være rundt 600 færre lærere i 1.–4. klasse ved skolestart neste år enn det var ved skolestart nå i høst. Det betyr færre lærere til å se hver enkelt elev, færre lærere til å hjelpe dem som sliter.

I Kunnskapsdepartementets egen rapport, som heter «Reservestyrken» av lærere, har forskerne spurt lærere som har valgt å forlate yrket, om hvorfor de gjorde det, og hva som skal til for å få dem tilbake igjen. Jeg siterer fra denne rapporten:

«Mye av nøkkelen mener de finnes i å gjøre klassene mindre. Færre elever i klassen gjør det lettere å «gå inn i elevens verden». Det letter også foreldresamarbeidet.»

Mitt spørsmål er om statsråden tar disse lærerne på alvor, og om han synes at regjeringens forslag om å redusere antallet lærerstillinger svarer godt på det lærerne selv mener er løsningen for at flere skal lykkes i klasserommet?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:17:32]: Her må jeg få sette den gode representanten fra Kristelig Folkeparti litt på plass, for det lå inne engangsmidler, som representanten også er klar over, etter budsjettforliket i fjor. Det lå inne permanente midler til flere lærerstillinger. Det er derfor jeg sier minst 1 000, som kommunene har fått penger til. Det lå også inne engangsmidler til høsten, som det var naturlig å bruke på skole og lærere, men igjen: engangsmidler. Der har vi selvfølgelig en helt annen båndlegging av de pengene. Det er altså ikke mulig å kreve at en kommune skal bruke det som eksplisitt – i forståelse med Kristelig Folkeparti – blir beskrevet som engangsmidler, til å ansette nye lærere når de ikke vet hva som kommer i neste budsjett. Så jeg er helt uenig i at man beskriver det som et kutt.

Jeg mener det er gode grunner til å se på hvordan man i mindre grupper kan ha bedre undervisning. En av de tingene som det er godt dokumentert at fungerer, er f.eks. intensivopplæring i kortere perioder for elever som sliter. Det ønsker vi å legge opp til. Det vil også sannsynligvis kreve noen flere lærerstillinger, men jeg synes det er viktigere enn en generell nedgang i gruppestørrelse fra 20 til 18 eller fra 24 til 22.

Presidenten: Anne Tingelstad Wøien – til oppfølgingsspørsmål.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [11:18:49]: Statsministeren sa, som representanten Lysbakken nevnte, i en tidligere spørretime at å bruke penger på flere lærere i ungdomsskolen er sen innsats, altså skulle vi forstå det som det motsatte av tidlig innsats. Det sies altså i en tid da vi nettopp har lest i avisen at de elevene som trenger det mest, får de lærerne med minst kvalifikasjoner til å under-

vis seg. I tillegg synes regjeringa det er helt ålreit at det er over 9 000 ikke-kvalifiserte som underviser i skolen.

Spørsmålet mitt blir: Deler statsråden statsministerens mening om at det er uklokt, og at det er for sen innsats å sørge for økt lærerdeknning i ungdomsskolen, selv om evalueringen av den ordningen vi har hatt, skulle vise seg å være positiv?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:19:40]: Vi bør få evalueringene først.

Ungdomsskolen er selvfølgelig kjempeviktig, men helt objektivt sett er jo det sent i skoleløpet. Etter ungdomsskolen skal man over i videregående skole. Dette er altså helt på slutten av grunnskolen. Det som har vært viktigst for meg, og som for øvrig også har vært viktigst for samarbeidspartiene – må jeg legge til – når vi har laget budsjetter, er å sette inn innsatsen tidligere. La meg ta et eksempel: Hvis man er lærling og skal ut i lære, så har man hatt rundt 1 500 matematikktimer – 460 av dem, omtrent, har man hatt i 1.–4. trinn. Hvis vi ikke klarer å løfte elevene og få dem til å knekke regnekoden og lesekode tidlig i skoleløpet, får vi problemer senere på ungdomstrinnet. Jeg synes det er bra å satse på ungdomstrinnet også, selvfølgelig, men når vi skal prioritere, mener jeg at det neste store løftet skal være tidlig innsats i skolen.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Arild Grande (A) [11:20:54]: Mitt spørsmål går til barne- og likestillingsministeren.

Nylig kom Nav med et tall som nok en gang viser nedgang i fedres uttak av foreldrepermisjon, som følge av regjeringens kutt i pappakvoten. Det var nettopp dette mange advarte mot da regjeringen tok over og umiddelbart gikk i gang med kutt. LO, NHO, forskere og aviser på lederplass ga uttrykk for at dette var et tilbakeskritt. Men som vanlig lyttet ikke regjeringen til andre enn seg selv.

Etter mange år med økning i fedrekvoten og dermed også økning i fedres uttak, er det nedslående å se at kritikerne fikk rett. Resultatet er altså nå at mange barn mister verdifull tid med far. Mange menn mister rettigheter som gradvis over mange år er blitt styrket. Og mange kvinner stiller svakere på arbeidsmarkedet. Skal vi lykkes i det krevene økonomiske farvannet Norge og verdenssamfunnet går gjennom, er det viktig å sikre at flest mulig kan arbeide. En forutsetning for det er at det er mulig å kombinere arbeid og omsorg. Det har bidratt til at Norge er i verdenstoppen når det gjelder sysselsettingsgrad og fertilitet. Regjeringens politikk vanskeliggjør dette fortrinnet. Er statsråden stolt av å være den første statsråd i Norge som aktivt har bidratt til at barn skal få mindre tid sammen med sin far, og at kvinners stilling i arbeidslivet blir svekket?

Statsråd Solveig Horne [11:22:25]: Jeg er stolt av at Norge har en av verdens beste foreldrepengeordninger, og at mødre og fedre i dag har en unik mulighet til å kunne kombinere familieliv og arbeid. Regjeringens familiepolitikk bygger på valgfrihet og fleksibilitet. Vi har tillit til at foreldrene selv kan treffe de valgene som er best for seg og sin familie. Familiene er forskjellige, og det viktigste her er at barn nå får mer tid med sine foreldre. Derfor har regjeringen økt fellesandelen, slik at flere barn nå får anledning til å være lenger hjemme med sine foreldre – i

motsetning til den forrige regjeringen, som faktisk frarøvet barn rett til å være hjemme med foreldrene sine, i og med at de hadde de to ukene som var forbeholdt far, noe som gjorde at familien mistet de ukene hvis far ikke hadde mulighet til å ta de ukene. Og den som tapte på det, var barnet.

Jeg er glad for at vi har en god foreldrepengeordning, og det er ingen her som mister noen rettighet. Det er ingenting i lovverket som sier at far ikke kan ta mer enn de ti ukene som er der i dag. Jeg er også glad for det pappaopp-ropet som er der ute, og har utfordret arbeidsgiverne til å være mye tydeligere på å utfordre far og mor til å fordele de ukene slik som det passer, men også at flere fedre kan ta mer enn de ti ukene som er der. Fellesandelen er økt, det gjør at familiene har fått en større fleksibilitet, og flere barn får være hjemme med sine foreldre i den sårbare fasen som de er i når de er så små.

Arild Grande (A) [11:24:13]: Jeg registrerer at statsråden er flittig i sin ros av verdens beste foreldrepermisjonsordning, til tross for at statsrådets parti aldri har bidratt til at vi er i den situasjonen som vi er i i dag. Vi ser at fedres uttak av foreldrepermisjon henger nøye sammen med størrelsen på kvoten. Går kvoten opp, går fedres uttak også opp. Jeg mener at det er ingen skam å endre standpunkt hvis man ser at ting går i gal retning, eller om man møter massiv motbør, slik regjeringen gjør nå. Tidligere i år så vi f.eks. at Kristelig Folkeparti mente det var feil å redusere fedrekvoten, og at partiet vurderer å øke den til 14 uker. Landsmøtet i Venstre samlet seg tidligere i vår om 15 uker til hver av foreldrene. Så mens alle andre partier enn regjeringspartiene nå diskuterer hvordan vi kan utvikle foreldrepermisjonen til det beste for barna, foreldrene og samfunnet, står regjeringen fast i gammel-dags tenkning. Finnes det grenser for hvor lavt fedres uttak av pappatid kan bli før regjeringen vurderer å styrke fedrekvoten?

Statsråd Solveig Horne [11:25:17]: I motsetning til representanten Grande har jeg tro på at familien klarer å løse dette selv, at man velger det som er best for sin familie når barna er små. Det er ingenting i veien i dag i lovverket; det er ingen fedre som skal behøve å stå med lua i hånda overfor arbeidsgiveren sin og kreve fedrekvoten. Fedrekvoten er i dag på ti uker, men far kan ta tolv uker, fjorten uker, seksten uker og mer enn det hvis han ønsker det, og hvis familien finner ut at det er det som er best for dem.

Når det gjelder den ordningen som vi har i dag, som også Fremskrittspartiet har støttet opp om – og det foregår en programdebatt i de enkelte partiene nå – så forholder jeg meg til en regjeringserklæring og en samarbeidsavtale med Venstre og Kristelig Folkeparti, der de borgerlige partiene har vært tydelige på at vi ønsker å gi foreldrene og familiene større fleksibilitet og øke fellesandelen i foreldrepengeordningen.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Hege Haukeland Liadal.

Hege Haukeland Liadal (A) [11:26:21]: Mitt oppfølgingsspørsmål går også til barne- og likestillingsministeren.

Det mangler ikke på fakta, det mangler heller ikke på reaksjoner, eller – som noen ville ha valgt å kalle det – «hylekor» av reaksjoner, på regjeringens fravær av likestillingsfremmende tiltak og lovverk. Hvordan ser statsråden for seg at menn skal være likestilte omsorgspersoner, når hun fører en politikk som fratår fedre nettopp dette?

Statsråd Solveig Horne [11:26:58]: Regjeringen fører en aktiv likestillingspolitikk. Vi har nettopp fremmet et forslag i Stortinget om å likestille foreldreskap, der far skal få flere rettigheter ved samlivsbrudd. Vi har ute på høring et forslag om at far også skal kunne overta og beholde fedrekvoten ved samlivsbrudd. Så det er flere tiltak denne regjeringen har gjort for å fremme fars stilling i likestillingsarbeidet.

Så blir nesten alltid fedrekvoten trukket fram når man snakker om likestilling. Det å øke fellesandelen og ha en kvote på ti uker både til mor og far har vært et bevisst valg. Vi er uenig i den politikken, og sånn er det, men det er et flertall i Stortinget i dag for å øke fellesandelen og ha ti uker til far og ti uker til mor, og det at denne regjeringen, sammen med samarbeidspartiene, har valgt å fokusere på økt fleksibilitet og valgfrihet for familiene, er en verdi som også er viktig å ha med seg i denne debatten – og foreldrepengeordningen er også til for barna.

Presidenten: Geir Jørgen Bekkevold – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [11:28:15]: For Kristelig Folkeparti er det viktig at barn også får tid sammen med fedre. Det gjør at Kristelig Folkeparti sannsynligvis, hvis landsmøtet er enig med programkomiteen, kommer til å jobbe for å heve fedrekvoten til 14 uker igjen, slik det var, og ikke 10, slik det er nå, rett og slett fordi vi ser at de endringene vi gjør her på Stortinget, virker veldig norm-givende. I dag tror jeg de fleste fedre tenker at det er de 10 ukene en har, og kanskje arbeidsgiver også tenker på samme måte.

Barns rett til å være sammen med far i permisjonstiden har gjort at vi i vårt alternative budsjett også har foreslått at far må få selvstendig uttaksrett til permisjon, og ikke at det skal være avhengig av om mor har inntekt eller ikke – nettopp for å sikre at far får denne muligheten til å kunne være sammen med barnet i dets første leveår.

Er statsråden enig i at det er verdt å prioritere ordninger og endringer som gir barnet mer tid sammen med far?

Statsråd Solveig Horne [11:29:26]: Nå skal ikke jeg gå inn i debatten om Kristelig Folkepartis program for neste stortingsperiode, jeg forholder meg til den samarbeidsavtalen vi har med Kristelig Folkeparti og Venstre om å øke fellesandelen og ha en fedrekvote på ti uker. Så deler jeg intensjonen til Bekkevold om at det er viktig at far skal få være mest mulig sammen med sine barn, både i et samliv og etter et samlivsbrudd. Det er ingenting i veien i lovverket i dag for at far kan ta ut mer enn de ti ukene, og jeg savner at vi politikere også av og til utfordrer arbeidsgiverne, med hensyn til hvilke spørsmål de stiller når både mor og far kommer og sier hvor mange uker de skal ha. De har en aktivitetsplikt innenfor likestillingsfeltet, og det går an å utfordre far til å ta flere uker.

Så har fedre fra 2000 hatt selvstendig opptjeningsrett til foreldrepenger, men de har ikke hatt uttaksrett, for vi har en aktivitetsplikt. Det er også et budsjettspørsmål. Skal vi gi alle fedre fullstendig uttaksrett, koster det opp mot en halv milliard kroner.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Sak nr. 2 [11:30:39]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den anledning til den elektroniske spørsmålslisten.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Eirik Sivertsen til finansministeren, vil bli overført til næringsministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra næringsministeren blir spørsmålet flyttet og besvart før spørsmål 12, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 2, fra representanten Heidi Greni til kommunal- og moderniseringsministeren, vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 3, fra representanten Are Helseth til samferdselsministeren, vil bli tatt opp av representanten Åsmund Aukrust.

Spørsmål 10, fra representanten Ingunn Gjerstad til samferdselsministeren, vil bli tatt opp av representanten Heikki Eidsvoll Holmås.

Spørsmål 14, fra representanten Audun Otterstad til næringsministeren, vil bli tatt opp av representanten Anna Ljunggren.

Spørsmål 16, fra representanten Martin Kolberg til klima- og miljøministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 19, fra representanten Kari Henriksen til justis- og beredskapsministeren, vil etter anmodning fra statsråden bli flyttet og besvart før spørsmål 3.

Spørsmålene 20, 21 og 22, fra henholdsvis representantene Per Rune Henriksen, Rigmor Aasrud og Kjell-Idar Juvik til olje- og energiministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren på vegne av olje- og energiministeren, da olje- og energiministeren er bortreist.

Presidenten: Det første spørsmålet som etter disse endringene tas opp til besvarelse, er spørsmål 2, fra representanten Heidi Greni til kommunal- og moderniseringsministeren.

Spørsmål 2

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Heidi Greni til kommunal- og moderniseringsministeren, vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren som rette vedkommende.

Heidi Greni (Sp) [11:31:21]: «Vanntapet fra våre vannledningsnett er beregnet til en årlig kostnad på 1,6 mrd. kroner.

Mener statsråden dette er et problem som må løses, og hvilke tiltak mener han i tilfelle må iverksettes fra statens og kommunesektorens side?»

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Bent Høie [11:31:39]: Jeg takker representanten Greni for dette spørsmålet, som gir meg anledning til å gi en kort orientering om situasjonen.

Gjennom folkehelseloven plikter kommunene å fremme folkehelse ved de virkemidlene som kommunene er tillagt. Gjennom dette har kommunene et overordnet ansvar for vannforsyning. Også plan- og bygningsloven har bestemmelser om kommunens plikter når det gjelder vannforsyning. Kommunene eier ofte vannforsyningene, men i andre tilfeller har private tatt på seg ansvaret for å levere vann til drikke, hygienisk bruk, slokkevann mv.

Store deler av vannledningsnettet er lagt etter krigen og har varierende kvalitet og holdbarhet etter så mange år. Materialvalg, forhold i grunnen og klimaendringer påvirker holdbarheten av ledningsnettet. Resultatet er at rørene tettes igjen, det dannes hull mange steder, rørene brekker, eller de smuldrer opp.

Dette betegnes som at rørene forfaller. I mange år har dette forfallet vært større enn rehabiliteringen og utskiftingen av rørene. Resultatet er økt risiko for mange og omfattende ledningsbrudd, flere sykdomsutbrudd på grunn av at forurenset vann trenger inn i vannledningene, eller at vannet blir borte i lengre tid.

Data som er samlet inn gjennom flere år, viser at både vann- og avløpsnettet har hatt en lavere fornyelsestakt enn det som kreves for å hindre at forfallet øker. I de nasjonale målene for vann og helse som ble vedtatt av regjeringen 22. mai 2014, er en av målsettingene at utskiftingstakten for ledningsnettet må økes betydelig i noen år for å ta igjen forfallet. En annen målsetting er at lekkasjen fra nettet må senkes til 25 pst. eller mindre. I dag er lekkasjen 30–50 pst. mange steder. Dette medfører, som representanten Greni påpeker, et økonomisk tap ved at renset vann går til spille.

Kommunene og de private anleggseierne må derfor øke investeringen på ledningsnettet i de kommende årene. Noen anlegg vil måtte ha betydelige investeringer, mens andre får mindre. For kommunene og private vannverk vil kostnadene til dette dekkes av vann- og avløpsgebyret over flere år. En ny drikkevannsforskrift vil stille tydeligere krav om drift og vedlikehold av ledningsnettet.

Helse- og omsorgsdepartementet og Mattilsynet vil være pådrivere for å nå de nasjonale målene om bedring av kvaliteten på ledningsnettet.

Heidi Greni (Sp) [11:34:05]: At vannforsyningen er et kommunalt ansvar, er det ikke noen uenighet om. Men utfordringen med å få på plass en sikker, miljømessig og økonomisk forsvarlig vannforsyning til innbyggerne i hele landet er selvsagt også et nasjonalt ansvar, på linje med alle andre store samfunnsoppdrag. Det er derfor vi i Senterpartiet utfordrer regjeringen på hvordan staten kan bidra til dette. Når vanntapet er så stort, med så høye kost-

nader, og når de miljømessige utfordringene med vann og avløp er så store, er ikke det utfordringer som hver enkelt kommune klarer å løse aldeles alene. Vi ber ikke om at staten skal overstyre det kommunale ansvaret for god og sikker vannforsyning, men jeg spør: Hvordan kan staten være en bidragsyter til at dette kan bli mye bedre enn det er i dag?

Statsråd Bent Høie [11:34:58]: Her er vi i en situasjon der kommunene har et klart ansvar, og de har også en helt unik mulighet til å finansiere sitt ansvar gjennom at de kan pålegge dem som bruker vannet, gebyrer. Det er også slik at mange av tiltakene for å reparere medfører store kostnader, som også representanten er inne på i sitt spørsmål, med hensyn til lekkasje av rensset vann. Så her skulle egentlig alle incentivene være på plass for at kommunen skulle gjøre en god jobb, men allikevel ser vi at dette ikke er blitt prioritert og fulgt opp gjennom mange år. Derfor har vi også møtt dette med en ny drikkevannsforskrift, som bl.a. foreslår tydeligere krav til drift og vedlikehold av ledningsnett, og også et tydeligere krav til kompetanse. Det er helt klart at dette er et eksempel på at en del mindre kommuner har utfordringer med hensyn til å ha store nok fagmiljøer til å følge opp utfordringene framover. Derfor er det også viktig å få gjennomført den kommunereformen som vi nå er i gang med. Så har regjeringen sørget for at det er etablert et nettverk som skal gi kompetansestøtte til kommunen.

Heidi Greni (Sp) [11:36:03]: En del kommuner sliter med fagmiljø. Mange kommuner sliter mye mer med at de har enormt store utgifter, og at hvis dette er selvfinansierende, vil utgiftene for hver enkelt abonnent bli så store at det ikke er forsvarlig. Det er jo avgiftsfinansiert, og de færreste kommunene har økonomisk evne til å subsidiere dette. En viktig begrunnelse for at de ikke klarer å holde tritt med behovet, er jo nettopp at de ikke tør å heve avgiftene nok, og i kårning av kommuner med laveste og høyeste kommunale avgifter blir det aldri tatt med noen indikatorer om hvordan ledningsnett i vann- og avløpssektoren faktisk ser ut i disse kommunene. Så til slutt vil jeg gjerne spørre statsråden: Mener han at det er tilfredsstillende at situasjonen er som den er i dag, også ut fra helsemessige hensyn? Eller må staten bidra mer enn den gjør i dag, for at kommunene skal bli i stand til å få gjort noe med dette mye raskere enn det som er situasjonen per i dag?

Statsråd Bent Høie [11:37:09]: Nei, situasjonen er på ingen som helst måte tilfredsstillende, og det må en helt annen investeringstakt til hvis ikke forfallet skal fortsette ytterligere. Dette har store negative konsekvenser for kommunene, det har konsekvenser for innbyggerne og for dem som driver næringsvirksomhet i kommunene. Derfor er min klare beskjed til lokalpolitikere at det er en veldig dårlig strategi å skyve på dette og være redd for å ta inn de pengene som skal til for å vedlikeholde vannledningsnett, for da blir regningen bare høyere og høyere etter hvert, og det er dessverre det som har skjedd i en del kommuner. Så er det jo det samlede avgifts- og skattetrykket på innbyggerne som innbyggerne er opptatt av, og derfor er det fullt mulig fortsatt å ha lave skatter og avgifter for innbyggerne, men samtidig ta inn så mye penger som

nødvendig for å vedlikeholde avløpsnett. Det er også noe som innbyggerne er tjent med. Men her må lokalpolitikere ta et ansvar, og jeg oppfatter at Senterpartiet er enig med regjeringen i at dette må være et kommunalt ansvar.

Presidenten: Vi går så til spørsmål 19.

Spørsmål 19

Kari Henriksen (A) [11:38:33]: «Det koster 270 mill. kroner årlig å leie fengselsplasser i utlandet, pluss valutaendringene på 21 mill. kroner for 2016. Det planlegges nå å bygge fengsler i Norge.

Har statsråden fått vurdert hvilke konsekvenser en forsert bygging av fengsler i Norge kunne gitt når det gjelder antall arbeidsplasser her i landet, og hvorfor mener statsråden det er bedre å skape arbeidsplasser i Nederland enn i Norge?»

Statsråd Anders Anundsen [11:39:00]: Jeg vil takke representanten Kari Henriksen for en kreativ vri på et spørsmål om kriminalomsorg og leie av fengselsplasser i Nederland. Som representanten er klar over, er regjeringen svært opptatt av at vi skal ha tilstrekkelig straffegjennomføringskapasitet i Norge, sånn at domfelte kan sone straffen sin her så raskt som mulig. Det er representanten godt kjent med. Jeg er derfor ikke helt enig i premissene som representanten legger til grunn i sitt spørsmål.

Som representanten vet, har det tradisjonelt tatt rundt åtte-ti år fra et utredningsarbeid starter, til et nytt fengsel er ferdig. Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen har innført en standardmodul for fengselsbygg, og på den måten har vi redusert klartiden, eller byggetiden, dramatisk. Det er vanskelig å se for seg hvordan en kan konsentrere og forsere byggingen av fengsler i Norge særlig mye utover det vi allerede har gjort. Vi arbeider med fengselsplasser i Norge så raskt det lar seg gjøre.

Da regjeringen tok over i oktober 2013, tok vi også over en soningskø på 1 213 dommer. Det var stor mangel på varetektsplasser, og det har vært et stort vedlikeholdsetter-slep i norske fengsler. Sist fredag var soningskøen redusert til under 280 dommer. Varetektssituasjonen er under kontroll, vedlikeholdsarbeidet er godt i gang, og antall oversittere i politiarrest er dramatisk redusert. Dette har vi greid gjennom å ha flere tanker i hodet samtidig, både gjennom å iverksette kortsiktige tiltak med effekt både for soningskø og de øvrige områdene jeg pekte på, og å gjennomføre langsiktige tiltak som bygging av nye fengselsplasser.

Som representanten er godt kjent med, har vi satt i gang arbeidet med nye fengselsplasser ved Eidsberg og Ullersmo. De vil stå klare til bruk i 2017. Nytt fengsel i Agder var ikke prosjektert da Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen tok over. Det er nå godt i rute.

Så jeg er egentlig ikke enig i at alternativet står mellom det å skape arbeidsplasser i Norge og det å skape arbeidsplasser i Nederland, hvis en ser med en viss realisme på dette. Gjennom bygging av fengselsplasser og vedlikeholdsarbeid skaper vi masse arbeidsplasser slik situasjonen er i dag. Ifølge Kriminalomsorgsdirektoratet har byg-

geprosjektet på Ullersmo og Eidsberg bidratt med om lag 200 nye årsverk. Det ekstraordinære vedlikeholdet i fengslene fra 2014 har ikke bare bedret soningsforholdene for de innsatte og arbeidsforholdene for de ansatte, men har også skapt om lag 200 årsverk. Også prosjekteringen og etableringen av nytt fengsel i Agder gir økt sysselsetting, i første omgang til byggeprosjektet og deretter til permanente arbeidsplasser i kriminalomsorgen.

Ved å leie inn fengselsplasser i Nederland, bygge nye fengselsplasser i Norge og øke vedlikeholdet har regjeringen altså bidratt til både å redusere soningskøen, eller egentlig fjerne den, reelt sett, bedre soningsforholdene og skape arbeidsplasser i Norge.

Kari Henriksen (A) [11:42:03]: Jeg vil fortsette på realismefokuset som statsråden var inne på: 1,4 mill. kr til transportkoordinator og juridisk saksbehandling, 9,5 mill. kr til flytransport, reiseledere mv., 1,5 mill. kr til administrative utgifter ved Ullersmo – altså 12,4 mill. kr til byråkrati og administrasjon. Og etter tre år er det ikke en eneste konkret arbeidsplass på Agder så langt, en landsdel med høy ledighet, der et samstemt næringsliv og politikere har etterspurt oppstart av fengselsbygging over lang tid.

Er statsråden komfortabel med sitt valg av investeringer i andre lands ansatte, byråkrater og administrasjon, når han møter ansatte i kriminalomsorgen i Norge som ikke får tilstrekkelige rammer til å drive forsvarlig?

Statsråd Anders Anundsen [11:42:54]: Det er en egenskap ved både politikere og mange andre at en glemmer veldig fort. Jeg tror det er nødvendig å minne representanten Henriksen om at hennes eget parti satt i regjering i åtte år på rad, og de klarte altså ikke å løse noen av de utfordringene som den sittende Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen har løst. Og så må en selvfølgelig finne andre måter å kritisere regjeringen på. Det setter jeg pris på, for det skjerper jo selvfølgelig regjeringens arbeidsinnsats enda mer. Men det er feil å hevde at det vi gjør i Nederland, har direkte negativ konsekvens for det vi kunne ha gjort i Norge.

Vi løser altså store samfunnsmessige utfordringer ved å fjerne soningskøen, vi har nesten ikke oversitting i politi-arrest i forhold til tidligere, og en fengselsplass i Nederland koster om lag det samme som en fengselsplass i Norge.

Hvis jeg kunne stilt et motspørsmål, så ville det vært om representanten Henriksen har regnet på hvor mye det koster å ha folk stående i soningskø.

Kari Henriksen (A) [11:44:00]: Heldigvis er det justisministeren som sitter ved roret og skal regne på sanneling, så han kan jo gå tilbake og ta fram kalkulatoren sin når han kommer på sitt kontor.

Men for å kommentere noe av det som statsråden sa, at det ikke var mulig å bygge fortere i Norge: Vi har Skien, Halden og Bergen, der det har vært muligheter til å realisere plasser fra 100 til 250 – mye raskere enn det som regjeringen har lagt opp til. Ledigheten har nå bitt seg fast. På Agder er det høy ledighet, og næringslivet har etterspurt tiltak, men det har altså regjeringen ikke funnet plass til i løpet av disse tre årene. Vi ser at kriminalomsorgen sliter ved å ha lave budsjettammer. Vi har hatt 214 di-

rekte voldsanslag mot ansatte i norske fengsler, mens millioner går til utlandet. Er det en god fordeling?

Statsråd Anders Anundsen [11:45:00]: Jeg tror vi må være ærlige nok til å si at dette handler om prioritering, og jeg hører at Arbeiderpartiet heller ville hatt en lang soningskø og en senere fremdrift i bygging av fengselsplasser i Norge. Det må representanten fra Arbeiderpartiet gjerne mene. Jeg mener det er feil, og regjeringen mener det er feil. Det har vært helt avgjørende for oss å få på plass en rask vekst i soningsplasser.

Derfor var Nederland-alternativet med 242 plasser som sto klare til bruk på veldig kort tid, og som har bidratt til å redusere og egentlig fjerne soningskøene i tradisjonell forstand, ekstremt viktig. Tenk på de menneskelige kostnadene til dem som sitter og venter i disse soningskøene som Arbeiderpartiet har forvaltet i åtte år. Det er et viktig politisk «statement», en viktig politisk prioritering å sørge for at domfelte skal komme raskt til soning. Vi bygger ned vedlikeholdsetterslepet, vi skaper arbeidsplasser i Norge, og vi bygger samtidig nye fengselsplasser i Norge. Sånn sett er det en vinn-vinn-situasjon. Men jeg forstår at representanten Henriksen heller ville ha opprettholdt en lengre soningskø enn å gjennomføre de tiltakene regjeringen har gjennomført.

Presidenten: Da går vi tilbake til spørsmål 3.

Spørsmål 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Are Helseth til samferdselsministeren, vil bli tatt opp av representanten Åsmund Aukrust.

Åsmund Aukrust (A) [11:46:24]: «På Twitter kunne vi lese at Fremskrittspartiets stortingsrepresentant Ulf Leirstein skrev: «Lokomotivførerne får komme seg tilbake på jobb og slutte å ramme tusenvis på denne måten. Opptre som en ren pøbelorganisasjon.» Også tidligere har vi hørt forslag og utsagn fra Fremskrittspartiets representanter som angriper streikeretten.

Er statsråden enig med sine partifeller om at streikeretten bør svekkes?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:46:50]: Jeg mener at streikeretten ikke bør svekkes.

Åsmund Aukrust (A) [11:46:56]: Jeg vil takke statsråden for å ha gitt et veldig klart og entydig svar, og for at han på den måten også tar avstand fra uttalelser fra både partifeller og, ikke minst, justispolitisk talsperson i Fremskrittspartiet under denne streiken.

Da har jeg lyst til å bore i det andre som ble framsagt. Statsråden har et stort ansvar for at det skal være tillit mellom partene i hans sektor. Vi kunne lese at stortingsrepresentanter fra hans eget parti mener at Norsk Lokomotivmannsforbund opptre som en «pøbelorganisasjon». Er statsråden enig i den betegnelsen på en viktig organisasjon i arbeidslivet?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:47:35]: Jeg ser ingen grunn til å diskutere karakteristikker gitt på Twitter, men jeg vil bare påpeke at i det sitatet som representanten har gitt, står det heller ikke at en skal innskrenke streikeretten. Så premisset i spørsmålet er også feil.

Åsmund Aukrust (A) [11:47:52]: Jeg registrerer at statsråden ikke vil svare på om han mener at Norsk Lokomotivmannsforbund er en pøbelorganisasjon, noe som altså er sagt av stortingsrepresentanter fra hans eget parti.

Så sier han at heller ikke streikeretten er blitt utfordret av Fremskrittspartiet. Vel, det er mange eksempler på at Fremskrittsparti-politikere sier akkurat det, og det stortingsrepresentanten her sier, er at de bør «komme seg tilbake på jobb og slutte å ramme tusenvis på denne måten». Det er vanskelig å lese det på noen annen måte enn at Fremskrittspartiets stortingsrepresentanter angriper streikeretten.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:48:25]: Det går an å lese det som at noen er irritert over at togene står. Det betyr ikke at en nekter dem å streike, men at en er oppgitt over konsekvensene. Så jo, det går an å lese det på en helt annen måte enn det Arbeiderpartiet velger, fordi Arbeiderpartiet ønsker å lage en svart-hvitt-debatt.

Jeg vil bare understreke at jeg oppfatter Lokomotivmannsforbundet som en organisasjon som jeg snakker godt med. Vi er uenige om enkelte ting, men vi er enige om mye. Den streiken som var nå, klarte vi å løse så fort partene som streiket, og riksmekleren tok kontakt med oss. Det tok få timer fra de tok kontakt med oss, til vi ga det svaret som gjorde at de sa: Da går vi tilbake til jobb.

Jeg brukte mange anledninger gjennom media til å si at min dør alltid er åpen hvis en ønsker å diskutere sikkerhet på jernbanen. De brukte mange ulike spor før de kom fram til at de ville åpne den døren, og da fikk de et positivt svar. Jeg er glad for at vi bidro til at streiken opphørte raskt. Jeg anser dem ikke som en pøbelorganisasjon, jeg anser dem som en god, legitim fagorganisasjon.

Spørsmål 4

Stein Erik Lauvås (A) [11:49:48]: «Regjeringen har mange privatiseringsforslag på veier, på helse, på omsorg og på bane, blant annet togstrekningen Oslo-Halden. Daværende stortingsrepresentant Linda H. Helleland uttalte i VG 4. september 2014 om jernbanedriften i Norge at tuben skulle klemmes så mye at man ikke kunne få det tilbake, og at NSB-monopolet skulle knuses av regjeringens blå-blå slegge.

Hvorfor er det så viktig for regjeringen at lønnsomme statlige virksomheter skal knuses, slik at private selskap kan ta gevinsten?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:50:32]: Det er ingen som har sagt at lønnsomme statlige virksomheter skal knuses. Det hun sa, var at et monopol skulle knuses, og det er noe helt annet. I spørsmålet er det også en påstand om at vi har et privatiseringsforslag for vei. Det er helt ukjent for meg. Jeg vet ikke om en eneste veistrekning som vi sier skal overtas av private og styres av private.

Derimot er det ganske kjent at både denne og tidligere regjeringer har satt mange oppgaver ut på anbud. For eksempel er stort sett alle veier som finnes i dette landet, bygd av private selskap under forrige regjering, under dagens regjering, og jeg er ganske sikker på – om lang tid under en annen regjering. Vi ser at det å ha et marked med private aktører som tilbyr tjenester som konkurrerer om å gjøre det best mulig og billigst mulig, er en fordel for økonomi – det å sørge for at man har en konstruktiv konkurranse mellom ulike aktører om hvem som kan hjelpe samfunnet videre, men som ser at de også kan tjene penger på det, som de kan reinvestere i flere arbeidsplasser, bedre produkt, ny teknologi, andre og bedre løsninger enn dem vi hadde i går. Det er noe av det som driver verden videre. Det å gi inntrykk av at vi skal privatisere veiene våre – det er bare tull. Det har aldri vært et forslag fra denne regjeringen, og det kommer ikke til å bli det.

Det vi derimot har sagt, er at vi skal bygge mer vei i dette landet, og vi skal bygge mer jernbane. I motsetning til forrige regjering, som lot jernbanen ruste, rustet vi opp jernbanen. I motsetning til forrige regjering, som lot veinettet forfalle gradvis år for år, sørger vi for at vi vedlikeholder veinettet, fordi vi skal bygge dette landet. Vi skal sørge for at vi ivaretar den infrastrukturen vi har. Vi skal styrke næringslivets konkurransevne mot utlandet. Vi skal sørge for at vi blir mer produktive i fremtiden enn det vi var i går – nettopp fordi det er produksjonen vår som skaper våre verdier, som gjør at vi får skatteinntekter, som gjør at offentlig sektor kan fungere, levere gode polititjenester, et godt helsevesen, gode lærere – og god infrastruktur, fordi infrastruktur er et felles gode som alle deler på å betale for, og som alle deler på å kunne bruke.

Innen jernbanen gjør vi det samme. Vi sørger for at vi investerer mer i jernbane nå enn noen gang før. Vi vedlikeholder mer enn noen gang før. Vi kjøper flere tog tjenester fra NSB nå enn noen gang før. Vi får en rekordvekst i antall reisende. Mange er opptatt av hvor mange flere som kjører bil, år for år, og mener at det er et problem. Men veksten i antall kollektivreisende, spesielt med jernbanen, blir enda større fordi folk får et bedre tilbud på jernbanen. Mer penger til infrastruktur er den viktigste forskjellen på oss og dem som har styrt tidligere. Den andre viktige forskjellen er at vi organiserer jernbanen bedre, slik at vi samler ansvar som i dag har vært splittet opp. Men alt skal fortsatt være statlig eid. Vi skal eie hver skinne. Vi skal eie hver skrue. Vi skal eie hver bjelke. Vi skal eie strømløpingene som går over dem. Vi skal sørge for at vi eier materiellet, eier perrongene, eier stasjonene, og vi har et jernbanedirektorat som skal være den strategiske aktøren som forteller hva vi vil med jernbanen, hva slags tilbud skal vi ha, hvem som skal kunne bruke den. – Det er ikke privatisering. Det er god offentlig styring.

Stein Erik Lauvås (A) [11:53:33]: Jeg er enig med statsråden i én ting, og det er at det er en annen regjering som skal bygge veier om ikke altfor lenge. Det har han for så vidt rett i, men han svarer ikke på spørsmålet.

Regjeringen har selv tatt ut nesten 600 mill. kr i utbytte fra NSB i 2015. Regjeringen trengte pengene til statsbudsjettet, og da var det tydeligvis veldig fint å ha et lønnsomt statlig selskap å gå til for å finne pengene. Nå jobber statsråden febrilsk for å sette ut oppgavene fra det offentlige til det private, slik at de private firmaene skal få hånd om

overskudd og kunne ta utbytter. Da må jeg spørre igjen: Hvorfor er det best at enkelte private firmaer skal få tilgang til verdifulle utbytter fra lønnsomme statlige selskapers drift på bekostning av fellesskapets – jeg kaller det – oppsamlede verdier?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:54:33]: Det som var spørsmålet, var:

«Hvorfor er det så viktig for regjeringen at lønnsomme statlige virksomheter skal knuses (...)».

Det har jeg sagt at vi ikke skal. Vi skal gjøre NSB i stand til å kunne konkurrere på like vilkår som alle andre, på samme måten som vi sørger for at de offentlige virksomhetene vi har, skal være mest mulig effektive fordi de leverer tjenester og produkter som samfunnet ønsker. Men her blander Arbeiderpartiet bevisst ønsket om at man ikke skal ha et monopol, med at aktøren som i dag er monopolbedrift, skal knuses. Det er ikke det vi sier. Den påstanden er like lite relevant som påstanden som Arbeiderpartiet nå kom med, der man viste til utbyttepolitikken fra 2015. Hvis vi heller ser på politikken for 2017, foreslår regjeringen å ta 0 kr i utbytte fra NSB – 0 kr. Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett viser derimot at de ønsker å ta over 200 mill. kr i utbytte fra NSB. Hvis utbyttepolitikken er et eksempel på om en støtter opp om et statlig selskap eller ikke, ser vi nå at det er Arbeiderpartiet som knuser NSB, mens regjeringen styrker kapitalen i NSB.

Stein Erik Lauvås (A) [11:55:40]: Nå kommer det mye, men jeg skal gå tilbake til Østfoldbanen.

Innledningsvis har jeg noen sitat fra Fremskrittspartiets leder, Siv Jensen, som har sagt tidligere: Får vi regjeringsmakt, skal jeg i hvert fall love at vi henger opp skilt på hver eneste bomstasjon i dette landet, hvor det skal stå «gratis» så lenge Fremskrittspartiet sitter i regjering. Stortingetsrepresentant Hoksrud har fulgt opp: Vi skal i regjering, og da skal vi sørge for å fjerne flåeriet av norske bilister.

Nå ser vi hvordan det har gått: Det har vært rekord i bompengebetaling med Fremskrittspartiet i regjering, og løftebruddet kan telles krone for krone, altså noe sånt som 37 mrd. løftebrudd i løpet av den tiden samferdselsministeren har sittet i regjering. Nå ser vi også at planleggingen av intercity er i fare. Da må vi spørre: Kan statsråden garantere at pengene kommer, slik at planleggingen kan gå som forutsatt, og at det ikke blir forsinkelser i utbyggingen av intercity på Østfoldbanen?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:56:43]: Det var et tema jeg fikk spørsmål om i Stortinget for ca. to uker siden og svarte omfattende på. Vi har bevilget nesten 1 mrd. kr mer til planlegging av intercity enn det Arbeiderpartiet skisserte som nødvendig da de satt i regjering. Vi har vist en vilje til å prioritere dette.

Så vet jeg at i media har det vært spekulasjoner der en frykter at ting blir skrinlagt, utsatt og kansellert. Det er ikke tilfellet. Vi skal sørge for så god framdrift som mulig, både gjennom bevilgninger og gjennom at vi tar politiske beslutninger.

Så merker jeg meg at representanten Lauvås også tok opp dette med bompenger. Ja, jeg er stolt over å representere et parti som kjemper for at folk skal få litt mer penger i lommeboken sin, at en ikke skal måtte betale hver gang

en kjører på en vei. Jeg registrerer at Arbeiderpartiet står her og koser seg i Stortinget over at de klarer å stoppe Fremskrittspartiets forslag. Regjeringen har foreslått å kutte bompengene med en halv mrd. kr i budsjettet for 2017. Da sa representanten Lauvås' parti at det skal vi ikke bruke penger til. Bompengetakstene skal være høye, sier Arbeiderpartiet. Fremskrittspartiet har vist i regjering at vi ønsker lavere bompengetakster. Det er trist at Arbeiderpartiet prøver å stoppe oss.

Spørsmål 5

Kåre Simensen (A) [11:58:05]: «Jeg registrerer at statsråden har valgt å se helt bort fra Finnmark fylkestings vedtak om å styrke Alta Lufthavn som flynav i forbindelse med statens kjøp av flyruter (FOT-ruter) i Finnmark.

Hvilke egne vurderinger har statsråden gjort som gjør at Hammerfest velges fremfor Alta?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:58:26]: I denne debatten er det viktig for meg å understreke at vi ser på Alta lufthavn som en viktig flyplass. Vi har sørget for at en har hatt gode høringsrunder, at en har hatt gode faglige utredninger i forkant av dette FOT-ruteanbudet, akkurat som en hadde forrige gang en gjorde det. I begge utredningene, både den fra Møreforsking og den fra TØI, har en anslått hvordan en får et best mulig tilbud til folk som bor i fylket og i Nord-Norge, gjennom å legge rutene ulike steder. I det tilbudet som er kommet nå, er det krav om avganger tilknyttet Alta som skal være til og fra Vadsø, Kirkenes, Berlevåg, Båtsfjord, Hammerfest, Honningsvåg og Mehamn. Det er akkurat de samme som har FOT-rutetilbud i dag.

Det er altså ikke en svekkelse med hensyn til hvor en flyr. Det er krav om hvor ofte avgangene skal være, og det er krav om hvor mange seter en skal tilby i løpet av året. Det er også uendret, så det er ikke den svekkelsen som en gir inntrykk av. Det at en gjerne skulle ønsket at en fikk enda mer, er en annen debatt. Men det å gi inntrykk av, slik Arbeiderpartiet har gjort en del steder rundt i landet, at nå blir ting rasert, når en i realiteten har like mange avganger som før, synes jeg egentlig er å skape et litt negativt, dystert bilde av sin egen hjemregion. For dette er jo signaler som næringslivet tar opp og tror på, og hvis de tror at en faktisk får en rasering av et tilbud når tilbudet gjerne er lite grann endret med hensyn til akkurat når flyene kommer og går, men det er like mange avganger i løpet av en dag, da skaper det en usikkerhet i næringslivet som jeg synes er uheldig.

De som har utredet dette, som altså er utenfor departementet, utenfor den politiske sfæren i departementet, har sett på at det i Alta i 2015 var i underkant av 360 000 passasjerer som landet og lettet på Alta lufthavn. Cirka 200 000 av dem reiste strekningen Alta–Oslo. Så har en sett på om en, hvis en hadde lagt om rutemønsteret, kunne fått flere fly inn, og hva det ville betydd for flyplassen som sådan. Da ser en at hvis en hadde gjort noe av det som var ønsket, hadde en gjerne fått ca. 14 000 passasjerer mer til Alta, av en total på rundt 360 000. Det er en ganske marginal økning. Men det de også har vurdert, er om dette ville gitt en bedre reisehverdag for de 14 000 som da blir kana-

lisert inn på en annen flyplass enn i dag. Vurderingen fra fagfolkene eksternt for departementet er at en ville fått et dårligere reisetilbud for disse.

Jeg har veldig stor forståelse for de ønskene som Alta har, derfor understreker jeg samtidig at de rutene som går til Alta i dag, opprettholdes når det gjelder destinasjoner. Men de som en gjerne skulle ønsket seg, ville sannsynligvis gitt et dårligere reisetilbud for dem som hadde blitt berørt, og da har vi prioritert å ivareta reisetilbudet for dem som faktisk reiser. En kan godt si at 14 000 ekstra reisende hadde betydd mye for Alta lufthavn, men i den store summen ser vi at det er andre ting vi bør gjøre hvis vi faktisk skal løfte nivåene kraftig, enn å forverre reisehverdagen for noen reiseruter.

Kåre Simensen (A) [12:01:32]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg var ikke overrasket over at det var det svaret jeg fikk, men jeg er veldig overrasket over at man velger så konsekvent å se bort fra det folkevalgte nivå og deres ønsker. Mange ville ha sagt at det kanskje var litt arrogant av statsråden å overse det, og jeg er faktisk enig med dem. Det som er inntrykket, er at det er konsultentselskapene, ifølge Finnmark Dagblad, som vet best, fulgt opp av statsråden og hans stab – vi vet best, basta! Det er inntrykket vi sitter igjen med.

Et av argumentene som brukes, er at man ikke kan tvinge passasjerene i Finnmark til Alta. Men statsråden synes det er helt ok at passasjerene tvinges til Tromsø. Når jeg skal til Lakselv eller Kirkenes på dagtid, må jeg faktisk via Tromsø for å komme til Kirkenes og Lakselv. Helt greit, sier statsråden – men jeg synes ikke det er bra.

Når det gjelder de ekstra passasjerene, er det så marginalt med direkteflyene at de 14 000 passasjerene kanskje ville gjort at vi sikret passasjergrunnet for direktefly, til tross for den flypassasjeravgiften som statsrådets regjering har innført.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:02:44]: Her var det mange ulike og vikarierende argumenter. Jeg er veldig opptatt av at vi skal gi et best mulig flytilbud til folk i dette landet, for spesielt i Distrikts-Norge er flyene mye av det samme som bussen er i sentrale strøk. Derfor har vi lagt opp til at vi skal gi Widerøe, som nå vant anbudene, en mulighet til å levere et best mulig tilbud. Derfor bør heller lokalpolitikkerne, og gjerne Arbeiderpartiets stortingsgruppe, bruke den anledningen som Widerøe nå har tilbudt, når de reiser rundt og treffer hver region for å se på det som er det midlertidige ruteopplegget – jeg understreker at Widerøe selv sier at dette er det midlertidige ruteopplegget som skal gjelde fra 1. april – for å få innspill til hva vi kan gjøre annerledes for å tilby et enda bedre ruteopplegg. For Widerøe tjener penger på én måte, og det er ved å ha folk i flyene sine. Jo flere de får til å reise, jo mer penger tjener de, så det er i deres interesse å gi et godt tilbud. Det skal vi være med og bidra til.

Widerøe har sagt til oss at hvis de kunne lande litt senere på enkelte flyplasser, kunne de også tenkt flystrukturen litt annerledes. Den diskusjonen er jeg mer enn gjerne åpen for å ta med Widerøe. Derfor bør en bruke anledningen når Widerøe... (presidenten avbryter).

Kåre Simensen (A) [12:03:51]: «Litt senere» betyr som oftest etter midnatt, og det er sent nok.

Men apropos flyruter: Da statsråden ba om tilbud på de såkalte FOT-rutene for neste anbudsperiode, ville man ikke lytte til folket og det politiske nivået. Man valgte å kjøre dette uten høringer. Det synes jeg ikke er bra. Man sitter igjen med et inntrykk av at noen vet best, og det synes jeg er et dårlig utgangspunkt for å skape bedre flyruter. Det er fullt opprør i Finnmark i dag. Det kjenner kanskje statsråden til, og jeg har egentlig lyst til å stille spørsmålet med utgangspunkt i en ingress i en kronikk, hvor det står at folk flest er «flyforbannet» i Finnmark.

Har folk flest grunn til å være nettopp «flyforbannet» i Finnmark, med utgangspunkt i de rutene og det tilbudet som statsråden og hans stab i dag presenterer folket i Finnmark?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:04:53]: Hvis jeg hadde blitt presentert den virkeligheten som Arbeiderpartiet kommer med, hadde jeg også blitt flyforbannet. Men når en vet at en har de samme rutene framover som det en har hatt, er det skapt et inntrykk av at ting har forsvunnet, uten at de faktisk har det. Derfor tror jeg at det beste vi kan gjøre nå, er å begynne å puste med magen og sørge for at en bruker anledningen til å snakke med Widerøe. Widerøe kommer og snakker med oss, og så sørger vi for at vi gjør eventuelle endringer som gjør at de kan utvide rutetilbudet sitt.

Nå registrerte jeg at Arbeiderpartiet sa at de egentlig ikke ville at vi skulle kunne lande etter midnatt. Hvis Widerøe sier at det er det som skal til, vil jeg være for det, selv om Arbeiderpartiet her er imot det. Jeg registrerte også at Arbeiderpartiet sa noe om denne «fæle» flypassasjeravgiften. Ja, som Fremskrittsparti-politiker liker jeg den ikke, men det jeg konstaterer, er at Arbeiderpartiet i sitt alternative statsbudsjett for 2017 har opprettholdt flypassasjeravgiften. I forrige spørretime kritiserte Arbeiderpartiet at flypassasjeravgiften finnes, men i sitt budsjett opprettholder de den. Nå får jeg den samme kritikken fra Arbeiderpartiet i dagens spørretime, selv om de i sitt budsjett opprettholder avgiften. Det må være sammenheng mellom den kritikken en leverer andre, og det en faktisk gjør selv.

Spørsmål 6

Jan Böhler (A) [12:06:16]: Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I oktober innførte regjeringen 20 pst. rabatt på månedskort for NSB. Men dette gjelder ikke i områder der det er takstsamarbeid mellom fylkeskommunenes kollektivselskaper og NSB, som i Oslo/Akershus. Ruter må i år betale NSB ca. 190 mill. kroner for at månedskort på tog ikke skal koste mer enn på buss, trikk og T-bane. Når 20 pst.-rabatten på NSB ikke gjelder her, blir det desto dyrere og vanskeligere for Ruter å jevne ut prisene og holde dem lave.

Vil statsråden ta sikte på å innføre NSB-rabatten også i områder med takstsamarbeid?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:06:58]: Alt som koster penger, vet vi er et budsjettsspørsmål. Nå er budsjettet til behandling i Stortinget, og da har jeg ikke lyst til å gå inn i de forhandlingene.

Men vi er oppmerksom på det ønsket som Oslo og Akershus har. Derfor har vi hatt en prosess der vi har involvert både NSB og Ruter, for å se hvilke løsninger som finnes på dette. Det er mange tilnærminger en kan ha for å se om en skal gjøre en annen form for kostnadsfordeling – om en skal ha en bonusordning der Ruter får penger når de leverer kunder til NSB, eller lignende. Jeg er åpen for å diskutere alle typer løsninger, og jeg håper at vi også klarer å finne gode løsninger.

Det som er viktig i denne sammenhengen, er at en finner løsninger som gir likebehandling av Bergen, Stavanger, Trondheim og alle andre steder der man kan ha den formen for samarbeid – der en ser hvordan jernbane og kollektivselskap kan jobbe bedre i fremtiden. Min dør er alltid åpen for å diskutere den typen problemstillinger.

Jan Böhler (A) [12:07:56]: Jeg takker for et svar som er åpent når det gjelder å skape likebehandling, som er det viktige her.

Det var et oppslag på aftenposten.no i morges hvor det står at NSB-rabatten i Oslo forsvant i en «regnefeil», og hvor Venstres representant Abid Q. Raja sier at man egentlig la opp til at det skulle være en rabatt for alle områder, og at det skulle koste 67 mill. kr. Men da det viste seg at det isteden kostet 167 mill. kr, valgte man å innføre rabatten i alle områder hvor det ikke er takstsamarbeid.

For det første: Er det riktig at hele denne situasjonen skyldes en regnefeil? Og for det andre: Hvorfor tok man det valget om ikke å bruke de pengene i områdene hvor det er viktigst å få en overgang til kollektivtrafikk?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:08:56]: Det var ikke en regnefeil. Det var hele veien tydelige beløp fra regjeringen om hvor mye de ulike tingene koster. Dette var altså noe som ble innført som følge av budsjettforliket mellom de borgerlige partiene på Stortinget.

Jeg glad for at Arbeiderpartiet engasjerer seg i noe som de selv valgte å ikke prøve å løse da de satt i regjering, men som de borgerlige partiene har funnet en løsning på, nemlig å få ned prisene for dem som har månedskort. I forhold til det som en forhandlet inn, var det den grensen som var naturlig å sette for å få effekt av pengene, fordi å sette ned månedskortprisen med f.eks. 3–4 pst. ville gitt liten effekt for det å påvirke folks reisepreferanser. Setter vi den ned 20 pst., gir man et såpass tydelig økonomisk signal at man klarer å endre adferden til folk. Mange av dem som sitter i bilkø inn og ut av Oslo, f.eks., er jo ikke folk som har to kilometer reisevei; det er folk som bor utenfor takstgrensen, men som i dag velger bil fordi tog er for dyrt. Når man bor utenfor takstgrensen der det er samarbeid mellom Ruter og NSB, og man tar tog inn til Oslo, betyr det at man må kjøpe Ruter-billett separat. Disse folkene vil nå kunne spare penger. De som er innenfor takstsamarbeidet, har allerede en bonus ... (Presidenten klubber.)

Jan Böhler (A) [12:10:08]: Jeg takker også for tilleggs svaret.

Nå er vel statsråden oppmerksom på at det er mange kommuner i Akershus hvor det bor folk som reiser med tog inn til Oslo, og hvor reiseveien er adskillig mer enn et par kilometer. Det er veldig avgjørende for forurensningsnivået i Oslo som storby at flest mulig reiser med tog, og dette takstsamarbeidet mellom Ruter og NSB er veldig

belastende for Ruters økonomi fordi de overfører anslagsvis 190 mill. kr i året for å jevne ut prisene.

Spørsmålet mitt er: I svaret i forbindelse med revidert budsjett i år svarer departementet at det ikke er så viktig å legge inn 20 pst. rabatt i takstsamarbeidsområdene fordi man ikke får direkte utslag på billettprisene, mens man får det når man gjør det andre steder i landet. Ser ikke statsråden at hvis man hadde lagt inn disse midlene, ville det vært lettere for Ruter å holde lave priser og å kunne yte mer rettferdighet til kundene sine – at ikke den ene gruppen betaler for de togreisende?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:11:14]: Det som jeg oppfatter at representanten Böhler egentlig spør om, er om vi kan overføre 190 mill. kr mer til fylkeskommunen, slik at de ikke får det inntektstapet som Ruter opplever. Det betyr jo ikke at man får en lavere takst for de reisende. Det er det vi må diskutere, hva det egentlig er som er formålet her.

Ved at man har redusert månedskortprisene for dem som bor et stykke vekk fra Oslo, gjør man det mer interessant for dem å ta tog enn å kjøre bil. For dem som er innenfor takstsamarbeidet, har man en ekstra nytte av månedskortet på NSB ved at man har denne overgangen til Ruter-systemet. Det gjør at de allerede har en gevinst som de som er utenfor takstsoneområdet, ikke har. Det er derfor det er naturlig at når en begynner med dette, begynner en med dem som er på utsiden av området.

Det er veldig gledelig hvis Arbeiderpartiet i opposisjon har blitt for ting som det borgerlige flertallet har begynt å gjennomføre. Som jeg sa i det første svaret, leter vi etter løsninger på dette, men vi må sørge for at vi likebehandler alle aktørene, og vi må også sørge for en koordinering mellom billettprisene lokalt og NSBs billettpriser.

Spørsmål 7

Kjersti Toppe (Sp) [12:12:31]: «På oppdrag fra Finansdepartementet og Samferdselsdepartementet er det gjennomført ekstern kvalitetssikring av konseptvalutering for logistikknutepunkt i Bergensregionen. Hensikten med oppdraget er å sikre den faglege kvaliteten i beslutningsgrunnlaget. Ifølge lov om folkehelsearbeid § 5 skal statlege myndigheiter i si verksemd vurdere konsekvensar for befolkninga si helse der det er relevant.

Kan statsråden gjere greie for om folkehelsekonsekvensar i befolkninga er vurderte i saka?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:13:07]: Det er en av de tingene som en vurderer – naturlig nok. Representanten Toppe stilte meg et tilsvarende spørsmål i juni, til skriftlig besvarelse. Da svarte jeg bl.a.:

«Det overordna målet med eit nytt logistikknutepunkt i Bergensområdet er å leggje til rette for meir miljøvenleg godstransport og overføring av gods frå veg til bane. Isolert sett kan etablering av ein ny godsterminal ha negativ lokal areal- og miljøpåverknad. Samstundes vil ei eventuell flytting av terminalen frå Nygårdstangen bidra til betre bymiljø og arealutvikling i Bergen sentrum.»

Så en bedrer situasjonen noen steder, selv om den blir litt verre andre steder, men det er summen for samfunnet som er viktig. Jeg skrev videre:

«Miljø- og støyulempene av ein godsterminal må difor vegast opp mot fordelane meir effektiv godstransport på jernbane og redusert tungtrafikk på veg gir samfunnet totalt sett. Formålet med KVVU-prosessen er å veie alle desse omsyna mot kvarandre. I KVVU for logistikknutepunkt i Bergensregionen er det gjort vurderingar av konseptuell løysing og lokalisering av framtidig jernbaneterminal og godshamn for Bergensregionen. KVVUen har ei konseptuell tilnærming, og følgjer metodikken som er fastsatt av Finansdepartementet.»

Geografisk plassering av terminal og infrastruktur er utredet i KVVU-en, og nå kvalitetssikret i den såkalte KS1-prosessen, men bare på overordnet nivå. Videre skrev jeg:

«Det er ikkje gjort særskilde vurderingar spesifikt knytt til folkehelse i KVVU-arbeidet. Jernbaneverket opplyser at fleire tema relatert til folkehelse likevel er vurdert i ulike delar av konseptanalysen. Under dei ikkje prissette verknadene er det mellom anna gjort vurderingar av ulike konsept og lokaliseringalternativ sine konsekvensar for nærmiljø og friluftsliv, her under støy. Konsekvensar for luftforureining inngår også som ein sentral del av vurderingsunderlaget.»

Det er jo direkte og indirekte folkehelse spørsmål.

Avslutningsvis skrev jeg:

«Når lokalisering av logistikknutepunkt går over i neste planfase, til dømes i form av ein kommunedelplan, vil tema som oppveksttilhøve, lokalsamfunn, livskvalitet, trivsel og helse, samt miljøgifter og stråling, inngå i ein konsekvensutgreiing, som er ei grundig utgreiing fastsatt som eit lovkrav i plan- og bygningslova.»

KVVU-en er nå kvalitetssikret eksternt, samtidig som det har vært gjennomført en bred høring av utredningen. På bakgrunn av bl.a. tilrådingene fra Jernbaneverket, den eksterne kvalitetssikringen og høringsinnspillene vil Samferdselsdepartementet nå ta stilling til saken.

Kjersti Toppe (Sp) [12:15:20]: Når ein les KVVU-en til Jernbaneverket, er det ikkje tydeleg at folkehelse er vurdert, og KS1 tar heller ikkje konkret stilling til temaet folkehelse i kvalitetssikringa si. At konsekvensar for helse til befolkninga skal verte tydeleggjorde òg i verksemda til statlege myndigheiter, er jo nedfelt i lov, og eg kan ikkje sjå at det kjem fram av dei rapportane som no er avgjerdsgrunnlaget for statsråden.

Hordnesskogen er av Bergen kommune rangert som eit friluftsområde med A-verdi og er brukt av svært mange menneske både til organiserte turar og til mosjonsturar. Det er ei gruppe som er prioritert i regjeringa si eiga stortingsmelding om friluftsliv som kjelde til helse og livskvalitet. Eg går ut frå at eg ikkje har så mykje tid, og spørsmålet mitt er om statsråden kan garantera at departementet vil vurdere folkehelsekonsekvensar av valet av plasseringa av godsterminal før avgjerda vert tatt, og at ein får eit kunnskapsgrunnlag som er betre gjort greie for enn i KS1.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:16:45]: Jeg leste opp i mitt svar at når det gjelder de ikke prissatte virkningene, er det bl.a. gjort vurderinger av de ulike konsept- og lokaliseringalternativenes konsekvenser for nærmiljø, fri-

luftsliv og støy. Noen av de eksemplene representanten Toppe nå listet opp, var viktige nettopp fordi noe av dette ble brukt som turområde o.l. Så jeg mener at det er vurdert i KVVU-en, men det er gjerne ikke vurdert så nøye som det kommer til å bli når en går videre til kommunedelplannivå.

For meg er det naturlig å se på helheten i de beslutningene vi tar. Hvis man flytter en terminal, vil det ha fordeler for noen, og der en flytter den til, vil den ha ulemper for andre. Da må vi se på om fordelene for samfunnet totalt sett oppveier ulempene for noen, og da vil det være alvorlighetsgraden av ulempene som avgjør. Det hjelper ikke om vi sier at ulempene berører bare to personer og fordelene kommer 1 000 til nytte, hvis nytteverdien for de 1 000 er veldig små, mens ulempene nærmest er livstruende for de to det gjelder. Vi skal ivareta rettssikkerhet, liv og helse i de beslutningene vi tar, og det ligger til grunn for min tilnærming.

Kjersti Toppe (Sp) [12:17:52]: Ueinigheita går vel på om ein skal vurdere dette nøye berre i kommunedelplanar, eller om staten òg har eit ansvar for nøye å vurdere folkehelsekonsekvensar, noko som var intensjonen, meiner eg, da vi vedtok folkehelselova i 2012.

Eg har eit oppfølgingsspørsmål som går på det som står i KS1 om at berekningar viser at ei modernisering av Nygårdstangen gir tilstrekkeleg godsterminalkapasitet fram til 2040. Ifølgje rapporten gjer dette det mogleg å utsetja ei avgjerd om ny terminal i 10–15 år, til siste halvdel av 2020-talet, og avgjerda kan da ifølgje rapporten baserast på oppdatert kunnskap og vurdering av behovet for ein ny terminal som erstattar den eksisterande terminalen, eventuelt ein mindre terminal i tillegg til den eksisterande. Spørsmålet er om statsråden vil vurdere dette som eit alternativ, altså at det ikkje vert tatt ei avgjerd til våren.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:18:59]: Når vi nå har fått ulike rapporter, kommer vi til å vurdere alle aspekter i dem, men jeg vil ikke konkludere nå verken den ene eller den andre veien. Jeg mener at behandlingen av Nasjonal transportplan er et naturlig sted å drøfte dette grundigere, og der Stortinget inviteres med til å være med og ta en beslutning for veien videre.

Spørsmål 8

Sverre Myrli (A) [12:19:32]: «I utkast til nytt parti-program fra programkomiteen i Fremskrittspartiet foreslås det at staten skal selge NSB AS.

Er statsråden enig i dette?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:19:49]: Jeg finner det ikke naturlig at jeg bruker min statsrådsposisjon og Stortingets talerstol til å diskutere programprosesser i Fremskrittspartiet. Det tror jeg også ethvert annet parti og enhver annen statsråd ville svart.

Sverre Myrli (A) [12:20:02]: Samferdselsministeren skal få forframmøtet i dag, men noe særlig mer får han heller ikke for. Vi ser i grunnen på hele kroppsspråket hans at han ikke er særlig tilfreds med å være til stede.

Jeg skjønner at samferdselsministeren ikke kan svare for de interne partiprosessene – det er det ingen som har spurt om heller, vi har alle interne kjøreregler for hvordan vi forholder oss til det – men samferdselsministeren er ansvarlig for samferdselspolitikken i Norge, samferdselsministeren er ansvarlig for jernbanepolitikken i Norge, og samferdselsministeren er ansvarlig for å utøve statens eierskap i NSB.

Spørsmålet mitt er, rett og slett: Har ikke samferdselsministeren noen oppfatning av om staten skal eie NSB, eller om NSB skal selges?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:20:56]: La meg først slå fast: Jeg er overlykkelig over å få være med i Stortingets spørretime. Det har vært veldig mange onsdager de siste ukene – ja egentlig de siste årene – der jeg ikke har fått et eneste spørsmål, og der jeg egentlig har syntes at det var trist, fordi jeg hadde håpet at opposisjonen på Stortinget skulle være mer opptatt av samferdselspolitikk enn det som har kommet fram. I dag er jeg heldig. I dag er det faktisk 13 spørsmål jeg skal svare på – da flasken med ketchup endelig åpnet seg, tøv det ut så til de grader.

Men det jeg synes er litt rart, er at en prøver å vinkle et spørsmål til programprosessen i Fremskrittspartiet. Det andre spørsmålet som kom fra representanten Myrli nå, var helt annerledes enn det opprinnelige spørsmålet, for der viste han til utkast til nytt partiprogram, der det foreslås et standpunkt. Jeg er enig i det som programkomiteen foreslår, og jeg mener dette ikke er det rette forum å diskutere det i.

Spørsmålet er: Vil jeg privatisere NSB nå? Nei, vi har ikke foreslått at vi skal selge NSB eller privatisere NSB. Men, som jeg svarte på det første spørsmålet jeg fikk her i dag, vi skal satse vanvittig mye på jernbanen – mer penger, bedre organisering og bedre tilbud. Det leverer denne regjeringen, og det er jeg kjempestolt av.

Sverre Myrli (A) [12:22:05]: NSB som selskap går veldig bra. Jernbaneutbyggingen de siste årene har medført stor passasjervekst, kombinert med at det er kjøpt inn stadig flere tog. Mer jernbaneutbygging og flere tog gir flere passasjerer og en bedre økonomisk situasjon for NSB. NSB leverte et rekordresultat i 2015, og det er i grunnen ingen faglige argumenter for at det nå er riktig å selge NSB.

Samferdselsministeren svarer ikke – glem hele programkomiteen i Fremskrittspartiet, glem landsmøtet, men samferdselsministeren må ha en oppfatning av – om staten skal eie NSB, eller om statens aksjer i NSB skal selges. Det må Stortinget kunne forvente at regjeringen og samferdselsministeren har en oppfatning om. Så jeg spør igjen: Vil samferdselsministeren selge aksjene i NSB, eller vil samferdselsministeren beholde aksjene i NSB?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:23:10]: Jeg håper presidenten hørte at jeg svarte på det spørsmålet forrige gang, og sa at nei, vi har ingen planer om å selge NSB, men vi har planer om å satse veldig mye på jernbane.

I motsetning til Arbeiderpartiet, som i sitt alternative statsbudsjett for 2017 foreslår å ta utbytte fra NSB, foreslår regjeringen ikke å gjøre det, fordi vi ønsker å styrke kapitalsituasjonen til NSB, slik at NSB er enda mer kon-

kurransedyktig og kan levere enda bedre tjenester framover.

Noe av grunnen til at vi nå opplever denne veksten, er både at forrige regjering begynte å løfte investeringene, og at dagens regjering har løftet dem enda mer, men at dagens regjering i tillegg har sørget for at vi har begynt å vedlikeholde jernbanen på et slikt nivå at forfallet reduseres istedenfor å økes.

De som står på perrongen og venter på togene, er nok ikke så opptatt av fargen på togene som av at togene kommer når de skal, tar en dit en skal, gjør det komfortabelt, at en får plass, og gjerne at det er datatilkobling og mobildekning om bord, slik at en kan bruke tiden sin til noe fornøytig. Det får folk i stadig økende grad. Togene er mer i rute, i tråd med det de skal, det er flere avganger og bedre komfort. Da er jeg fornøyd.

Spørsmål 9

Karianne O. Tung (A) [12:24:34]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«På sin blogg 4. april 2013 skrev statsråden følgende om utenlandskabler: "FrP er opptatt av at energiressursene skal komme befolkningen til gode gjennom lave, stabile kraftpriser. Det vil styrke norsk industriutvikling og bidra til velferd i de tusen hjem."»

Hvorfor har statsråden endret mening, og hvorfor mener han nå private utenlandskabler og andre forslag om salg av norsk infrastruktur, som overfører profitten til private, er en god løsning for landet vårt og 'velferden i de tusen hjem'?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:25:11]: Det som er påstanden i spørsmålet, mener jeg ikke. Jeg mener ikke at vi skal overføre profitten til private, og at vi skal privatisere alt dette. Nå ser jeg at Arbeiderpartiet har en rekke spørsmål som bygger på feil premisser, for å gi inntrykk av at nå bygger vi ned landet, selger alt, rubbel og bit, og ikke bryr oss – når faktum er det motsatte. Denne regjeringen bygger landet. Vi investerer mer i infrastruktur enn noen gang før. Vi vedlikeholder infrastrukturen der den forfalt under den rød-grønne regjeringen – på vei, på jernbane og på kyst. Det er dokumentert at forfallet doblet seg på jernbanen under den rød-grønne regjeringen. Vi har sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti redusert det.

På samme måte bygger vi opp under grønn energi. Investeringstakten på utbygging av fornybar energi, vindkraft og vannkraft, er dobbelt så høy nå, i de siste årene, som under rød-grønn regjering – ikke fordi prosjektene endelig ble modne, men fordi vi har endret på f.eks. avskrivningsregler, og vi har endret på ordningen med grønne sertifikat som gjør at det nå er lønnsomt. Strømprisen var i 2015 på det laveste den har vært på mange, mange år. Så premissen for spørsmålet er rett og slett feil.

Noe av det som er viktig, er at vi bygger ut strømmnett – rett og slett internt i landet – for at vi skal unngå de strømkrisene vi opplevde under den rød-grønne regjeringen, da Midt-Norge hadde skyhøye strømpriser uten at man klarte å gjøre verken kortsiktige eller langsiktige tiltak med det. Ved å bygge ut nettet sørger man for at en får utjevnet strømprisene internt i Norge. Noe av forutsetningen for å

få investeringer i fornybar energi er at de som investerer, vet at de klarer å få solgt strømmen. Da er dette med utenlandskabler viktig. Det som hele veien har vært viktig for meg, er det jeg skrev om i bloggen min, det er det samme jeg mener i dag, og det er det samme regjeringen mener. Det er at vi må sørge for alltid å bygge ut litt mer strøm enn man bygger utveksling mot til utlandet, for da vil man alltid sikre at prisnivået i Norge er gunstig for å etablere industri her, samtidig som man får solgt eventuell overskuddskraft i tider med veldig mye nedbør eller veldig mye vind. Samtidig får man importert strøm i de periodene det gjerne er tørt eller vindstille i dette landet.

Vi ser at effektene av dette er at strømprisene generelt er lavere nå enn de var før, samtidig som man våger å investere dobbelt så mye som det har vært vanlig. Det er nå prosjekter for over 5 TWh under bygging. Hvis man tar med seg det som skjer på Fosen, er det prosjekter for 7 TWh. Når man ser at norsk vannkraft utgjør 120–130 TWh, vet vi hva det betyr.

Det kan godt irritere Arbeiderpartiet at den politikken vi har nå, faktisk lykkes, for faktum er et annet enn det Arbeiderpartiet prøver å gi inntrykk av. Nå kan vi investere i industri, nå kan vi investere i kraftproduksjon, og vi kan tjene penger på begge deler. Stortingets vedtak når det gjelder utenlandskabler for kraft, er at uavhengig av hvem som bygger dem, skal man sørge for at bonusinntektene kommer kraftkundene til gode, ikke den private kapitalen.

Karianne O. Tung (A) [12:28:14]: Takk for ordene – må jeg nesten si.

Jeg gjentar igjen det som statsråden har skrevet på sin blogg den 4. april 2013: Fremskrittspartiet er altså ikke kritisk til å handle strøm med utlandet, men det skal skje på en måte som ikke gir norske strømkunder høyere strømrregning.

For en liten måned siden tillot Stortinget gjennom vedtak at private skal kunne bygge og drive utenlandskabler, jf. Prop. 98 L for 2015–2016. Det er altså sånn at tidligere Statoil-topp Hogne Hongset sier at strømprisen vil bli doblet, han får støtte fra forskere ved NTNU, og også Statkraft stiller seg bak utsagnet om at strømprisene for folk flest nå vil bli høyere. Da må jeg neste spørre igjen: Hva er det som har gjort at statsråden har skiftet mening?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:29:02]: Nå brukte jeg to–tre minutter på å si det motsatte. Det at representanten Tung ikke likte svaret mitt, betyr ikke at det bare var ord. Det var en veldig tydelig sammenheng. Det som er argumentet vårt, er at vi skal bygge ut både mer produksjon og flere kraftlinjer. Det å sørge for at den kraften vi produserer fra våre kraftressurser, kommer industri, næringsliv og husholdninger til gode, er vår målsetting. Jeg representerer et parti som i motsetning til Arbeiderpartiet ikke har snakket om at strømprisen må opp på grunn av klima- og miljøhensyn, fordi vi mener at det å ha tilgang til rikelig og rimelig energi er et velferdsgode som dette landet og innbyggerne må ha fordel av. Derfor har vi også sagt at industrien bør ha mer kobling opp mot kraftproduksjon, slik at de kan forsvare investeringer i ny produksjon.

Det jeg også sa i mitt første svar, var at ved at man bygger ut mer strøm, får man et større overskudd. Da kan man også forsvare at man har mer utveksling både internt i lan-

det og mot utlandet, for man har hele veien et større overskudd enn man hadde før. Derfor er det ikke riktig når man sier at kraftkabler i seg selv kan gi høyere pris. Men økt kraftproduksjon i tillegg vil motvirke det i større grad enn det at prisen går opp.

Karianne O. Tung (A) [12:30:09]: Svaret fra statsråden føyer seg inn i mønsteret. Før regjering var Fremskrittspartiet mot avgifter, nå er Fremskrittspartiet for avgifter. Før Fremskrittspartiet gikk inn i regjering, var man mot bompenger, nå er man for bompenger. Og før Fremskrittspartiet gikk inn i regjering, var man mot private utenlandskabler, nå er man altså for.

Jeg gjentar igjen det statsråden har skrevet på sin egen blogg, at dette skal skje på en måte som ikke gir norske strømkunder høyere strømrregning. Nå får norske strømkunder en høyere strømrregning gjennom regjeringens politikk. Vil statsråden beklage til alle velgerne han har lurt med dette utsagnet på bloggen sin?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:30:48]: Det å komme med ferdigskrevne replikker som ikke tar hensyn til svaret en faktisk får, gjør at debatten blir litt meningsløs. Jeg har påpekt at vi har klart å øke strømproduksjonen – investeringer i produksjonen av strøm. Det gjør at man har et større volum å ta av. Det at man selger litt av det ekstra volumet til aktører i utlandet, samtidig som man også kan importere strøm billigere fra utlandet når de har overproduksjon, gjør faktisk at markedet for de norske strømkundene blir bedre, ikke verre. Alt annet likt – hvis man bare bygger en strømkabel, men ikke gjør noe med produksjonskapasiteten, har representanten Tung rett. Det representanten Tung ikke har fått med seg, er at vi bare i Norge nå har 7 TWh ny kraft på vei inn i markedet. Det er mer enn man kommer til å utveksle gjennom en eventuell ny kabel. La meg bare understreke at kabelen ikke er privat i form av grådige kapitalister, det er offentlig fylkeskommunalt eide kraftselskap som ønsker å gjøre dette for at de skal kunne få eventuell avsetning på kraft de skal bygge ut samtidig.

Spørsmål 10

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Ingunn Gjerstad til samferdselsministeren, blir tatt opp av representanten Heikki Eidsvoll Holmås.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [12:32:00]: Her kommer spørsmålet:

«Hvordan vil statsråden sikre at pensjonsbetingelsene til de ansatte i Mantena ikke blir svekket i forbindelse med jernbanereformen og konkurranseutsettingen som nå pågår?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:32:19]: For meg er det viktig at vi skal ha en god og effektiv jernbane. Vi skal også behandle dem som arbeider der, på en god og respektfull måte. Vi har vært tydelig på at vi ikke skal ta vekk opptjente pensjonsrettigheter i forbindelse med denne reformen. Det synes jeg ville vært smålig overfor dem det gjelder.

Når det gjelder alle de juridiske sidene, har vi satt i gang en prosess med ESA for å avklare det juridiske handlingsrommet, og det er noe vi jobber med.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [12:32:48]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg vil begynne med å stille spørsmålet om når statsråden forventer at den juridiske prosessen er avklart, sånn at man kan gå videre med dette. Konkurransetsettingen skjer jo – i løpet av noen måneder vil disse tingene vil bli avklart. Skal man gå inn i en konkurranse, er det viktig å få ting avklart. Statlig eide selskaper, sånn som Mantena er, er medlem av Statens pensjonskasse, og derfor settes det ikke av penger på et eget fond, sånn som det vil være for kommuner eller for private selskaper, fordi staten dekker de løpende pensjonskostnadene. Det er anslått at de ordinære pensjonsforpliktelsene beløper seg til 500 mill. kr. Hvis Mantena taper konkurransen, må de stille disse pengene til disposisjon. Derfor er spørsmålet: Kan statsråden her og nå avklare at Mantenas pensjonsforpliktelser dekkes fullt ut av staten, enten de taper eller vinner anbudet?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:34:03]: Jeg mener det er viktig at man sikrer gode rammer rundt det som handler om pensjoner, vi skal ikke skape usikkerhet om det. Det er nettopp den jobben jeg prøver å gjøre. Stortinget vil bli informert og involvert så fort vi får de avklaringene vi trenger. Jeg vet ikke nå nøyaktig hvordan vi skal gjøre det, men intensjonen i det jeg kommuniserer, er at vi skal ivareta de rettighetene som folk har opptjent – noe annet synes jeg ville vært uhørt.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [12:34:29]: Det er bra at statsråden sier det han sier. Det er fristende å si at når man her har satt i gang en privatiseringsprosess uten å ha avklart så viktige juridiske spørsmål, gir det et inntrykk av at man har gått for fort fram, som Stortinget også påpekte under behandlingen av jernbanereformen.

Men la det ligge. Jeg har et konkret oppfølgingsspørsmål til slutt. Nå avklarte statsråden at hans intensjon er at opparbeidede pensjonsrettigheter skal ivaretas. Det er bra. Men da kommer spørsmålet om AFP-ordning for folk over 55 år. Det er nemlig sånn at private pensjonsordninger – som er det man går over til hvis man taper en anbuds konkurranse – forutsetter at ansatte er inne i avtalen i syv år for å opptjene pensjonsrettigheter fram til 62 år. Det betyr altså at alle over 55 år ikke vil kunne opparbeide seg dette, med mindre noen legger på bordet kostnaden, og kostnaden for å kjøpe inn folk over 55 år er anslått til 500 mill. kr. Vil statsråden forsikre de ansatte over 55 år om at de er sikret en AFP ved konkurranseutsetting?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:35:38]: Grunnholdningen min er den samme som Fremskrittspartiet hadde da vi satt i opposisjon og var skeptiske til den rød-grønne regjeringens pensjonsreform, som vi mente svekket opptjente rettigheter da. Det var derfor vi gikk imot pensjonsreformen som de rød-grønne partiene trumfet igjennom. Min holdning kommer til å være den samme, at pensjoner som er opptjent, er noe man faktisk har krav på. Det er min arbeidshypotese i dette, og det har jeg til hensikt at vi skal levere på.

Så mener jeg det er feil når Arbeiderpartiet, SV og andre gir inntrykk av at det jernbanereformen handler om, er privatisering. Nei, jernbanereformen handler om å gi et bedre togtilbud til dem som bor i dette landet. Det er pendlere som skal inn og ut av byene hver dag, det er godsnæring og næringsliv som trenger å få varene sine fram, og vi ønsker å få dem vekk fra landeveien og over på skinnene, fordi det øker trafikksikkerheten og reduserer vedlikeholdsbehov o.l. på veiene. Det er derfor jernbanereformen primært har handlet om å få mer investering og vedlikehold av infrastrukturen. Så har det handlet om å få bedre organisering, samling av ansvar. Og det handler om at de som er best egnet til å levere de ulike tjenestene, får sjansen til det. Vi har begynt med de to første. Det vi diskuterer, er hvordan vi organiserer den tredje delen, og den skal vi også få godt på plass.

Spørsmål 11

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:36:51]: «De siste helgene har mange trofaste avislesere måttet se langt etter lørdagsutgavene de abonnerer på etter at Kvikkas overtok å levere lørdagsposten. Spesielt på Vestlandet og i Nord-Norge har problemene vært store. For eksempel mistet 500 av Firdas abonnenter avisen 5. november. Tilbake står lesere uten aviser, og aviser som får en strøm av klager, betalingskrav og oppsigelser av abonnementene.

Hva kan statsråden gjøre for å løse denne situasjonen til det beste for alle parter?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:37:28]: Jeg takker for spørsmålet. Jeg synes dette er viktig.

Vi har fra regjeringens side – og Stortinget fra sin side – vært tydelige på at lørdagsomdeling av aviser skal vi sikre, selv om Posten har avsluttet sin postomdeling på lørdager. Det at Posten avsluttet det, var en naturlig konsekvens av at folk sender mye færre brev. Postvolumene har gått ned med over 50 pst. på få år. Posten sparer nå 400 mill. kr på ikke å omdele det som stort sett er reklame og andre ting, på lørdager.

Men for å oppveie for at man da også ville slutte med lørdagsomdeling av aviser, satte vi i gang flere prosesser. Vi satte i gang en prosess der vi snakket med mediebedriftene om hvor de har avisbud som dekker ulike regioner. Der de hadde det under kontroll, sa vi OK, da er det allerede håndtert. Da måtte vi se hvor avisomdelingen forsvinner som følge av Posten – fordi en ikke har kommersielle avisbud. De kommersielle avisbudene styres stort sett gjennom et selskap som heter Helthjem, som er eid av Schibsted, Amedia og liknende, så avisene har mye av kontrollen med dette selv. En fant da ut at ca. 15 pst. av Norge ikke hadde avisomdeling da Posten stoppet. Da gikk vi inn og definerte de områdene sammen med bransjen, gjennom høringer og gjennom ulike prosesser, og la ut et anbud. Den som kunne gi den beste totale pakken, vant anbudet, og det var Kvikkas.

Dette skjedde i sommer, og vi har i ettertid opplevd at mediebedriftene selv opprettet sin prosjektorganisasjon på dette først i september, altså to måneder før det skulle tre i kraft. Kvikkas fikk hele veien avviksmeldinger, og vi fikk avviksmeldinger fra mediebedriftene, om at en hadde visst

ikke avisbud der likevel, og at Kvikkas måtte overta. Ti dager før dette skulle tre i kraft, fikk vi vite at mediebedriftene visstnok ikke hadde avisbudene sine på plass i Finnmark likevel. Der måtte Kvikkas overta.

Det har betydd at vi mange steder har måttet gå inn og gjøre en større jobb enn det vi i utgangspunktet fikk beskjed om fra avisbransjen at de trengte. Det har vært én av utfordringene våre.

En annen av utfordringene har vært at Kvikkas rett og slett ikke har kommet med gode nok avisbud en del steder, Sogn og Fjordane er ett eksempel. Det har vært utrolig frustrerende, ikke minst for dem som abonnerer på avisene, men også for Kvikkas, for oss og for avisene selv, at en ikke har fått ut produktet sitt. Derfor har Kvikkas måttet gjøre en jobb i sin organisasjon og si: Der ting funker, fortsetter de. Der ting ikke fungerer, må en gjøre det om igjen.

Det har også vært en utfordring med å få omdelt aviser i postbokser. Der har vi en prosess gående, og jeg har nå inntrykk av at ting ordner seg, en må bare få logistikkjeden til å svive på det området.

Noen steder har en også hatt forsinkelser ut fra trykkeriene, f.eks. i Harstad. Når det er forsinkelser fra trykkeriet, kan en vanskelig klandre Kvikkas, for da har en på en måte en følgekonsvens.

Kvikkas, Posten, avisene og Samferdselsdepartementet har satt seg ned, og vi har gått igjennom de definerte problemene. Omdelingen var denne lørdagen vesentlig bedre enn forrige lørdag, og jeg forventer at Kvikkas leverer det produktet de har vunnet tilbud om å levere.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:40:38]: Det har gått flere veker no, og dette er kjempestore tap for avisene. Berre for å illustrere det: Nye Troms, som er ei tredagsavis, har no gått frå å dele ut laurdagsavis til å sende ho ut på fredag, for ein er ikkje sikker på å få ho ut på laurdag. Tapet blir rett og slett så stort.

Vi får rapportar om at det er avisbud på avvegar med alfabetiske lister over abonnentar. – Det skjedde no på laurdag, dei ante verken kvar dei var, eller kvar dei skulle, og måtte få hjelp av lokalbefolkninga til å kome seg rundt. Dette er ganske langt inn i denne perioden. Bakgrunnen her er at Posten klaga inn vedtaket om at Kvikkas skulle få dette, for ein meinte at departementet ikkje innsåg kompleksiteten i å ta på seg ei så stor oppgåve.

Kva skal til for at statsråden kjem på nye tankar og reviderer om Kvikkas er eigna til å ha dette oppdraget?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:41:40]: De statistikkene vi har fått, viste at den første lørdagen hadde man en leveringskvalitet for hele landet som var på rundt 84 pst. To uker senere er leveringskvaliteten på over 95 pst. Det viser at de har klart å gripe fatt i mange ting, selv om det er avisområder der det fortsatt ikke fungerer godt nok. Firda er ett av de eksemplene. Firda hadde 600 klager forrige helg – de hadde 300 klager denne helgen. Det er 300 klager for mange, men det er likevel en utvikling som viser at det har blitt grepet fatt i ting.

Avisa Valdres opplevde det som en katastrofe de to første helgene. Så satte de seg ned og jobbet med Kvikkas, og min opplevelse og det jeg har fått foreløpige tilbakemeldinger om, er at det fungerer mye bedre nå. Derfor må det gjøres en jobb. Den jobben burde både Kvikkas og mediebedriftene ha gjort tidligere. Men vi ser her at det har vært

gråsoner når det gjelder hvor avisene skulle levere. Når man kommer ti dager før dette trer i kraft og sier at man ikke har bud i Finnmark likevel, og at dette må Kvikkas gjøre, sier det litt om at det har vært mange som ikke har vært godt nok forberedt. Dessverre er det aviskundene som lider under det, og det beklager jeg på det sterkeste.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:42:46]: Eg har lese anbodskriteria som departementet stilte, og dei er ekstremt vekta på at ein skal ha full oversikt over kompleksiteten, evna til å levere osv. Det er understrekt til gangs. Så viser situasjonen at ein i det heile ikkje har vore i nærleiken av å kunne ta på seg eit så stort oppdrag. Det er ikkje berre Firda. Redaktøren av Avisa Valdres, Ivar Brynildsen, uttalte i frustrasjon på Facebook nyleg:

«Ingen annen enkeltbeslutning har rammet norske papiraviser hardere enn den Solvik-Olsen tok om å tildele Kvikkas AS jobben med å distribuere lørdagsaviser.»

Det er alvor for avisene, men laurdagsavisa er eit av dei viktigaste dokumenta som folk får, og det å ha ho i si fysiske form, setje seg ned i sofaen med kaffekoppen og la helgeroa senke seg er viktig for folk. Men det ein plutselig står igjen med her, er at i staden for å ha brote ein monopolist, har ein tatt frå folk laurdagsavisa.

I ytste konsekvens: Kva vil statsråden gjere i denne situasjonen?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:43:54]: Som jeg nevnte: Vi har allerede satt i gang mange prosesser, for jeg er ikke fornøyd når den som har vunnet et oppdrag, ikke leverer det en har fått oppdraget på. Oppdraget er at en skal få ca. 100 mill. kr for å dele ut lørdagsavisene innen kl. 17 på lørdag. Når en ikke gjør det, er jeg åpenbart ikke fornøyd, for jeg bruker ikke skattebetalernes penger på å kjøpe en tjeneste som ikke blir levert. Det sier seg selv, og da skal vi følge opp dette. Derfor har vi hatt mange runder med Kvikkas, mediebedriftene og med andre for å finne ut hvor problemene er. Men problemene er ulike på ulike steder. Noen steder er problemet at avisene ikke kommer fram til Kvikkas. Da er det ikke Kvikkas' feil, da er det noe i logistikkjeden før. Da må vi se hva vi kan gjøre for å fikse det. Andre steder har ikke budene vært godt nok forberedt. Kan man ikke jobben sin, får noen andre gjøre den, og det løser Kvikkas.

Andre steder er det en gråson mellom hva Kvikkas skal gjøre, og hva Helthjem skal gjøre. Senest i dag snakket jeg med en redaktør som sa at de 650 avisene som Kvikkas har i sin region, tror han skal ordne seg.

Jeg er mer usikker på det som Helthjem har, som staten ikke er involvert i, men som mediebedriftene selv har. Det er derfor vi må gå inn i hvert problem og se hvordan vi løser det, og den jobben tar jeg.

Presidenten: Da går vi tilbake til spørsmål 1.

Spørsmål 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Eirik Sivertsen til finansministeren, er overført til næringsministeren som rette vedkommende.

Eirik Sivertsen (A) [12:45:19]: «Regjeringen ber om videreføring av fullmakter til salg av statlige aksjer, for å redusere eierskapet «der det ikke foreligger særskilte grunner for statens eierskap». Gode og forutsigbare inntekter til statskassen er åpenbart ikke nok. Stordalen har i relasjon til dette ønsket om nedsalg i offentlig selskap uttalt: «Jeg er kapitalist, men skjønner ikke den kommersielle logikken».

Hvorfor er det logisk å avvikle eierskapet i selskaper som gir gode inntekter til fellesskapet, og trengs disse pengene i oljefondet?»

Statsråd Monica Mæland [12:45:57]: Regjeringen arbeider for å legge til rette for et mangfoldig og verdiskapende eierskap og styrke det private eierskapet. Privat eierskap er hovedregelen i norsk næringsliv. Selv om staten er en veldig stor eier i Norge, skal det statlige eierskapet begrunnes særskilt. Statens hovedoppgave overfor næringslivet er å legge til rette for høy verdiskaping gjennom stabile og gode rammebetingelser. Når staten har rollen både som eier og regulator, kan dette potensielt svekke statens legitimitet i begge rollene. Derfor bør ikke staten eie selskaper med mindre det er gode grunner for det.

Vi bør heller ikke ha som langsiktig ambisjon å være eier i selskaper der staten kun har forretningsmessige mål med eierskapet. Det er regjeringens oppfatning at over tid vil andre eiere ofte være i bedre stand enn staten til å utvikle verdiene i slike selskaper. På denne bakgrunnen har regjeringen fått fullmakt fra Stortinget til helt eller delvis å avhende statens eierskap i noen selskaper. Jeg har også merket meg at produktivitetskommissjonen er positiv til regjeringens ønske om å redusere omfanget av statens eierskap.

Samtidig har vi vært tydelige på at eventuelle endringer i statens eiendeler kun gjennomføres dersom dette anses å være økonomisk gunstig for staten. Vi har ikke hastverk. Jeg minner også om at regjeringen i eierskapsmeldingen slår fast at staten vil forbli en betydelig eier i norsk næringsliv også i framtiden. For de fleste selskaper ønsket vi altså ikke fullmakt til å gjøre endringer.

Eventuelle reduksjoner av statens eierskap ved salg av aksjer gir inntekter som reflekterer forventet framtidig utbytte. Salg betyr derfor ikke tap av inntekter, men en større inntekt ved salg framfor eventuelle utbyttebetalinger i framtiden.

Representanten synes å legge til grunn for sitt spørsmål at staten kun skal eie selskaper som går med overskudd. Det er ikke grunnlaget for vår eierskapspolitikk. Vi eier selskaper som går med overskudd, men også selskaper som ikke gjør det, fordi formålet med eierskapet er et annet enn bare pluss på bunnlinjen. For eksempel gjelder det Store Norske på Svalbard, som vi eier av andre grunner enn de økonomiske, og hvor vi har økt vårt eierskap til 100 pst.

Eirik Sivertsen (A) [12:48:18]: Jeg takker for svaret. Statsråden er opptatt av å ta med også andre selskaper her. Men det som er et faktum, er at regjeringen er opptatt av å selge selskaper som gir overskudd – som gir inntekter. Statsråden budsjetterer selv med inntekter i sitt budsjett på 12,5 mrd. kr for neste år. Det er gode inntekter til fellesskapet. Det burde også være en begrunnelse for staten for å ha eierskap. Der hvor staten utøver godt eierskap,

der staten faktisk tjener penger, bidrar det til fellesskapet og til finansiering av våre fellesgoder. Hvis man eier et gjeldsfritt hus og i tillegg har en masse penger i banken, hvorfor skal man da selge dette huset, som vil gi noen nye penger som man kan sette i banken for å investere i andre selskaper, istedenfor å ha langsiktige framtidige inntekter, som kan bidra til å finansiere de fellesgodene som mange her i landet er opptatt av?

Statsråd Monica Mæland [12:49:15]: Jeg følger nok ikke representantens resonnement. Representanten synes å mene at formålet med statens eierskap skal være bunnlinjen alene. Det mener ikke jeg. Vi eier i selskaper som går med pluss, og vi eier i selskaper som går med minus. Det er altså andre formål enn de rent forretningsmessige.

Representanten synes å mene at et salg gir minus i kassa, mens et eierskap gir pluss. Sånn er det heller ikke. Det er slik at en salgssum vil reflektere framtidig utbytte. Det handler altså om i hvilke selskaper staten bør eie, og i hvilke vi ikke bør eie. Hvis representantens resonnement var riktig, burde staten Norge eie alle privateide selskaper i Norge som ga overskudd, fordi det ga inntekter til statskassen. Sånn har vi det selvsagt ikke – heldigvis ikke – selv om staten Norge er en av de største eierne i verden.

Eirik Sivertsen (A) [12:50:09]: Det er mange feil i premissene for svaret fra statsråden også. Nå har jeg verken sagt at staten skal eie alle selskapene i Norge eller bare eie selskaper som går med overskudd. Det jeg har problematisert, er hvorfor vi på død og liv skal selge disse selskapene. Nå har vi nettopp hørt en kollega av statsråden stå på talerstolen og snakke om at vi investerer i industri. Det denne statsråden legger opp til, er å selge ut norsk industri. For eksempel er man opptatt av å selge ut Telenor, som har vært et viktig teknologiselskap. Nå snakker man om å selge ned eierandeler i Kongsberg Gruppen, et industrilokomotiv i Norge som har bidratt til betydelig verdiskaping. Det jeg ikke skjønner, er hva det er som gjør staten til en så mye dårligere eier enn alle de andre. For vi har en hel rekke selskaper som viser nettopp at man kan gå med overskudd, ha innovasjon og fornyelse, bidra til sikre norske arbeidsplasser og samtidig tjene penger. Hvorfor er man så ideologisk imot at staten også skal kunne tjene penger som kan komme fellesskapet til gode, der staten har gode forutsetninger som langsiktig og kapitalsterk eier?

Statsråd Monica Mæland [12:51:13]: Igjen, jeg tror man må følge litt med på hva som skjer. Denne regjeringen skal ikke på død og liv selge. Vi har sittet på en rekke fullmakter. Jeg har vært statsråd for dette ansvarsområdet i over tre år nå. Hvis man ser på listen over de salgene vi har foretatt, sammenlignet med den forrige regjeringen, er jeg redd for at omfanget er mindre heller enn større. Den regjeringen som solgte ut mest av statens aksjer, var Stoltenberg I-regjeringen. Dette skjer i takt med de endringene som skjer i samfunnet.

Jeg er opptatt av å framheve det private eierskapet. Private eiere har en helt annen og mer aktiv rolle i eierskapet enn det staten av naturlige grunner kan ha. Men staten kommer til å være en stor eier også framover, rett og slett fordi vi har tradisjon for det, og fordi det også er gode grunner for at staten skal være eier.

Spørsmål 12

Lise Christoffersen (A) [12:52:13]: «I eierskapsmeldingen ba regjeringa om fullmakt til nedsalg i Kongsberg Gruppen, men fikk nei fordi Stortinget mente forsvarspolitiske forhold og eventuelle reguleringer knyttet til dette måtte utredes nærmere. Kongsbergsamfunnet er tuftet på statlige selskaper som har spilt en stor rolle i knoppskyting og nye næringer. Statsråden har etter Stortingets nei vært nødt til å si at nedsalg ikke er aktuelt nå. Det er valg i 2017.

Vil statsråden, som er Høyres fremste talsperson på området, igjen gå for et nedsalg i neste periode, og med hvilken begrunnelse?»

Statsråd Monica Mæland [12:52:57]: Målet med statens eierskap i Kongsberg Gruppen er å opprettholde et kunnskapsbasert og høyteknologisk industrikonsern med hovedkontorfunksjoner i Norge. Selskapet utgjør en sentral del av industriklyngen på Kongsberg. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning. Fordi det er viktig å opprettholde hovedkontoret og arbeidsplasser i Norge, var regjeringa i eierskapsmeldingen tydelig på at staten fortsatt skal være en stor eier i Kongsberg Gruppen.

For å oppnå de mål staten har med sitt eierskap, er det imidlertid tilstrekkelig med en eierandel på 34 pst. For å kunne møte eventuelle industrielle muligheter som Kongsberg Gruppen selv vurderer å være konstruktive, ba vi følgelig om en fullmakt til å kunne redusere statens eierandel ned til 34 pst. Dette var altså ikke aksjer som skulle legges ut for salg, men en beredskap for eventuelle endringer som selskapet selv fant interessante.

Stortinget ønsket å avvinne en slik fullmakt. Det tar selvsagt regjeringa til etterretning. Vi lever også veldig godt med det. Skulle det oppstå en situasjon slik jeg har beskrevet, vil det bli fremmet sak for Stortinget. Mitt syn på dette er altså det samme som det var i 2014.

Lise Christoffersen (A) [12:54:16]: Jeg takker for svaret. Jeg har lyst til å minne om at før valget i 2013 advarte Arbeiderpartiet mot nedsalg i bl.a. Kongsberg Gruppen, og da sa Fremskrittspartiets Buskerud-representant Morten Wold og Ketil Solvik-Olsen at «statlig nedsalg i bedrifter som Kongsberg Gruppen (...) ikke lenger er aktuell politikk for Frp». Og Høyres nåværende parlamentariske leder, Trond Helleland, fulgte opp med at «dette ikke er noe man vil gå løs på så snart Høyre har hengt av seg frakken i regjeringskontorene». Så mye var altså de løftene verdt – det så vi jo da eierskapsmeldinga kom. Tittelen «Et mangfoldig og verdiskapende eierskap» må være vår tids mest misvisende tittel på en stortingsmelding.

Jeg registrerer at regjeringa nå kun vil forplikte seg til at den har trykket på pause-knappen, og da vil jeg egentlig reformulere spørsmålet mitt: Kan folk på Kongsberg nå forvente at salg ikke bare er aktuelt nå, men at det forblir aktuelt også i fortsettelsen?

Statsråd Monica Mæland [12:55:24]: Jeg blir litt i tvil om jeg må gjenta svaret mitt. Det var altså ikke regjeringens ønske å legge Kongsberg-aksjene ut for salg på

markedet bare for å selge. Det var vårt ønske å kunne være beredt dersom det oppsto en situasjon som ble riktig for Kongsberg Gruppen. Dette er altså en industri i endring. De endringene må vi ta stilling til. Nå ønsket ikke Stortinget det. Det forholder vi oss til. Mitt syn er det samme: Kommer Kongsberg Gruppen til regjeringa med forslag som de mener er fornuftige, skal vi selvsagt vurdere det, og så vil vi også vurdere hvorvidt det skal fremmes en sak for Stortinget. Og så tror jeg det er greit at jeg svarer for meg og ikke for representanter fra andre partier eller for stortingsrepresentanter. Det tror jeg vi begge er tjent med.

Lise Christoffersen (A) [12:56:10]: Jeg reformulerte i grunnen spørsmålet mitt med utgangspunkt i det som er Stortingets vedtak, som jeg trodde at regjeringa var forpliktet av. Men regjeringa sier altså selv at Kongsberg Gruppen er et internasjonalt konsern som leverer høyteknologiske systemer og løsninger innenfor offshore, olje- og gassindustrien, handelsflåten, forsvar og romfart. Likevel var det eneste målet med statens eierskap fra regjeringas side å beholde hovedkontoret i Norge og levere avkastning til statskassen – ikke et ord om viktigheten av forsvarsmessig kompetanse og nasjonal sikkerhet. Det hadde regjeringa glemt, og ble satt ettertrykkelig på plass av et samlet storting. Det var ikke én tanke om hvordan staten som største eier kan bidra aktivt til å legge til rette for nødvendig omstilling for framtida, slik Arbeiderpartiet vil. Og da er mitt siste spørsmål: Skjønner ikke regjeringa hvor viktig det er å sikre stabile rammer rundt denne typen industrilokomotiver?

Statsråd Monica Mæland [12:57:08]: Jo, det skjønner regjeringa, og slike vurderinger ville selvsagt bli gjort. Men jeg tror kanskje representanten må følge litt med. Det er faktisk sånn at statens eierandel i Kongsberg Gruppen er gått opp under denne regjeringa, rett og slett fordi Kongsberg Gruppen har kjøpt seg opp i Patria, som er et samarbeid mellom Norge og Finland. Så på våpenområdet eier staten Norge nå mer enn da denne regjeringa tiltrådte.

Spørsmål 13

Else-May Botten (A) [12:57:45]: «Gjennom sine eierposter i Telenor får staten hvert år store inntekter til fellesskapet. Neste år budsjetteres det med over 6 mrd. kr i utbytte fra selskapet. Likevel mener regjeringa at eierskapet i Telenor skal reduseres, bl.a. for å sikre maktspredning. Arbeiderpartiet mener vi må ha gode grunner for å skulle selge fellesskapets ressurser, spesielt i et så strategisk viktig selskap som Telenor.

Kan statsråden forklare hvorfor hun er så opptatt av å kvitte seg med statens eierandeler i selskaper som Telenor?»

Statsråd Monica Mæland [12:58:25]: Målet med statens eierskap i Telenor, slik det fremgår av eierskapsmeldingen, er å opprettholde et kunnskapsbasert og høyteknologisk konsern med hovedkontorfunksjoner i Norge.

Det betyr at en eierandel på 34 pst. er tilstrekkelig for å oppnå dette formålet.

Regjeringen fikk fullmakt til å kunne redusere eierandelen dersom det skulle oppstå en situasjon hvor selskapet så det forretningsmessig spennende og viktig å være med på verdiskapende transaksjoner.

Jeg understreket i eierskapsdebatten da – jeg gjentar det nå – at dette ikke var aksjer som skulle lempes ut i markedet, og som regjeringen var opptatt av å skulle selge for å selge. Det har som kjent ikke skjedd endringer på eiersiden i Telenor, rett og slett fordi det ikke har oppstått en situasjon som jeg har beskrevet. Det skulle vel også bekrefte at regjeringen ikke på død og liv selger, vi driver ikke garasjesalg, og vi er ikke opptatt av å selge Norge.

Så ligger det til grunn for representantens resonnement en idé om at det er selskaper med pluss på bunnlinjen som det er viktig for staten å eie. Jeg er helt uenig i det. Det er mange gode grunner for at staten skal eie selskaper i Norge, enten de har pluss eller minus på bunnlinjen.

Når det gjelder Telenor, har vi altså vært tydelig på at vi kommer til å være en stor eier i framtiden, og selv om vi har en fullmakt, så har den fortsatt ikke vært benyttet.

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Else-May Botten (A) [12:59:52]: Takk for svaret fra statsråden. Man har altså bedt om å få en fullmakt til å selge seg ned fra 54 pst. til 34 pst. og sagt nei til et eventuelt oppkjøp. Telenor sa også i høringen da vi behandlet stortingsmeldingen, at det kunne være like naturlig å gjøre det som å selge seg ut.

I budsjettet for 2017 tas det ut 6 mrd. kr til utbytte. Det er penger som vi kan bruke til ulike formål i statsbudsjettet. Regjeringen har tatt en stor slurk av honningkrukken, oljefondet. Man har altså brukt 100 mrd. kr mer enn oss siden 2013, og hvis man fortsetter den bruken av oljefondet, vil det være tomt innen 2043. Det er altså mindre og mindre inntekter og flere og flere oppgaver som skal løses.

Er statsrådens nedsalgsiver i det hele tatt reflektert ut fra et økonomisk perspektiv? Og: Er det mindre inntekter som er motivasjonen for et slikt nedsalg?

Statsråd Monica Mæland [13:00:55]: Igjen – den eneste iveren jeg konstaterer i disse sakene, er den som kommer fra Stortingets opposisjon. Jeg sitter altså på flere fullmakter som overhodet ikke er benyttet, rett og slett fordi det ikke har oppstått en situasjon hvor dette har vært viktig for selskapet. Det er situasjonen for Telenor, og det er situasjonen for flere andre selskaper, så dette vurderer vi ut fra hva som er riktig for selskapet, og hva som er riktig for staten.

Jeg er helt uenig i at et salg betyr tap i statskassen, mens et eierskap betyr pluss. Slik er det ikke. Dette avhenger av de forskjellige selskap, og selskap som gir overskudd, vil også reflekteres i den prisen vi får for selskapene.

Else-May Botten (A) [13:01:34]: Når jeg hører statsråden nå, så tenker jeg at 6 mrd. kr i utbytte altså ikke skal brukes. Man skal heller si nei takk til penger man har. Det er jo virkelig nytt. Jeg tror at 12,5 mrd. kr som man tar ut i utbytte, kommer til å bli brukt til veldig gode og viktige formål. Å si nei takk til det, ville i hvert fall være dumt.

Så tenker jeg at det er strategisk. Statlig eierskap spiller en viktig rolle i disse selskapene. Det er en viktig motor i nye arbeidsplasser, for å styrke innovasjonen og ikke minst når det gjelder ny teknologi. Både Telenor og Kongsberg Gruppen har vært opptatt av å få etablert et top-pindustrisenter, som også næringsministeren har vært positiv til. Jeg tenker at det kan være viktig å ta med seg og se på at det er fortrinn, at det er teknologidrivere, at det er bedrifter som får med seg en rekke andre aktører til å utvikle seg og til å drive stort. Ser ikke statsråden disse fortrinnene?

Statsråd Monica Mæland [13:02:41]: Jo, det gjør jeg definitivt, og derfor er vi store eiere, og kommer til å forbli store eiere, både i Kongsberg Gruppen og i Telenor, som representanten nevnte. Jeg forstår ikke resonnetet rundt å bruke penger. Vi tar ut utbytte fra selskaper og benytter det selvsagt. Det som var poenget mitt, var at det er ikke slik at staten taper penger ved å selge. Da får staten faktisk en salgssum som blir forvaltet på en god måte, og med høyest mulig avkastningskrav. Så det er ikke noe tap å selge, hvis man selger til riktig pris på riktig sted.

Men vi er helt enig i at eierskap i Telenor er viktig. Det formålet oppnås med 34 pst. Vi har en fullmakt. Den er ikke benyttet – det er i det hele tatt sånn at det er ganske få fullmakter som er benyttet hittil i denne perioden.

Spørsmål 14

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Audun Otterstad til næringsministeren, vil bli tatt opp av representanten Anna Ljunggren.

Anna Ljunggren (A) [13:03:37]: «Høyres programkomité har enstemmig gått inn for å privatisere Statkraft. Høyres Nikolai Astrup hevder privatisering av Statkraft vil gi mer forutsigbar eierstyring og utbyttepolitikk. Ifølge Astrup er altså eierstyringen i dag uforutsigbar.

Er statsråden enig med sin partifelle i at dagens eierstyring og utbyttepolitikk er uforutsigbar?»

Statsråd Monica Mæland [13:04:02]: Statkraft er et selskap som det ofte er diskusjon rundt, og det er bra. Det er et av de største og viktigste selskapene staten er eier i.

Selskapet har en veldig viktig rolle i å forvalte våre felles norske vannkraftressurser. Det er Europas største produsent av fornybar energi og har også utviklet en portefølje internasjonalt.

I eierskapsmeldingen framgår statens mål med eierskapet i Statkraft. Målet er å bidra til en lønnsom og ansvarlig forvaltning av norske naturressurser. Videre skal statlig eierskap bidra til at hovedkontorfunksjoner forblir i Norge og til utvikling av norsk kompetanse innenfor fornybar energi, som også kan benyttes til å gjennomføre lønnsomme kraftprosjekter internasjonalt. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag med sikte på å levere konkurransedyktig avkastning.

Som kjent ba regjeringen ikke om noen fullmakt til å redusere statens eierandel i Statkraft. Det er et standpunkt som står fast, og som ikke endres av at partier på Stortinget jobber med sine stortingsprogrammer.

Som eier er vi opptatt av hvordan statens mål med eierskapet kan ivaretas på en best mulig måte. Forutsigbarhet for eier og selskap er et viktig element i dette. Når det gjelder utbyttepolitikken, vil den selvsagt basere seg på selskapets resultater og selskapets planer og strategier og på markedsforholdene for øvrig.

Anna Ljunggren (A) [13:05:27]: Takk for svaret.

Regjeringen styrker jo kapitalen i Statkraft ett år, for så å trekke den tilbake som en del av budsjettforliket et annet år. For meg er det uforutsigbar utbyttepolitikk og uforutsigbar eierstyring.

Nå forbereder jo Statkraft salg av aksjer i en rekke havvindprosjekter: Sheringham Shoal, Dudgeon og Dogger Bank. Nå ser vi de uheldige konsekvensene av at Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen har en uforutsigbar eierstyring av Statkraft. Mener statsråden at de konsekvensene som vi nå ser, er et resultat av god eierstyring?

Statsråd Monica Mæland [13:06:12]: Det er korrekt at Stortinget i budsjettforliket vedtok å redusere utbyttet til Statkraft, men det skjedde altså på et tidspunkt hvor også markedsforholdene var kraftig endret, og hvor strategien til selskapet uansett måtte revurderes. Det er nok å se på resultatene til Statkraft, som gjennom årene har gitt veldig store utbytter til staten, men som nå de siste årene ikke har gjort det.

Anna Ljunggren (A) [13:06:36]: Takk igjen.

For Arbeiderpartiet er det viktig at Statkraft sikres langsiktighet for å kunne utvikle seg videre som selskap i Norge og i utlandet. Vi finner det naturlig at private kan investere sammen med Statkraft i fornybar energi. Vi i Arbeiderpartiet er tydelige på at vi ikke skal privatisere Statkraft, og vi har en helhetlig og strategisk tilnærming til eierskapet. Vi vil heller tilføre Statkraft kapital og gi langsiktige og forutsigbare styringssignaler. Vil statsråden arbeide for å tilføre Statkraft kapital og gi langsiktige og forutsigbare styringssignaler heller enn å privatisere?

Statsråd Monica Mæland [13:07:17]: Premisset for spørsmålet er jo galt, for det er ikke noe valg mellom å eie og å privatisere. Jeg har redegjort for regjeringens politikk. Vi ba ikke om fullmakt til å redusere statens eierandel. Det standpunktet står fast. Det er forutsigbart, og Statkraft er kjent med det.

Når det gjelder utbyttepolitikken, er det slik at Statkraft har fått tilført 5 mrd. kr og har en romslig portefølje for å kunne gjøre de investeringer som styret i Statkraft mener er riktige.

Spørsmål 15

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:07:57]: «Lovutvalget for overvannsområdet framla i desember 2015 sin utredning, NOU 2015:16 Overvann i byer og tettsteder – Som problem og ressurs.

Hva er status for arbeidet med de forslagene som er fremmet i utredningen, og kan regjeringen anslå når saken framlegges for behandling i Stortinget?»

Statsråd Vidar Helgesen [13:08:21]: Klimaendringene vil gi økt nedbør i årene som kommer. De siste 100 årene har nedbøren økt med om lag 20 prosent, og den kraftigste økningen har funnet sted de siste 30 årene.

God håndtering av overvann vil være et viktig element for å tilpasse seg endringene som skjer i klimaet. Alle sektorer har ansvar for klimatilpasning i sitt ordinære arbeid, og kommunene har et særlig viktig ansvar. Avløpsnett i byer og tettsteder kan ikke dimensjoneres til å ta unna alt overvann. Derfor må det legges til rette for at overvannet også håndteres på annen måte, slik at man unngår for store skader. Det er behov for tiltak utenom avløpsnett – som vannspeil, grønne tak og annen vegetasjon, åpning av bekker og vannveier, m.m.

Overvannsutvalget leverte anbefalingen sin i desember 2015. De har gjort et solid arbeid, og de har kommet med flere gode forslag til endringer, bl.a. viser utvalget til at utfordringene med håndtering av overvann bør løses lokalt og skreddersys til den enkelte kommunes utfordringer. Utvalget foreslår en pakke med virkemidler som samlet vil bidra til å oppnå målene om å forebygge skade på bebyggelse, infrastruktur, helse og miljø. Rapporten har vært på offentlig høring. Det var den frem til mai i år. Dermed har vi fått et enda bredere bilde og flere synspunkter å ta med oss.

Prosessen med å vurdere og gjennomføre endringer i lover og forskrifter er nå i startfasen. Arbeidet er omfattende, og det involverer flere departementer og underliggende etater. Jeg prioriterer arbeidet svært høyt, men det er for tidlig å si når de aktuelle endringene vil bli fremmet for Stortinget.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:10:00] Jeg er glad for at statsråden er opptatt av temaet og vil prioritere det. Jeg håper at det gir resultater, for som statsråden sa, er dette en økende utfordring.

Senterpartiet slutter seg til at en må ha en kombinasjon av avløpsnettforbedringer og infiltrasjon i grunn og grøntanlegg for å få overflatevannet raskest mulig til bekk og elv uten skade. Imidlertid er det en del virkemidler som det er nødvendig å sette i verk på nasjonal basis, ikke minst innenfor plan- og bygningsloven. Et tema der er jo en sektorlov for vann- og avløpstjenester, en sektorlov som regulerer forholdet mellom kommunene som anleggseier og tjenesteleverandør og deres abonnenter. Vil det arbeidet inngå i det som statsråden nå har presentert?

Statsråd Vidar Helgesen [13:10:59]: Spørsmålet om en egen sektorlov kommer til å bli vurdert i forbindelse med dette arbeidet. Det er noe som er viktig å følge opp fra Klima- og miljødepartementets side i samarbeid med andre berørte departementer.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:11:16]: Dette er arbeid som vil koste mye penger. Det vil koste mye penger både for kommunene og for de innbyggerne som er abonnenter av kommunenes vann- og avløpsanlegg. Det er foreslått av utvalget at kommunens nødvendige kostnader for overvann skilles ut som eget gebyrområde framover. Er det noe statsråden vil slutte seg til?

Statsråd Vidar Helgesen [13:11:47]: Utvalget har først og fremst vurdert behovet for endringer i rammebe-

tingelsene for kommunene. Kostnadene er først og fremst knyttet til gjennomføringen av tiltak. Det er klart at i alle vurderinger vi nå gjør om oppfølgingen av utvalget, så er kostnader et sentralt spørsmål. Men det er ikke bare kostnader ved å gjøre ting, det er kostnader også hvis man ikke gjør noe. Utvalget viser til at dersom ingenting gjøres, vil det koste samfunnet 45 mrd.–100 mrd. kr de nærmeste 40 årene. For det beløpet kan det gjennomføres veldig mange tiltak.

Vi skal også huske at kommunene arbeider med god håndtering av overvann også i dag, og det er et hensyn som er viktig i all planlegging allerede. Jeg kan også nevne at vi nylig har etablert et dialogforum for de største byene og regjeringen om klima, miljø og byutvikling. På det første møtet i det forumet var klimatilpassing et tema – et tema som det er verdifullt at byer og stat samarbeider og utveksler erfaringer om.

Spørsmål 16

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Martin Kolberg til klima- og miljøministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren som rette vedkommende.

Martin Kolberg (A) [13:13:01]: Det er riktig som presidenten sier, at dette var et spørsmål som var stilt miljøvernministeren, og det er under tvil at jeg har akseptert at de bytter. Men ettersom miljøvernministeren også er til stede, lar jeg det passere og fremmer da følgende spørsmål:

«Villrein er nå oppført på listen over globalt truede arter. Tidligere utgjorde Bergensbanen en betydelig barriere for villreinen, men byggingen av den 11 km lange Finsetunnelen gjorde at villreinen fra Norefjella gjenopptok bruk av beiteområdene rundt Hardangerjøkulen.

Kan statsråden redegjøre for hvordan erfaringene om villreins bruk av områdene som ble frigitt etter byggingen av Finsetunnelen på Hardangervidda, er brakt inn i arbeidet med øst-vest-forbindelsen?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:13:49]: Det å ivareta villreins leveområde er viktig, og det var også et tema i Stortingets spørretime for to uker siden, tror jeg det var. Så jeg er glad for at Stortinget viser denne interessen.

Vegvesenet presenterte i januar 2015 en utredning om forbindelsene mellom Østlandet og Vestlandet. Vegvesenet anbefalte at to forbindelser prioriteres som hovedveiforbindelser mellom Østlandet og Vestlandet. Den ene er E134 over Haukeli, den andre rv. 7, rv. 52 og E16, altså den forbindelsen der, over Hemsedal. For rv. 7 over Hardangervidda innebar denne prioriteringen at Vegvesenet ikke anbefalte utbygging av lange tunneler over Hardangervidda. Man mente imidlertid at det ville være aktuelt med mindre og lokale tiltak for å ivareta bl.a. reiseliv og villrein. Statens vegvesen viste til sitt pågående arbeid med en KVVU for rv. 7 over Hardangervidda.

I arbeidet med KVVU-en for rv. 7 over Hardangervidda ble utfordringene for villreinen på Hardangervidda utførlig behandlet. Et utgangspunkt for dette arbeidet var at villreinen beveger seg over hele Hardangervidda, men at riksveiforbindelsen over fjellet er en barriere for villrei-

nen, som spesielt vinterstid kan bli et alvorlig problem. Vegvesenet konkluderte med at en kortere tunnel, Dyranuttunnelen, kan løse villreinproblematikken på en tilfredsstillende måte. På grunnlag av dette og analysene i øst-vest-utredningen anbefalte Vegvesenet et konsept med en utbygging av Dyranuttunnelen på drøyt 6 km.

Regjeringen vedtok i desember 2015 å prioritere E134 over Haukeli som den ene hovedveiforbindelsen mellom Østlandet og Vestlandet. For å analysere om den andre hovedveiforbindelsen skal gå over Hardangervidda eller Hemsedal, fikk Vegvesenet i oppdrag å lage en KVVU for strekningen Gol–Voss. Regjeringen vedtok samtidig ikke å gjennomføre KS1 for KVVU-en for rv. 7 over Hardangervidda.

I KUV-en for rv. 7 og rv. 52 Gol–Voss, som ble presentert 1. september 2016, anbefaler Vegvesenet fortsatt at rv. 52 over Hemsedal blir den andre hovedveiforbindelsen mellom Østlandet og Vestlandet. Vegvesenet ble ikke da spesielt bedt om å se på villreinen i den KVVU-en, men da henviste en til KVVU-en for rv. 7 over Hardangervidda, dvs. at en fortsatt mente at utbygging av Dyranuttunnelen ville være tilstrekkelig til å løse villreinproblematikken.

Nå pågår både KS1 og høring av KVVU-en for Gol–Voss. Når disse prosessene er gjennomført, vil regjeringen konkludere. Dette vil skje som en del av regjeringens arbeid med stortingsmeldingen om Nasjonal transportplan 2018–2029. Hensynet til villreinen og dens bevegelse over Hardangervidda vil være en del av regjeringens vurderinger ved valg av strategi for utvikling av veiforbindelsene mellom Østlandet og Vestlandet.

Vi forstår Vegdirektoratet slik at de ikke eksplisitt kan si at de har vurdert dette opp mot erfaringene på jernbanen. Samtidig har de vurdert ut fra dagens situasjon, og da inngår også effektene fra jernbanen som en del av helhetsbildet.

Martin Kolberg (A) [13:16:43]: Vi innser alle at dette er veldig kompliserte sammenhenger, og det er vanskelig å håndtere denne utfordringen. Men når jeg stilte spørsmålet til miljøvernministeren, som her sitter, og jeg tror han hører etter også nå, så var det fordi det er et selvstendig ansvar for regjeringen å ta ansvar for villreinstammen i Norge. Der har vi også internasjonale forpliktelser. Den utfordringen vi kommer til å stå overfor, er: Hvordan skal vi klare å gjøre det? Det som er bakgrunnen for mitt spørsmål, er: Er det tenkelig at man bygger en lang tunnel hvis rv. 7 ikke blir stamvei? Det tror jeg ikke. Og dermed kommer vi ikke til å imøtekomme den situasjonen vi har med villreinstammen, fordi det er en kostnad som er veldig vanskelig å håndtere, og når Vegvesenet sier mindre, lokale tiltak, er jo ikke det tilfredsstillende på noe sett og vis. Det kommer ikke til å løse utfordringen vi har med villreinstammen.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:17:48]: Om en løser det eller ikke – jeg mener det må være noe vi får faglige tilrådinger og faglige vurderinger for å beslutte. Men hvis det Arbeiderpartiet her sier, er at man skal forhåndskonkludere med at rv. 7 skal være en stamvei over fjellet, fordi det er måten Arbeiderpartiet mener en skal få utløst en lang tunnel på, så tar jeg det til etterretning. Da regner jeg med at det også kommer som en del av innspillene fra Arbeiderpartiets folk når de gjør disse vurderingene. For det

betyr at en også velger vekk E16 og rv. 52 i den sammenheng. Jeg er opptatt av at vi skal lytte til fagfolk, og så skal vi gjøre den prioriteringen politikere må gjøre, og se på hvor mye ulike ting koster, hva fordeler og ulemper med ulike ting er, og så tar vi en helhetlig beslutning om dette i Nasjonal transportplan.

Martin Kolberg (A) [13:18:36]: Det er grunn til en lavmælt samtale rundt dette, og jeg vil si at hvis vi skal lytte til fagfolk – det var derfor jeg stilte spørsmålet til miljøvernministeren – så er fagfolkenes råd helt entydige, u diskutabelt helt entydige. Det er bare tunnel som kan løse utfordringen vi har med villreinstammen på Hardangervidda. For hvis vi ikke gjør dette, vil jo veien på et eller annet vis allikevel selvfølgelig eksistere over Hardangervidda, og det vil bli en stor utfordring. Jeg sier ikke at dette er et endelig valg av stamvei for Arbeiderpartiets del når det gjelder hvilken veiføring vi skal velge, men jeg sier at det bør være et element som tillegges mye større vekt enn det har vært gjort. For jeg har ingen illusjon om at det er mulig for Stortinget å bevilge alle pengene som trengs, hvis ikke rv. 7 får den statusen den har. Dermed blir vi stående der vi står, nemlig at vi ikke greier å oppfylle våre forpliktelser når det gjelder villreinstammen på Hardangervidda, og det er det som er mitt primære anliggende i saken.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:19:41]: Da tar jeg det til etterretning at Arbeiderpartiet mener at for å ivareta villreinstammen må en velge rv. 7 for å få bygd den lange tunnelen. Det er et klart standpunkt fra Arbeiderpartiet som vi tar med i den debatten. Jeg er opptatt av at hvis Vegvesenet og andre mener at man også klarer å ivareta de elementene ved en kortere tunnel, skal jeg også vektlegge det. Hva vi konkluderer med til slutt, det gjenstår å se. Men det vil være slik at en aldri vil ha penger til å gjøre alle tingene en ønsker. Derfor må en prioritere ulike formål opp mot hverandre. Villreinen er ett av de mange elementene vi skal vektlegge tungt. Hvilke prioriteringer regjeringen gjør, kommer i Nasjonal transportplan, og så konstaterer jeg at Arbeiderpartiet signaliserer at de har gjort sin prioritering allerede.

Spørsmål 17

Rasmus Hansson (MDG) [13:20:42]: «Verden står midt oppe i den sjette masseutryddelsen av arter. Hvis utviklingen ikke snur vil 2/3 av verdens bestander av dyr, fugler, fisker og reptiler være borte innen 2020. Hovedårsaken til at denne utviklingen skjer er at arealer bygges ned stykkevis og delt.

Hva har statsråden gjort for å hindre at arealer i Norge bygges ned bit for bit?»

Statsråd Vidar Helgesen [13:21:10]: Det er riktig som representanten Rasmus Hansson påpeker, at verden står overfor store utfordringer når det gjelder ivaretagelse av biologisk mangfold. Heldigvis er situasjonen for naturmangfoldet i Norge på mange områder bedre enn den globale situasjonen. Vi må likevel gjøre det vi kan for å ta tak i utfordringer og nødvendige tiltak i Norge. Det har vi

gjort i naturmangfoldmeldingen, som nettopp har vært til behandling i Stortinget. Politikken som ble vedtatt da, vil bidra til at vi når nasjonale og internasjonale mål for naturmangfold, og hindre at arter forsvinner fra norsk natur. Meldingen foreslår bruk av virkemidlene områdevern, prioritert art og utvalgt naturtype samt plan- og bygningsloven og sektorregelverk for å ta vare på arter og naturtyper. Vi er nå i gang med oppfølgingen av meldingen.

Klima- og miljødepartementet har tidligere i år gitt ut et rundskriv som skal legges til grunn for miljøforvaltningens innsigelsespraksis. Det rundskrivet klargjør hvilke klima- og miljøhensyn som staten mener skal ivaretas i den kommunale arealplanleggingen. Rundskrivet skal bidra til at konflikter kan avdekkes og løses så tidlig som mulig i planprosessen, gjennom dialog og samarbeid mellom kommuner og miljømyndighetene.

I tråd med naturmangfoldmeldingen har vi også startet opp et pilotprosjekt for utprøving av kommunedelplaner som verktøy for å ta vare på naturmangfold.

God, oppdatert og stedfestet kunnskap om natur er avgjørende for å sikre god planlegging og gode og helhetlige løsninger for både store og små prosjekter og tiltak. Regjeringen vil fremover styrke arbeidet med det økologiske grunnkartet.

For at naturen skal kunne levere viktige økosystemtjenester i dag og i fremtiden, må vi sikre at økosystemene er i god økologisk tilstand. Klima- og miljødepartementet har opprettet et ekspertråd for økologisk tilstand, som innen 1. juni 2017 skal foreslå et system for å måle når naturen er i god tilstand. Dette ekspertråds arbeid vil være utgangspunktet for regjeringens arbeid for en helhetlig, økosystembasert forvaltning, slik det er varslet i naturmangfoldmeldingen.

Nær halvparten av de truede artene i Norge antas å være eller å ha blitt negativt påvirket av skogbruk. Derfor er skogvern et svært effektivt tiltak for ivaretagelse av biologisk mangfold i Norge. Om lag 3 pst. av den produktive skogen er vernet. Satsingen på skogvern skal videreføres. Bevilgningen til skogvern er en god indikasjon på fremdrift og handlekraft i skogvernarbeidet. Regjeringen og samarbeidspartiene har på fire år bevilget 1 438 mill. kr til skogvern, medregnet forslaget for neste år. Til sammenligning bevilget forrige regjering nær 1 300 mill. kr i løpet av sine åtte år. Vi har altså sammen med samarbeidspartiene mer enn doblet satsingen på skogvern, og tempoet i arbeidet har økt tilsvarende.

Rasmus Hansson (MDG) [13:23:59]: Takk for svaret.

Det spørsmålet som representanten Kolberg hadde oppe her, altså forrige spørsmål, var en god illustrasjon på problemstillingen, nemlig hvordan vi håndterer god økologisk tilstand for en av Norges aller viktigste ansvarsarter, villreinen, som er delt opp i rundt 25 underbestander, som burde ha vært én sammenhengende bestand, og veier er en av årsakene til at de er delt opp.

Så vet vi at omtrent like mye som halvparten av Oslo kommune – et tilsvarende areal – fortsatt blir bygd ned hvert år i Norge, og at regjeringen har avvirket hensynet til villmarkspreget natur i arealforvaltningen. Mener statsråden at dette vil bidra til mer eller til mindre nedbygging av norsk natur i årene framover mot 2020?

Statsråd Vidar Helgesen [13:24:55]: I enkeltsaker er det mange ulike hensyn som må veies opp mot hverandre. Det er ikke bare i de siste tre årene, men i de siste tiårene at samfunnsutviklingen har krevd utbygging både av veier, boligområder og annet, og det er klart at i noen tilfeller veier andre viktige samfunns hensyn tyngre enn hensynet til natur. Men det arbeidet vi gjør, ikke minst med en mer systematisk tilnærming til kartlegging av økosystemtjenester og til å kartlegge og klargjøre hva som er god økologisk tilstand, vil gi oss et bedre grunnlag for å ivareta hensynet til naturmangfold. Og i flere plansaker har vi kommet til at hensynet til natur er så viktig at andre tiltak ikke kan godkjennes. Det har vi en rekke eksempler på også fra de siste årene.

Rasmus Hansson (MDG) [13:25:47]: Igjen: Takk for svaret.

Jeg merker meg at statsråden setter fingeren på et helt avgjørende punkt, nemlig at det stadig konkluderes med at andre hensyn er viktigere enn ivaretagelsen av natur. Det er selvfølgelig det som er årsaken til at vi får mindre og mindre av natur som vi samtidig har vedtatt at vi skal ta vare på.

Så har regjeringen i det budsjettforslaget som nå diskuteres, foretatt et kraftig kutt i Miljødirektoratets driftsmidler, som fører til at kanskje 30, opptil 50, stillinger blir kuttet i en sektor som altså får større og viktigere oppgaver i årene framover.

Hva er statsrådens miljøfaglige begrunnelse for å svekke miljøforvaltningen på et tidspunkt som dette?

Statsråd Vidar Helgesen [13:26:35]: La meg først si at de kuttene som gjøres i Miljødirektoratets budsjett, ikke skal gå ut over lovpålagte eller høyt prioriterte oppgaver. Det er ennå ikke helt klart hvilke områder som vil bli berørt, og budsjettet er jo heller ikke vedtatt. Men vi kommer til å legge stor vekt på føringer fra Stortinget i prioriteringen av innretningen av kuttet. Det er altså ikke så dramatisk – man skal ikke så mange år tilbake i tid før budsjettet var under det det kommer til å være neste år.

Spørsmål 18

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:27:32]: «Regjeringas ekspertutvalg for grønn konkurransekraft har levert sin innstilling.

Kan statsråden redegjøre for regjeringa sine tiltak for økt lønnsomhet i det næringslivet som er basert på fornybart karbon?»

Statsråd Vidar Helgesen [13:27:45]: Det er riktig, som representanten Lundteigen sier, at Ekspertutvalget for grønn konkurransekraft leverte sin rapport nylig. Den rapporten kommer til å være et viktig utgangspunkt når regjeringen skal utarbeide en strategi for grønn konkurransekraft.

Norsk økonomi må omstilles i årene fremover. Vi skal til lavutslippssamfunnet. Skal vi lykkes med det, må vi ikke bare kutte i utslipp, vi må også sørge for at vi får grønne vekst og grønne, lønnsomme arbeidsplasser. Da må norsk næringsliv stimuleres, og norsk næringsliv må bidra.

Det skal skapes nye, lønnsomme arbeidsplasser i bedrifter som tar oss til lavutslippssamfunnet.

En del av den omstillingen er å erstatte produkter og energi som er basert på fossile ressurser, med alternativer basert på fornybare biologiske ressurser. Samtidig er det viktig å sørge for at utnyttelsen av de biologiske ressursene skjer på en bærekraftig og lønnsom måte.

Vi har som kjent flere virkemidler i norsk klimapolitikk. CO₂-avgiften og deltagelse i EUs kvotesystem er svært viktig, for der setter man en pris på utslipp av klimagasser. Klimaavgifter og andre deler av den politikken som fremmer lavutslippsløsninger, bidrar til å øke lønnsomheten og styrke konkurransesituasjonen for det næringslivet som er basert på fornybare biologiske ressurser.

I 2017-budsjettet har vi foreslått at miljøbegrunnede avgifter økes med nærmere 1,6 mrd. kr, bl.a. gjennom økte avgifter på bruk av fossilt drivstoff.

Regjeringen satser også på utvikling av ny teknologi for å kutte utslipp og skape flere grønne arbeidsplasser. Både energi- og klimaforskningen har blitt prioritert de siste årene. Vi har styrket Enova betydelig utover klimaforliket.

I tillegg har vi virkemidler som spesielt fremmer produkter basert på biomasse. Ett eksempel er omsetningskrav for biodrivstoff for veitrafikken. I dag oppfylles omsetningskravet hovedsakelig gjennom salg av importert biodrivstoff basert på matvekster. Den satsingen vi nå gjør på opptrapping av omsetningskravet, sikter på økt bruk av avansert biodrivstoff, fordi det gir en sikrere både global og nasjonal klimaeffekt enn hva tilfellet er i dag. Satsing på avansert biodrivstoff kan også være gunstig for norsk næringsliv, siden produksjon av avansert biodrivstoff i større grad kan være basert på norske råstoffer. Jeg noterer meg også at skognæringen ønsket vår opptrappingsplan velkommen.

I 2017-budsjettet foreslår vi også 50 mill. kr til bioøkonomirelatert forskning, 20 mill. kr til pilotordningen for biogassanlegg, og i 2016 har Forskningsrådet tildelt støtte til åtte nye forskningssentre for miljøvennlig energi, herunder et senter for bærekraftig drivstoff og energi fra biomasse.

Vi har også fra regjeringens side iverksatt flere tiltak for økt CO₂-opptak i skog. La meg også nevne meldingen om skog- og trenæringen, hvor hovedmålet er å bidra til økt verdiskaping fra skogen og konkurransedyktige verdikjeder.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:30:45]: Jeg takker for svaret.

Problemet med det grønne skiftet er imidlertid at det er et for dårlig presisjonsnivå på hva vi snakker om. Og når presisjonsnivået er svakt, kommer også resultatene til å bli svake.

Det som er kjernen i det grønne skiftet, må jo være at en skal bruke mindre fossilt karbon, altså mindre olje, gass og kull. Menneskene trenger betydelige karbonmengder, og de må komme fra det som statsråden sa, nemlig fornybare biologiske ressurser. Vi snakker altså et språk som tidligere ble kalt for satse-på-primæringene. Det er primærnæringene som står for produksjonen av de fornybare biologiske ressursene. Problemet for dette næringslivet som er knyttet til de fornybare biologiske ressursene, er imidlertid at lønnsomheten er så elendig at ungdommen ikke går inn i de yrkene. Det må altså en radikal lønnsomhetsendring til.

Statsråd Vidar Helgesen [13:31:47]: Jeg er enig i at vi trenger lønnsomhet. Det er mange gode ideer om plasser på offentlige budsjetter og å få offentlige overføringer. Men det vi trenger, ikke minst når oljen ikke lenger skal være drivkraften i norsk økonomi, er næringer som kan stå på egne ben og bidra til budsjettets inntektsside. Vi har behov for mer lønnsomme grønne arbeidsplasser, og da er det viktig at vi ikke bare tenker på sektorvise virkemidler, men at vi også har et skattesystem som trekker investeringer til dem som vil satse, trekker investeringer til grønne gründere, som bidrar til at vi har muligheten for privat norsk eierskap. Derfor har også Ekspertutvalget for grønn konkurransekraft pekt på at formuesskatt, opsjonsbeskatning og andre generelle spørsmål har betydning også i det grønne skiftet.

Så er jeg enig i at presisjonsnivået ikke nødvendigvis er høyt i diskusjonen om det grønne skiftet, men det er fordi vi går inn i en fremtid hvor ikke alt er kjent. Fremtiden blir ikke som fortiden.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:32:52]: Det som er kjent, er at det er forskjell på fornybart karbon og ikke-fornybart karbon. Det er veldig kjent, og det må vi ha en veldig presis holdning til.

Jeg ber ikke om overføringer, jeg ber om det som i skipsfarten heter konkurrerende vilkår. En må ha konkurrerende vilkår, slik at ungdommen velger de fornybare næringene.

Vi har imidlertid store problemer. Sekretariatsleder for Grønn konkurransekraft, Per Robert Sandberg, sa til Nasjonen 14. november at utslipp bør avgjøre støtte til jordbruket:

«Det er uheldig at produksjonar som slepp ut mest klimagassar får mest jordbruksstøtte.»

Det viser en skremmende mangel på biologisk kunnskap, vil jeg si.

Et kort spørsmål: Er det virkelig sånn at regjeringa og statsråden mener at eksempelvis en ku er mindre klimavennlig enn en gris – ja eller nei?

Statsråd Vidar Helgesen [13:33:48]: Det er slik at klimagassutslippene fra en ku er høyere enn klimagassutslippene fra en gris. Så kan vi trekke ulike konsekvenser av det, men saken er at vi skal kutte utslipp i Norge, frem til 2030. Vi kommer til å gå inn i et helt nytt regime i norsk klimapolitikk, der vi ikke kan ta hoveddelen av kuttene ved hjelp av globale markeds mekanismer. Vi må gjøre en jobb hjemme. Da er det to sektorer som peker seg ut i det arbeidet som må gjøres i ikke-kvotepliktig sektor. Det er transport, og det er landbruk. Der er de største utslippene i ikke-kvotepliktig sektor. Min oppfatning er at det må gjøres tiltak i begge sektorer. Og jo mindre man gjør i den ene, desto mer må man gjøre i den andre. Så gjenstår det med politiske prosesser å finne ut hvor mye vi kan ta i de ulike sektorene.

Presidenten: Spørsmål 19 er besvart tidligere.

Spørsmål 20

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Per Rune Henriksen til olje- og energiministeren, besvares av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen på vegne av olje- og energiministeren.

Per Rune Henriksen (A) [13:35:01]: «Fremskrittspartiets nestleder Ketil Solvik-Olsen lovt foran valget i 2013 at strømkundene ikke skulle måtte betale for krafthandel med utlandet, og uttalte følgende: «FrP er altså ikke kritisk til å handle strøm med utlandet, men det skal skje på en måte som ikke gir norske strømkunder høyere strømregning.»

Hvordan vil statsråden sikre at nye privateide utenlandskabler ikke vil føre til høyere nettleie for norske strømkunder?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:35:33]: Det er hendig at jeg som statsråd har mulighet til å svare på hva nestleder i Fremskrittspartiet lovt før valget i 2013. Grunnen til at vi kom med det løftet, var at vi hadde sett åtte år med rød-grønn regjering hvor nye investeringer i kraftproduksjon uteble i for stor grad, samtidig som en planla utenlandskabler. Det er ikke nytt at en kobler opp Norge med utlandet, det var også noe den forrige regjeringen ønsket. Men hvis det hadde medført at en da fikk økt kraftutveksling uten økt produksjon i Norge, ville det bidra til høyere priser, alt annet likt. Og det er der det var så viktig for meg som nestleder i Fremskrittspartiet å synliggjøre at vi mener at den naturressursen vi bruker til å produsere strøm, skal komme befolkningen og norsk næringsliv til gode, og ikke bare være en handelsvare mot utlandet.

Derfor har vi gjort endringer etter at vi kom i regjering. Vi har sørget for at rammebetingelsene for å få lov til å bygge ny vannkraft og ny vindkraft har blitt gunstigere, nettopp for å få opp nytt kraftvolum i markedet. Nå ser vi at det som er under bygging og nær forestående, er nesten 7 TWh ny kraftproduksjon. Til sammenligning er eksisterende vannkraft på rundt 120–130 TWh. Så det er en ganske formidabel investering som nå foregår, langt høyere enn det som har vært gjennomsnittet i de siste 25 årene.

I det bildet ser vi en balanse: Hvor mye nytt kommer det inn i markedet – og, i tillegg, i de andre nordiske landene? Med hvor mye øker kapasiteten for utveksling av kraft? Da er mitt bilde at selv om en utveksler mer kraft med utlandet, har produksjonskapasiteten i Norge blitt så mye høyere at det vil komme norske kraftkunder til gode. Vi ser at i 2015 hadde vi de laveste strømprisene siden 2000-tallet begynte, egentlig. Det viser at i motsetning til det vi så ganske mange vintre under forrige regjering, der en hadde kraftkrise og skyhøye priser, og der næringslivet var usikre på hva en skulle investere i – de fikk ikke lov til å bygge ut stor vannkraft, og de mobile gasskraftverkene fikk ikke konsesjon veldig lenge – har vi sørget for at vi har gjort endringer i avskrivningsregler for grønne sertifikater og lignende, noe som gjør at vi får flere av investeringene i grønt sertifikat-markedet til Norge, istedenfor, som før, til Sverige. Dermed styrker vi den balansen som var utgangspunktet for det jeg sa.

Vi har også gjort endringer som medfører at industrien lettere kan bruke den kraften de eier rett inn i sin egen produksjon, istedenfor å gå via markedet, noe som var konsekvensen av de endringene den forrige regjeringen vedtok tidlig i sin periode. Det gjør at noen av de store industriaktørene i Norge sier at nå kan de på en annen måte regne hjem store industriinvesteringer, for de har større kontroll over vannkraften som en innsatsfaktor.

Summen av det vi gjør, er at vi får større verdiskaping for norske naturressurser. Vi sørger for at strømprisene holdes lavere. Det betyr at norske husholdninger får litt mer i lommeboken, de kan ha litt større velferd, men det betyr også at det er litt mer interessant for industrien å investere. Ved at en har utveksling, klarer en også å sørge for at de som skal investere i kraft, ser at vi har et marked som gjør det attraktivt for dem.

Per Rune Henriksen (A) [13:38:51]: Som mangeårig medlem av Fremskrittspartiets politiske elite har statsråden åpenbart lært seg verdien av utenomsnakk. For her er det ikke snakk om kraftproduksjonen, det er snakk om overføringskostnader og virkningene av at private skal kunne eie og drive utenlandskabler, noe som gir et stort, tomt hull med hensyn til regulering av inntekter. Der har regjeringen gjort – og fått stortingsflertallet med seg på – en lovendring som medfører at private kan eie og drive utenlandskabler, men man har ikke sagt noe om hvordan inntektene skal reguleres. I dag eier og driver Statnett disse kablene, og inntektene går til å redusere nettleien. Derfor er spørsmålet: Hva vil statsråden gjøre for å sikre at nye privateide utenlandskabler ikke vil føre til høyere nettleie for norske strømkunder?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:39:44]: Nå har jeg vist hvordan dette ikke vil føre til høyere strømpriser. Jeg trodde representanten Henriksen, som har jobbet mye med energi- og miljøkomiteen, også hadde fått med seg resten av de vedtakene han henviste til.

Ja, det er riktig at vi har sagt også private aktører, les i denne sammenheng fylkeskommunalt eide kraftselskap, for det er det vi snakker om. Dette er ikke utenlandske, grådige kapitalister, dette er selskap som Lyse og andre, som har vært de store aktørene. For de ser at skal de investere i ny kraftproduksjon, vil de også være sikre på at en har en balanse i markedet som gjør at de får til dette, og da er utvekslingskabler en del av det de tenker.

Det Stortinget har sagt, er at en skal fortsette med samme konsesjonsbehandling som før, som betyr at myndighetene vil kunne styre balansen i dette. Kravet til samfunnsøkonomisk lønnsomhet vil fortsatt gjelde, der hensyn til både produsenter og forbrukere inngår. Stortinget har også sagt at eventuelle ekstraordinære inntekter skal tilfalle fellesskapet. Og det er jo akkurat slik Statnett fungerer. Det de tjener på utvekslingen, går til å redusere nettleien.

Per Rune Henriksen (A) [13:40:49]: For det første skiller ikke vedtaket mellom offentlige kraftselskaper og ikke. Det sies kort og godt at det ikke lenger er et vilkår at det er Statnett som skal stå som eier, dvs. at hvem som helst kan komme inn. Tvert imot, med det skillet vi skal ha i dag mellom produksjon og distribusjon av kraft, er det heller tvilsomt om kraftselskaper skal få konsesjon på denne type virksomhet. Det var det ene.

Det andre er lønnsomheten, der det er sagt at disse ekstraordinære inntektene skal komme fellesskapet til gode. Statsråd Lien sa her i debatten at én måte å gjøre det på er å innføre en eller annen form for skatt på inntektene fra denne kabelen. Nå deler ikke jeg fremskrittspartistatsrådens tro på skatt som løsning på et problem. For her handler det om at strømkundene, nettleiekundene, ikke vil få del i den superprofitten som ligger i de kablene, dersom man tar det inn over skatteseddelen, istedenfor, som i dag, at det går til betaling av kostnadene i bakenforliggende nett.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:41:57]: Det vil fortsatt være slik at en må ha konsesjonsbehandling for å få lov til å bygge noe som helst, uansett om det er Statnett, eller om det er fylkeskommunale kraftselskaper. Det forsvinner ikke. Det gir representanten Henriksen inntrykk av, og det er ikke riktig. Konsesjonsbehandling vil ligge i bunnen.

Så vil det være krav om samfunnsøkonomisk lønnsomhet, der en skal ta hensyn til både forbrukere og produsenter, hele pakken, som en del av dette. Det endres heller ikke. Der blir Statnett behandlet som alle andre. Det skapes utfordringer som det faktisk ikke er grunnlag for, med tanke på at resten av systemet består. Så sier en også at kostnadene til bygging ikke skal belastes strømkundene, og det er også et feil inntrykk som skapes av Arbeiderpartiet.

Stortinget har sagt, og jeg er fullstendig enig, at eventuelle ekstraordinære inntekter skal tilfalle fellesskapet. Det betyr ikke gjennom en ekstra skatt, men det er akkurat som Statnett i dag: Det de tjener på dette, er en del av det som bidrar til å holde nettleien nede.

Det som er viktig her, er å legge til rette for at vi kan produsere mer strøm, bruke strømmen i industrien og få lave strømpriser, og der går vi i riktig retning.

Spørsmål 21

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Rigmor Aasrud til olje- og energiministeren, besvares også av samferdselsministeren på vegne av olje- og energiministeren.

Rigmor Aasrud (A) [13:43:17]: Mitt spørsmål var, som presidenten sier, rettet til olje- og energiministeren:

«Høyre og Fremskrittspartiet er stadig i front for å selge og privatisere norske naturressurser. Jevnlign kommer det forslag om fjerning av hjemfallsretten og salg av vannkraften. Høyres programforslag vil delprivatisere Statkraft. I programutkastet til Fremskrittspartiet står det: «Samtidig har vi ingen motforestillinger mot at private kan eie kraftverk/kraftselskap når det er hensiktsmessig.» Statsråden er regjeringens fremste talsperson på energifeltet.

Hvorfor er det så viktig for Høyre og Fremskrittspartiet å privatisere og selge norske vannkraftressurser?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:44:01]: I dag har vi hatt ganske mange spørsmål der Arbeiderpartiet tar en setning herfra og en setning derfra og setter det inn i en helt annen kontekst, og så stiller spørsmål til regjeringen

om hvorfor vi er så fæle og skal selge Norge, selge naturressursene. Det er ikke riktig. Jeg kan ikke snakke på vegne av Høyre om hvordan Høyre tenker, men jeg har registrert at Gunnar Gundersen og Nikolai Astrup har sagt at det som Høyre foreslår, er ikke å selge vannkraftressursene, men at når Statkraft f.eks. investerer i utlandet, er det ikke norske naturressurser man snakker om, det handler f.eks. om å bygge vindkraftverk i utlandet, og hvorfor skal et statlig selskap gjøre det? Den delen tenker Høyre at private gjerne kunne vært med og eid, istedenfor at staten gjør det helt alene. Men Høyre var veldig tydelig i en kronikk nylig – jeg tror det var i Dagbladet – der de sa at når det gjelder vannkraften, skal den ikke privatiseres. At den typen spørsmål tas opp i Stortinget, når Høyre selv har avvist at det er slik det skal tolkes, synes jeg er rart.

Så til det som står i Fremskrittspartiets programutkast. For det første er det et utkast, men jeg kjenner igjen setningen, for den står også i dagens program – ganske lik. Men det som påpekes der, er at naturressursene er fellesskapets eiendom. Det glemmer tilfældigvis Arbeiderpartiet å ta opp. Vi er veldig tydelige på at naturressursene er noe vi i fellesskap forvalter, vi har beskatningsrett, konsesjonsrett og hele pakken. Men det vi sier, er at vi – istedenfor å gjøre det på den måten de rød-grønne forvalter dette på – må sørge for at det også kommer industrien til gode. Forrige regjering tok vekk noe av den råderetten som industrien hadde over den vannkraften som de hadde eid i mange generasjoner. Det er den vi vil føre tilbake, ikke for å selge slik at private utenlandske kapitalister tar det ut av landet, men for å sørge for at Hydro f.eks. har større kontroll med sine innsatsfaktorer. Det er denne setningen: «Samtidig har vi ingen motforestillinger mot at private kan eie kraftverk/kraftselskap når det er hensiktsmessig.» Hvis det gjelder å sikre at Hydro har tilgang til strøm på sine aluminiumsverk, er det hensiktsmessig, men ikke hvis det skal selges til utenlandske investorer bare for å tjene penger på det. Denne grensedragningen er veldig tydelig fra Fremskrittspartiet. Det er også veldig tydelig i det jeg ser Høyre skriver. Men det er Arbeiderpartiet som forsøker å mistenkeliggjøre dette.

Så jeg skal love at Fremskrittspartiet og denne regjeringen fortsatt kommer til å jobbe for at norske naturressurser kommer det norske folk til gode. Vi skal ivareta beskatningsretten, vi skal ivareta konsesjonsretten, og vi skal sørge for at vi legger til rette for større industrisatsing i dette landet – ikke slik som vi så under forrige regjering, der dette ble nærmest stemoderlig behandlet, og der det viktige var å gjøre de endringene de gjorde, istedenfor å høre på det som Hydro og Elkem hadde som ønske.

Samtidig har vi sørget for at vi bygger resten av landet, vi bygger infrastruktur på en annen måte enn før, i større tempo. Vi vedlikeholder det, vi bygger mer fornybar energi i Norge. Vi har doblet utbyggingstempoet sammenlignet med forrige regjering. Alt det betyr at naturressursene utnyttes på en bedre måte, og de skaper større verdier i vårt kjære land.

Rigmor Aasrud (A) [13:47:00]: Kan Fremskrittspartiets nestleder garantere at med Fremskrittspartiet i regjering består hjemfallsretten?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:47:11]: Nasjonal kontroll over naturressursene vil bestå, men vi har fore-

slått endringer nettopp for å sikre at industrien kan få tilgang til dette på en annen måte. Med den politikken som den rød-grønne regjeringen førte, mistet Hydro kontroll over dette. Jeg anser Hydro for å være et av de ærverdige selskapene som har vært med på å bygge dette landet, og det at Arbeiderpartiet sluttet å stole på den industrien da de selv satt i regjering, er grunnen til at vi har formulert vårt program slik, for vi vil ivareta industrien. Vi må slutte med den greia at den ene siden angivelig skal selge landet, og den andre skal bygge det.

Erfaringene fra våre tre år i regjering har vært at vi bygger infrastruktur, vi tilrettelegger for og bygger mer fornybar energi, vi tilrettelegger bedre for skipsfartsnæringen, og vi tilrettelegger bedre for industrien. Da må vi begynne å diskutere de konkrete tiltakene som Arbeiderpartiet eventuelt er uenig i, istedenfor å skape et overordnet bilde av at noen ikke bryr seg, når alt vi har gjort de siste tre årene, viser at vi tvert imot legger til rette for at industri og investeringer skal være mer lønnsomt, ikke mindre lønnsomt.

Rigmor Aasrud (A) [13:48:14]: I debatten som har vært om statlig utvalg av det som er noe av det viktigste vi har her i landet, har både næringsministeren og samferdselsministeren i dag prøvd å få det til å framstå som at man ikke driver den typen utvalg som vi er bekymret for. Da har jeg lyst til å spørre statsråd Solvik-Olsen om han er enig i det som Gunnar Gundersen uttalte til NTB for en tid siden:

«Ut ifra debatten som har vært om det statlige eierskapet, er det bemerkelsesverdig hvor mye regjeringen har fått gjennomslag for.»

Betyr det at Gunnar Gundersen tar feil, for vi har jo hørt her i dag at både næringsministeren og samferdselsministeren snakker ned regjeringens ambisjoner om å selge seg ut i statlig eide selskaper?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:49:15]: Nå var nettopp næringsministeren her og satte en del grenser og stolper som representanten Aasrud bare fjerner fullstendig. Næringsministeren pekte jo nettopp på at der vi håndterer nasjonale naturressurser og lignende, er det viktig at staten har en helt annen kontroll enn når det gjelder selskap der en bare har en økonomisk plassering.

Ja, vi har solgt et par prosent av eiendelene i SAS. Det var ingen naturressurser involvert i det. Vi har solgt oss ned lite grann i Entra. Men den som virkelig har solgt landet de siste 15 årene, har jo vært Stoltenberg-regjeringen, som Aasrud har vært en del av. Der ble det solgt ut aksjer både i Statoil og i Telenor – begge ble delprivatisert. Giske solgte næringsprodusenten Ewos ut av landet, som etterpå ble videresolgt for det dobbelte. Senterpartiet skrøt av at de solgte 500 000 dekar skog, aksjeposten i Kreditkassen forsvant, eierskapet i DNB ble redusert, Norsk Medisinaldepot ble solgt ut av landet, Arcus ble solgt ned, Olivina ble solgt ned, og det var Arbeiderpartiet som satte i gang salget av Cermaq og Entra. En bør huske sin historie før en prøver å kritisere andre.

Spørsmål 22

Presidenten: Også dette spørsmålet, fra representanten Kjell-Idar Juvik til olje- og energiministeren, besvares av samferdselsministeren på vegne av olje- og energiministeren.

Kjell-Idar Juvik (A) [13:50:34]: Jeg har stilt et spørsmål til olje- og energiministeren, men han er på utenlandsreise og ser kanskje på utenlandskablene.

«I DN 18. oktober er tillitsvalgt Rune Krutå ved Alcoa Mosjøen sitert: «Øker strømprisen med 1 øre vil Alcoa bare i Mosjøen betale 29 millioner kroner mer i året. Øker strømprisen med 10 øre vil det utgjøre 290 millioner i økt strømregning. 290 millioner er mye penger for et selskap som hadde 319 millioner i overskudd i 2015.»

Hvorfor er det viktigere for statsrådene at private skal tjene penger på utenlandskabler enn å sikre stabile rammevilkår for norske arbeidsplasser?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:51:26]: Også i dette spørsmålet kommer det en påstand som ikke er riktig. Det er ikke riktig at det er viktigere at private tjener penger på utenlandskabler enn at vi sikrer stabile rammevilkår for norske arbeidsplasser. Tvert imot, mye av det jeg har gått til valg på, og som denne regjeringen jobber med, er nettopp å sikre gode rammebetingelser for norske arbeidsplasser.

Vi ser at vi nå er i en situasjon der det er turbulens i oljenæringen. I går sa Norsk olje og gass at 50 000 arbeidsplasser har forsvunnet fra næringen på to år – 50 000. Det viser hvor avhengige vi har vært av den næringen, hvor viktig den har vært som drivkraft. Men jeg husker hvordan vi, da jeg satt i opposisjon i Stortinget i åtte rød-grønne år, utfordret: Legg fram en industrimelding! Kom med en energimelding! Begge deler ble nedstemt – ikke bare én gang, men gang på gang. De rød-grønne ville ikke legge fram den form for helhetlig tilnærming. Vi sa: Vi må gjøre endringer som gjør at industrien får større kontroll over den vannkraften de selv bruker. Arbeiderpartiet gjorde det motsatte. Vi sa: Vi må få forbedringer i avskrivingsreglene og en ordning med grønne sertifikat, slik at vi får mer av investeringene i fornybar energi til Norge i stedet for til Sverige eller andre land. Arbeiderpartiet gjorde ingenting.

Mye av det vi etterlyste i opposisjon fordi vi mente den forrige regjeringen førte feil politikk, er vi i gang med å endre nå. Og vi ser konsekvensene allerede. Fordi vi gjør noe, f.eks. med grønne sertifikat, kommer investeringene til Norge. Vi har altså en dobbelt så høy investeringstakt når det gjelder fornybar energi i dag, som det man hadde i de foregående 25 årene. Nå er det 5 TWh, nesten 7 TWh hvis man tar med alt på Fosen, med ny fornybar kraft under bygging i Norge. Det betyr at man får mer kraftproduksjon og dermed bedre balanse i kraftmarkedet.

Vi har sørget for at industrien får en helt annet tilgang til å bruke kraften i sin industriproduksjon, og det er noe av det Hydro har pekt på som en viktig faktor for at de nå investerer i storskala på Karmøy. Derfor forstår ikke jeg hvordan Arbeiderpartiet, som har sittet i denne sal i tre år der denne politikken har blitt vedtatt stykke for stykke, med en klar profil fra regjeringen, ender opp med å stå her i Stortinget i dag og snakke som om ingenting har skjedd.

Jeg nekter nesten å tro at Arbeiderpartiet ikke har fått det med seg, og det er derfor jeg synes det er litt skuffende at man lager en kunstig debatt.

For meg er det samtidig viktig at kraftselskapene har sagt at det nå er så pass stor overproduksjon av strøm i Norge at de ikke kommer til å investere i mer fornybar kraft hvis de ikke vet at det er mulig å få avsetning på den kraften. For at de skal investere enda mer i fornybar industri – og jeg tror på å høste av våre naturressurser på en bærekraftig måte – har f.eks. Lyse og andre kraftselskap sagt at de må få lov til å legge en kraftkabel som gjør at de får solgt litt ut av landet hvis prisene blir for lave i Norge, eller importere når prisene er lave i utlandet. Det er noe av det vi har sagt ja til, men alt skal konsesjonsbehandles. Eventuell ekstraprofit av dette skal tilfalle fellesskapet, og det skal fortsatt skattlegges på vanlig måte. Dermed ivaretar vi industrien primært, men vi sørger også for at det er rammebetingelser for å bygge ut mer fornybar energi.

Kjell-Idar Juvik (A) [13:54:30]: Jeg registrerer at man ikke vil svare på det man konkret spør om, og man prøver å snakke seg bort med mye annet.

Det som er realiteten, er at vi har en ordning i dag der de lokale kraftverkene har sine nett, man har regionalnett, og man har kabler som går til utlandet. På den måten Fremskrittspartiet nå prater, betyr det nesten at man argumenterer for at man burde ha egne kabler over alt i landet. Det ville være helt ulogisk. Det er en grunn til at man er skeptisk til dette.

Det er to logiske tilnærminger til at det ikke er fornuftig med frislipp på dette. Det er ikke slik man prøver å si i svaret, at det er andre offentlige aktører. Ja, akkurat i dag er det det, men det man åpner for, er at private nær sagt kan rulle ut kabel fritt, selv om det må en behandling til. Det er vitterlig slik at når Statnett har gjort det, har det bidratt positivt økonomisk, men slipper man dette løs, taper man den inntekten, som betyr mange arbeidsplasser.

Så én gang til: Synes man det er greit at private skal få rulle disse kablene ut av landet vårt?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:55:40]: Det opprinnelige spørsmålet var en påstand om at jeg syntes det var viktigere med utenlandskabler enn å sikre norske arbeidsplasser. Jeg ga en ganske god begrunnelse for hvorfor påstanden er feil. Utgangspunktet for denne runden var altså feil. Representanten kan riste på hodet så mye han vil, men det var det spørsmålet han leverte inn.

Det er ikke sånn at man kan rulle ut kabler hvor man vil. Det er faktisk sånn at man må søke om konsesjon. Da skal sittende myndigheter gjøre en helhetlig vurdering av hva det betyr for kraftmarked, for produsenter og for forbrukere. Vi har kommunisert gang på gang i spørretimen at forbrukernes rolle her, både personforbrukerne og ikke minst industrien, er en vesentlig faktor. Vi har sett at de endringene Arbeiderpartiet gjorde da de satt i regjering, svekket industriens råderett over kraften som de bruker i egen produksjon. Vi har gitt den tilbake. Det er nettopp Hydro og andre som har sørget for at vi har bygd opp den velstanden vi har, fra tidlig på 1900-tallet og fram til i dag. Oljen har vært viktig de siste 30–40 årene, men før det var industrien vesentlig for oss – og vi skal styrke industrien igjen.

Kjell-Idar Juvik (A) [13:56:42]: Jeg konstaterer at Fremskrittspartiet og regjeringen er mer for ideologien «privat» enn å legge til rette for vekst av nye arbeidsplasser i landet. Det viste de nesten allerede fra første dag i regjeringkontorene. De har ikke gjort noe for industrien. Jo, det var da de angrep CO₂-ordningen som var på tur til å bli innført. Heldigvis ble regjeringen reddet i land av Stortinget, noe som gjorde at kompensasjonsordningen ble opprettholdt. Det er akkurat den samme næringen jeg står her og peker på, som ble berørt. Alcoa Mosjøen, som er brukt som eksempel her, er en bedrift i Mosjøen som det ville være dramatisk for når det gjelder både CO₂-kompensasjonen og hvis man nå får økte strømpriser. Direkte berører det over 300 arbeidsplasser og indirekte over 1 100 arbeidsplasser i et så lite samfunn.

Spørsmålet mitt til slutt må nesten være: Hvor stopper dette? Er det sånn at det siste grepet man gjør i forsøket på å gi kraftkrevende industri dårligere rammevilkår, er det vi har sett nå? Eller kommer det enda flere forslag fra denne regjeringen?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:57:53]: Nå har jeg vist mange eksempler på hvordan vi sørger for at det bygges ut mer ny produksjon i Norge fordi vi har endret rammebetingelsene, og hvordan industrien har bedre kontroll over kraftressursene fordi vi har gjort endringer i rammebetingelsene. CO₂-kompensasjonsordningen var ment som en ventil. Hvis klimapolitikken gjorde at strømprisene gikk kraftig opp, skulle ikke industrien bli belastet som følge av det.

Det representanten Juvik glemmer i den analysen, er at vi nå har de laveste strømprisene siden tidlig på 2000-tallet. Ergo vil ikke CO₂-kompensasjonsordningen tre i kraft. Her bruker en altså et argument som faktisk ikke er relevant for den virkeligheten vi lever i. Det betyr at industrien nå har bedre betingelser enn før. Kraftbransjen har bedre betingelser enn før. Forbrukerne har lavere strømpriser enn før.

Dette minner meg litt om debatter Juvik og jeg har hatt tidligere, f.eks. om E6, der jeg i en måned fikk masse kjeft for at det ikke lå inne mer penger til E6 i Nordland. Men da Arbeiderpartiet la fram sitt eget statsbudsjett, kuttet de i veibevillingene – det motsatte av det Juvik hadde etterlyst i Stortinget. Det må være en sammenheng mellom den kritikken man framfører mot regjeringen, og den politikken man selv fører.

Spørsmål 23

Ingrid Heggø (A) [13:59:11]: «Fiskeriressursane tilhører det norske folk i fellesskap. Likevel går regjeringa Solberg i politisk plattform inn for evigvarande kvotar. Pliktkommisjonen vil gje industrikvotar og evigvarande konsesjonar til leveringspliktige trålarar. Desse trålarane har dispensasjon frå kravet om at norske aktive fiskarar skal disponere kvotane.

Kan statsråden garantere at det ikkje vert gjeve evigvarande kvotar til leveringspliktige trålarar, og at regjeringa ikkje set nasjonalitetskravet i spel med industrikvotar?»

Statsråd Per Sandberg [13:59:48]: Representanten Heggø tar opp viktige spørsmål som vi vil få avklaring på i løpet av 2017. Pliktkommisjonens rapport, som også representanten Heggø kjenner til, jobber jeg med nå. Og jeg jobber hardt for å følge opp Stortingets vedtak om å legge den fram for Stortinget i år. Det er mulig at jeg glipper litt på det, for det er noen juridiske vurderinger her som er veldig vanskelige. Men da får vi avklart i hvert fall dette spørsmålet.

Det som er interessant med hensyn til pliktkommisjonen og det som blir sagt der, og det tror jeg vi alle skal merke oss, er at pliktkommisjonen peker på at det er vekslende regjeringer som har gjort dette problematisk, inklusiv de rød-grønne. Så pliktkommisjonen er ganske tydelig på at årsaken til at vi har store problemer nå, er at tidligere regjeringer ikke har gjort jobben sin. Jeg synes også det er litt interessant å gå lenger tilbake enn til de rød-grønnes periode på åtte år. For hvis vi går tilbake til etter krigen, da vi bygde opp en filetindustri i Norge, som ble veldig bra, var det altså Arbeiderpartiet som på tross av betydelig motstand på 1950-tallet liberaliserte både trålloven og loven om eiendomsrett til fiskerne. Det drar vi med oss ennå. På 1980- og 1990-tallet greide ikke trålerne å levere, og de fikk store økonomiske problemer fordi Arbeiderpartiet innførte en markedsorientert fiskeripolitikk uten å gjøre noe med reguleringene. Bedriftene gikk konkurs, og trålerne ble solgt. Så har vi hatt en utvikling etterpå som gjør at vi ikke er kommet på skinner. Det har jeg hatt en intensjon om å gjøre noe med. Men når det gjelder de spørsmålene som stilles om pliktkommisjonen, er det Stortinget som vil få de avgjørende svarene. Jeg skal legge fram mine forslag og mine anbefalinger til det.

Når det gjelder evigvarande kvoter og nasjonalitetskravet, er det sånn at leveringsplikten er knyttet til torsketrålkonsesjonene – dette blir veldig detaljert teknisk. Disse konsesjonene er tildelt uten at det er forhåndsfastsatt noen tidsbegrensing for dem. Men her kommer altså Eidesenutvalget, kvoteutvalget, med sin innstilling og sitt forslag 13. desember, og så skal jeg legge fram mine anbefalinger i løpet av 2017. Så får Stortinget jobbe deretter. Men å konkludere nå, som Arbeiderpartiet ønsker å gjøre, før man har fått de grundige gjennomgangene av og debattene om dette, er jeg ikke villig til å gjøre.

Ingrid Heggø (A) [14:02:52]: Kommisjonen viser til at vekslende regjeringar har vore med på å uthola pliktene, det er eg einig i, men dei konkluderer òg klinkande klart med at det var Svein Ludvigsen frå Høgre som endra frå leveringsplikt til tilbodsplikt, som verkeleg gav nådestøytten til leveringspliktene. Eg tolkar eigentleg svaret frå statsråden slik at det verken er vilje eller evne til å konkludera og stå opp for nasjonalitetskravet og å gravleggja evigvarande kvotar.

I Arbeidarpartiet har vi konkludert med at vi står opp for nasjonalitetskravet, uansett, og vi er òg ein garantist for at fisken høyrer til fellesskapen. Det kjem ikkje til å endra seg, uansett kva som vert lagt fram for Stortinget.

I forslaget frå pliktkommisjonen er det nettopp evigvarande kvotar for leveringspliktige trålarar som vert føreslått, utan noka anna form for aktivitetsplikt. Folk har grunn til å vera urolege, for i programforslaget til Framstegspartiet seier dei at deltakarlova skal moderniserast. Er dette òg utgangspunktet til fiskeriministeren?

Statsråd Per Sandberg [14:04:04]: Jeg får et spørsmål om dette litt senere i dag også. Fremskrittspartiet ønsker forenkling og modernisering, det kan ikke overraske noen. Det skriker også næringen etter. Næringen ønsker forenkling, modernisering og forutsigbarhet, og det er det jeg prøver å få til.

Og så skal jeg svare helt tydelig: Pliktkommissjonen foreslår ikke noen endringer i konsesjonsvarighet. Jeg har nå dette til behandling og skal legge fram mine anbefalinger for Stortinget. Nasjonalitetskravet – og dette vet representanten Heggø at jeg har sagt før – i deltakerloven ligger bom fast. Denne regjeringen har ikke tenkt på – og det er helt uaktuelt – å foreslå endringer i nasjonalitetskravet med hensyn til hvem som eier et fiskefartøy. Da er jeg i hvert fall tydelig på det, men jeg regner med at selv om jeg er tydelig på det nå, vil jeg få disse påstandene litt senere også.

Ingrid Heggø (A) [14:05:07]: Utgreiinga som Arbeiderpartiet fekk gjort via Stortingets utgreiingsseksjon, viste at det var stort sannsyn for at nasjonalitetskravet vart sett i spel med dei endringane som regjeringa gjekk for, eller med det som ligg i den politiske plattformen.

Men eg vil litt tilbake til dette med omsetjelege kvotar for den leveringspliktige flåten, for ein føreslår jo inga tidsavgrensing – ein dreg inn delar av kvoten, men føreslår inga tidsavgrensing. Eg er veldig glad om ministeren no seier at ein meiner det absolutt skal innførast.

Viss resultatet av pliktkommissjonen vert at ein går bort frå det norske kvotesystemet for fisk – frå å vera ei avtale om samfunnsansvar og ressurskontroll til å verta ei handelsvare som skal vera for kvotearonar og milliardærar, på kostnad av fellesskapen – kan ministeren vera med på det?

Statsråd Per Sandberg [14:06:13]: Det representanten Heggø her viser til, er den utviklingen som har vært. Jeg har vært fiskeriminister i elleve måneder. Det at Arbeiderpartiet stresser at kapitalen har gått over til kapitalister, har jo skjedd under andre regimer. Denne utviklingen har faktisk skjedd med Arbeiderpartiet ved roret. Og det er det jeg nå prøver å finne nye typer reguleringer for. Så jeg skal igjen være tydelig – og jeg sa det i stad: De konsesjonene som er tildelt uten at det er forhåndsfastsatt tidsbegrensinger, ligger der. Det er ikke foreslått noen endringer. Dette gjelder konsesjoner som er gitt under Arbeiderpartiet, eller gitt under andre regjeringer. Det ligger fast.

Så skal jeg være tydelig på én ting til, og dette har også representanten Heggø hørt før: Havressursloven § 2, som slår fast prinsippet om at de viltlevende marine ressursene tilhører fellesskapet, ligger fast. Jeg og regjeringen har ingen intensjoner om å endre dette. Da har jeg også vært tydelig på det, og jeg håper og tror i senere debatter at det ligger fast.

Spørsmål 24

Arild Grande (A) [14:07:32]: «I månedene som kommer vil viktige fiskeripolitiske prinsipper komme opp til debatt. Ressursfordelingen mellom privatkapital og fel-

lesskapet kommer opp til behandling både i sak om leveringspliktene i torskefisket i nord og i utredningen som blir gjort av Eidesen-utvalget, som ser på kvotesystemet i fiskeflåten.

Vil statsråden også her ha færre reguleringer og mer liberalisering, på bekostning av fellesskapet, i tråd med de signaler som gis i Fremskrittspartiet sitt forslag til nytt partiprogram?»

Statsråd Per Sandberg [14:08:04]: Med all respekt: Det står ingenting i Fremskrittspartiets program om at man skal ha modernisering, nytenkning, som går på bekostning av fellesskapet. Dette er retorikk fra Arbeiderpartiet som de prøver å få befestet. Det står ingenting i Fremskrittspartiets program om at dette skal gå på bekostning av fellesskapet. Det er noe Arbeiderpartiet har laget selv.

Jeg synes det er interessant at det dukker opp noe nytt nå: ressursfordeling mellom privatkapital og fellesskapet. Hva er privatkapital? Jeg skulle gjerne visst hva Arbeiderpartiet legger i definisjonen «privatkapital». Er det alle inntektene som kystfiskeren har ved å være privat næringsdrivende? Gjelder det de som jobber i havflåten, som får en viss lott? Er det privatkapital? Gjelder det de inntektene man har i sjøbasert industri langs kysten? Er det privatkapital? For meg handler dette om en balanse, og om å nå de målene som vi politisk har om å legge igjen mer ressurser langs kysten vår. Tro meg – i løpet av elleve måneder som fiskeriminister har jeg sett så mye positivitet der ute. Jeg er så heldig at jeg får lov til å reise ut og åpne setefiskanlegg, fiskemottak og filetlinjer. Det er lenge siden det har vært så positivt på kysten som nå. Det skjer veldig mye bra. Så jeg må kanskje først finne ut hva man mener med privatkapital. For hvis det er slik at Arbeiderpartiet faktisk ønsker seg nærmest en borgerlønn – at det offentlige skal betale fiskerne og de som jobber på fiskebåtene – så må man si det. Privatkapital er for meg noe positivt – det er fordi kystfiskerne har fått økt inntekt, kanskje mer inntekt enn i bransjer man kan sammenlikne seg med på land.

Men så er det viktig – og det sa jeg i sted – at ekspertgruppen, altså pliktkommissjonen, har levert sin rapport. Det var et ønske fra Arbeiderpartiet og et samlet storting at jeg skulle sette ned en ekspertgruppe for å se pliktene i denne sammenhengen. Man kan like eller ikke like det pliktkommissjonen har lagt fram, men det er Arbeiderpartiet sammen med Stortinget som har ønsket denne pliktkommissjonen. Jeg skal jobbe med det. Jeg skal legge det fram for Stortinget – kanskje det ikke skjer innenfor den fristen Stortinget har satt, for her er det veldig vanskelige vurderinger, særlig juridiske. Da skal Stortinget få lov til å legge føringer.

Det jeg er opptatt av, er at vi må lage forutsigbarhet for næringen. Vi er alle sammen enige om at disse pliktene ikke har virket. Så skal jeg ikke se lenger bakover. Ulike regjeringer har sørget for at man ikke har skapt den forutsigbarheten som næringen har ønsket seg, og alle er enige om at pliktene ikke virker. Jeg håper og tror at man tverrpolitisk finner fram til løsninger som gir forutsigbarhet og vekst for næringen framover.

Arild Grande (A) [14:11:08]: Jeg merker meg at fiskeriministeren svarer med å si at det står ingenting i forslaget til Fremskrittspartiets partiprogram om at man øn-

sker en modernisering som går på bekostning av fellesskapet. Jeg ville bare nevne forslaget, som riktignok er til vurdering og diskusjon, om muligheten for å få omsettelige kvoter. Vi har også registrert at fiskeriministeren mener at man fortsatt bør ha regionalisert leveringsplikt. Så det er ikke uten grunn at det er stor bekymring blant fiskerne langs kysten, og også i Stortinget, med tanke på hva som egentlig er regjeringens retning på dette området. Vil man garantere at viktige fellesskapsressurser også i framtiden skal eies og forvaltes av fellesskapet og skape arbeidsplasser lokalt, eller vil man slippe dette nærmest helt fritt?

Statsråd Per Sandberg [14:12:06]: Jeg skal garantere at denne regjeringen og undertegnede skal sørge for å snu den trenden som Arbeiderpartiet har sørget for – at bosettingen gikk ned, at inntektene gikk ned for fiskerne, og at man la ned lokalsamfunn langs kysten vår. Jeg gjør mitt beste for å snu den trenden. Jeg ser faktisk allerede nå en positivitet der ute. Antall fiskere øker faktisk i Finnmark. Det er lenge siden vi har sett det. Det skjer utrolig mye positivt.

Så er det riktig at det ikke står i Fremskrittspartiets program at vi skal gjøre noe som går på bekostning av noe. Det gjorde det heller ikke hos Arbeiderpartiet, men det er ingen som har solgt så mye av fellesskapet som Arbeiderpartiet har gjort gjennom tidene – Statoil, Telenor, Kredittkassen, Norsk Medisinaldepot, Arcus, Olivin, aksjene i DnB, førselskapet Ewos, 500 000 dekar skog. Det har plutselig Arbeiderpartiet glemt. Men det er jo en del av fellesskapet som de har solgt til Tyskland, til USA osv. Det har gjort at vi har tapt milliarder av kroner, som er fellesskapets eierskap.

Arild Grande (A) [14:13:14]: Først en liten visitt til påstandene som kom på slutten. Det er helt riktig at også Arbeiderpartiet har vært med på salg, når det har vært riktig. Men vi har også ønsket at man skal sikre oppkjøp, sikre at fellesskapets verdier skal forvaltes av fellesskapet og har prøvd å ivareta det. Vi sa aldri 500 000 dekar skog når det gjaldt Statskog, men vi sa at vi var med på et arronderingssalg, som skulle sikre at man kunne gjøre nye investeringer som sikrer selskapet for framtiden.

Jeg viser til svaret representanten Heggø ga når det gjelder påstandene om at Arbeiderpartiet har vært med på å legge ned kystsamfunn. Det var under statsråd Ludvigsen at dette arbeidet virkelig skjøt fart. Det er kanskje virkningen av de endringene som Arbeiderpartiets fiskeriministre opp gjennom årene i senere tid har bidratt til, som gjør at vi nå ser en positiv utvikling både til sjøs og på land.

Er fiskeriministeren enig i at prinsippet om omsettelige kvoter vil kunne gi en betydelig omfordeling fra fellesskapet til private?

Statsråd Per Sandberg [14:14:14]: Det har jeg svart på. Nå venter jeg på Eidesen-utvalget, som skal legge fram sin innstilling i desember. Jeg er enig med representanten Grande i at dette er viktige debatter, og jeg tror vi får en langvarig og god debatt om kvoteutvalget. Det må skapes forutsigbarhet i alt det vi foretar oss i dette.

Så er det slik at det Arbeiderpartiet – de rød-grønne – har gjort siden 2001, er å innføre en bearbeidingsplikt. Det har ikke løst noen verdens ting. Det laget bare problemer

for industrien. Man fikk ikke lønnsomhet i industrien på grunn av dette. Derfor foreslo regjeringen i sin sjøatmelding å fjerne det. Nå har pliktkommisjonen vurdert alle disse tre pliktene i ett og kommet fram til en løsning. Jeg sier ikke at jeg går for den løsningen som pliktkommisjonen har kommet fram til, men jeg skal legge fram noen anbefalinger for Stortinget, og min anbefaling vil være én av flere løsninger.

Spørsmål 25

Martin Henriksen (A) [14:15:30]: «Våre marine ressurser kan gi store verdier i ny næringsvirksomhet. I dag står det offentlige for kostnaden ved leting og kartlegging av marine organismer. Private aktører har gratis tilgang. Norge mangler et fungerende regelverk knyttet til bruk av marine ressurser. Slik risikerer vi at store marine verdier samles hos private aktører, mens norske skattebetalere tar regningen ved å legge til rette for leting.

Hvorfor har ikke statsråden sørget for å sikre fellesskapets interesser til disse marine ressursene?»

Statsråd Per Sandberg [14:16:08]: Igjen et meget viktig spørsmål. Det mangler regelverk – helt riktig – og potensialet er helt enormt. Årsaken til at dette ikke har kommet på bordet ennå, er at vi jobber med forskriften, fordi de rød-grønne la fram et forslag til en forskrift i 2012 som ikke var gjennomførbar. Det som de rød-grønne ønsket seg, måtte legges til side fordi høringsinnspillene som kom inn om forslaget til forskrift, ga uttrykk for betydelige bekymringer rundt negative konsekvenser. Så har vi startet på nytt, og det jobber jeg med nå, for å få på plass en forskrift som ivaretar det som handler om både naturmangfold, havressursloven og det genetiske materialet. Jeg jobber med dette nå, og det skal komme.

Når det gjelder representanten Henriksens kommentar om at det offentlige står for kostnadene, og at private aktører nærmest slipper gratis unna: Det er jo ikke noe spesielt for marin sektor. Det er ikke noe spesielt for marin sektor at forskning på offentlige institusjoner skaper ideer som forskere eller andre tar seg av under kommersialiseringen. Det er derfor vi har en så betydelig innsats på forskning som regjeringen har. Det er heller ikke riktig at de private slipper gratis til. Næringen betaler en betydelig avgift, som er med på å bidra til dette. At dette er viktig, er det ingen tvil om, men det er like viktig – og det tror jeg representanten Henriksen er helt enig i – at vi her må utnytte de fortrinnene vi har, som mange land misunner oss, og det er dialogen og kontakten mellom næringen, forskningsmiljøene, myndighetene og politikerne. At vi greier å få til dette sammen, er det viktigste vi må fokusere på.

Jeg jobber som sagt med å ferdigstille et forslag til forskrift for uttak og utnyttning av genetisk materiale. Jeg skal også legge fram en bioøkonomistrategi nå på mandag, som jeg tror mange vil finne interessant. Det er det eneste punktet der jeg kan si at jeg beklager at det har tatt litt for lang tid. Årsaken til at det har tatt litt for lang tid å legge fram denne bioøkonomistrategien, er at det er så stort mangfold der ute. Det er et så stort potensial. Det dukker opp nye elementer hele tiden langs kysten vår når det gjelder dette med bioøkonomistrategi.

Denne regjeringen har ambisjoner – sammen med Stortinget og Arbeiderpartiet – om at hvis vi ikke er best på hav, så skal vi bli best på hav. Da handler det om å gå forsiktig nedover i rekken, for det dukker opp veldig mange nye arter som vi ikke vet hvordan vi skal håndtere, og som vi ikke vet hvordan vi skal prosessere. Derfor er også den Katapult-ordningen som regjeringen har fått på plass i 2017, så viktig, der vi bistår næringslivet med å forske og utvikle prosessering av nye arter.

Martin Henriksen (A) [14:19:12]: Jeg takker for svaret.

For det første: Selv om fiskeriministeren mente at den forskriften som lå på hans bord, ikke var riktig innrettet, er det på tide å slutte å skylde på andre når denne regjeringa har sittet i tre år.

Det blir spennende å se bioøkonomistrategien som endelig kommer. Dette er en næring med et enormt potensial. I dag står den biomarine industrien for en omsetning på rundt 8,5 mrd. kr. Fram til 2050 er det beregnet at det kan nå opp i 70 mrd. kr.

Da petroleumshistorien begynte i Norge, tok framsynte politikere grep og sørget for at fellesskapet skulle ha inntekter fra petroleumsressursene og bygge opp en nasjonal industri i Norge. Det er den samme jobben vi nå må gjøre her i Norge. Da er det veldig spennende å høre fiskeriministerens tanker om innretningen på en sånn forskrift. Vil han for det første sørge for at det kommer en forskrift snart, og vil han da kunne garantere at industrien skal dele fortjenesten som de får tilgang til, med fellesskapet?

Statsråd Per Sandberg [14:20:16]: Å garantere innenfor politikken – det vet både jeg og representanten Henriksen at er gambling, så det gjør man ikke. Jeg kan ikke garantere, for alt dette skal også forankres i Stortinget på et eller annet tidspunkt, på ulike måter, med tanke på at vi går nedover i verdikjeden. Det er ikke enkelt.

Det var ikke meningen å kritisere den forskriften som kom i 2012, det var ikke sånn jeg mente det. Jeg tror vi har tatt lærdom av den også, for det forslaget til forskrift som de rød-grønne la fram, ga så mange innspill i høringsprosessen som ga oss så store bekymringer, at vi måtte starte på nytt. Derfor har vi startet på nytt, og jeg håper og tror at denne forskriften raskt skal være på plass.

Til det siste: Det er enkelt å gi en garanti om at når vi får et næringsliv som utvider seg med tanke på bioøkonomi, vil det skal skape inntekter til fellesskapet. Det er ingen som skal gå gjennom dette og få tilgang til fellesskapets ressurser uten i en eller annen form å måtte betale for det.

Martin Henriksen (A) [14:21:20]: Jeg håper fiskeriministeren følger opp det siste han sa nå. Det har jo gått ganske lang tid uten at man har fått noen skikkelig regulering av denne næringen, med de mulighetene som ligger der. Det er for øvrig ikke en veldig vanskelig garanti for en fiskeriminister, en regjering eller en hvilken som helst politiker å komme med at fellesskapet skal kunne ha en del av fortjenesten av en så verdifull naturressurs.

Det er mange problemstillinger med en sånn forskrift, og det er da interessant å høre hvilke tanker fiskeriministeren har rundt det. For eksempel har man i Australia, som har fått på plass en sånn forskrift, både regulert tilgan-

gen til materialet og sagt noe om hvem som har forpliktelsen ved utbytte, slik at det blir en rettferdig fordeling av framtidig inntjening.

Jeg er fremdeles ute etter å høre om fiskeriministeren kan si at han vil sørge for at det blir så store inntekter til fellesskapet som mulig, for det vi har sett så langt, er at det ikke har kommet noen reguleringer.

Statsråd Per Sandberg [14:22:26]: Jeg tror vi i fellesskap skal stresser å få fram et regelverk fortest mulig. Norge er best på dette, på forvaltning, og jeg tror vi skal beholde det fortrinnet – vi skal være best! Derfor tror jeg vi skal få på plass en forskrift som ivaretar utfordringene. Det er ikke enkelt, for forskriften hjemles i naturmangfoldloven, i havressursloven, og det har nær tilknytning til det folkerettslige arbeidet innenfor «access and benefit-sharing», altså tilgang og fordeling, herunder også framforhandlingen av Nagoya-protokollen under konvensjonen om biologisk mangfold. Det er ikke bare å slå fast en forskrift. Det er utrolig mange hensyn å ta, og hvis Norge trår feil på et eller annet område her, tror jeg ikke det tjener oss. Da vil vi redusere de fortrinnene vi har når det gjelder ressursforvaltning, biomangfold og bioøkonomi, som vi har store ambisjoner på.

Men selvfølgelig: Jeg er helt enig med og akkurat like utålmodig som representanten Henriksen. Nå må vi få på plass et regelverk, for her er det et enormt potensial.

Spørsmål 26

Lasse Juliussen (A) [14:23:48]: «Norsk Tipping gir sosialt ansvarlige spill, og overskuddet finansierer idrett, kultur og viktige organisasjoner. Vi har avvist at spill skal være kilde til privat profitt, og vil ikke slippe til kommersielle utenlandske aktører. Gjennom ulovlig tv-reklame ser vi at internasjonale selskaper satser stort på å få del i spillmarkedet.

Vil statsråden følge oppfordringen fra Organisasjons-Norge og eget strategiutvalg om å legge bort ideen om at sosial ansvarlighet og norsk frivillighet må vike for internasjonal spillindustri?»

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [14:24:26]: Regjeringen vil føre en politikk som ivaretar hensynet til spilleavhengige. Samtidig vil vi sikre at inntektene fra pengespill i Norge tilfaller ideelle formål. Det er også slått fast i Sundvolden-erklæringen.

Norge er et attraktivt marked for utenlandske spill-selskap. De utvikler spill som er spesialtilpasset det norske markedet. Vi vet fra undersøkelser om spilleatferd at det særlig er slike tilbud som skaper spilleproblemer. Det er forbudt å markedsføre pengespill uten norsk tillatelse. De uregulerte selskapene driver likevel sin virksomhet fra andre land. Det er vanskelig for norske myndigheter å håndheve norsk lov i utlandet, og jeg mener derfor at det er viktig å bevisstgjøre norske spillere om de sentrale delene av norsk pengespillpolitikk.

Med utgangspunkt i regjeringens handlingsplan mot spilleproblemer gjennomførte Lotteritilsynet informasjonskampanjer om de uregulerte selskapenes aktiviteter. Tilsynet fokuserte bl.a. på at disse selskapene ikke har til-

latelse til å drive i Norge. Derfor er de heller ikke underlagt norsk regulering. Det er særlig viktig å få frem at selskapene ikke er pålagt norske ansvarlighetstiltak, f.eks. knyttet til tapsgrenser. Spillerne har derfor ikke samme grad av beskyttelse som ved deltakelse i lovlige norske pengespill.

For tiden arbeider departementet med en stortingsmelding om pengespill. Etter planen skal denne fremmes for Stortinget i desember 2016. Meldingen vil bl.a. beskrive den teknologiske utviklingen på feltet og hvordan den utviklingen skaper utfordringer for norske aktører som møter konkurransen fra utlandet, nemlig uregulerte aktører. I meldingen vil vi også drøfte ulike tiltak som kan være med på å sikre en helhetlig og ansvarlig pengespillpolitikk. Et naturlig hovedtema i meldingen vil være om enerettsmodellen skal videreføres i sin nåværende form, eller om det skal innføres en lisensordning for pengespill, men det kommer jeg altså tilbake til overfor Stortinget før jul.

Jeg vil avslutningsvis gjenta at sosial ansvarlighet er hovedfundamentet i vår pengespillregulering, og det er ikke aktuelt å la slike hensyn vike for økonomiske interesser.

Lasse Juliussen (A) [14:27:11]: Det er godt å høre at stortingsmeldingen kommer snart. Vi har ventet en stund på den nå. Når idretten, Organisasjons-Norge for øvrig og regjeringens eget strategiutvalg har vært så klare som de har vært i spørsmålet om å åpne for en lisensordning og uthuling av enerettsmodellen, vil det bli spennende å se de vurderinger regjeringen har gjort, og hva det er som har gjort at det har tatt slik tid å konkludere.

Jeg har også lagt merke til at i partiet Høyres programutkast for neste periode er det foreslått å tillate flere spillisenser. For meg er det vanskelig å se sammenhengen mellom det og en fortsatt enerettsmodell. Kanskje statsråden kan forklare hvordan et slikt forslag kan henge sammen med å sikre Norsk Tippings enerettsmodell?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [14:28:02]: Jeg kan snakke for det regjeringen jobber med, og jeg er glad for at det er forventninger til stortingsmeldingen som kommer. Vi har jobbet veldig grundig med den. På grunn av den teknologiske utviklingen stilles vi overfor en del nye utfordringer som gjør at det er et ganske krevende felt å jobbe med – det legger jeg ikke skjul på – men i Sundvolden-erklæringen slår vi fast at vi skal ivareta hensynet til de spilleavhengige, og det er det viktigste i norsk pengespillpolitikk.

Samtidig vet også representanten at i partienes programprosesser skal man utvikle politikken, og der skal nye ideer diskuteres. Så får vi se hva Høyres landsmøte vil falle ned på og ende opp med, men jeg er glad for at representanten stiller spørsmålet, for dette er en viktig debatt.

Lasse Juliussen (A) [14:29:03]: Jeg takker for svaret. For oss som er opptatt av å bevare Norsk Tippings enerettsmodell, er det fortsatt grunn til noe bekymring for framtiden og muligheten for at det åpnes for flere spillisenser. For hver krone som blir spilt hos Norsk Tipping, går 60 øre til gode formål. Ifølge Norges idrettsforbund vil det forholdet være 15 øre per krone fra lisensselskapene. Når regjeringen vurderer enerettsmodellen og muligheten for flere spillisenser, kan statsråden kanskje si noe om konsekvenser for norsk idrett og frivillighet ved en

slik overføring av midler fra fellesskapet til kommersielle aktører?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [14:29:48]: Jeg er enig i at det positive med enerettsmodellen og en viktig del av den nettopp er at det sikrer inntekter fra pengespill til ideelle formål. Vi har sett en formidabel økning til idretten. Det er dilemmaet vi nå står oppe i i pengespillpolitikken, at vi er veldig glad for at idretten og andre organisasjoner får økte bevilgninger, samtidig som hensynet til de spilleavhengige skal ivaretas. Heldigvis ser vi at Norsk Tipping gjør en fantastisk jobb med å ivareta de spilleavhengige, at de følges opp veldig tett. Mitt svar er at det er de spilleavhengige og hensynet til dem som skal være utgangspunktet for pengespillpolitikken. Jeg er veldig glad for at vi har en ordning som gjør at vi kan styrke de ideelle formålene.

Spørsmål 27

Knut Storberget (A) [14:31:11]: «Statskog selger i høst 15 eiendommer som samlet utgjør ca. 73 000 dekar. Flere av oss har ment at arronderingssalget nå burde være ved sin grense, og at det etter kjøpet av skog fra Borregaard/Orkla nå er solgt nok av dette for arrondering. Statskog kan spille en viktig rolle i utvikling av skogbruket. Vi trenger en stor aktør som Statskog i fellesskapets eie, og som ikke svekkes.

Er regjeringen nå villig til å stanse ytterligere salg av fellesskapets eiendom i Statskog?»

Statsråd Jon Georg Dale [14:31:48]: Svaret på det er nei, og det bør følgjast opp av eit direkte spørsmål til Arbeidarpartiet: Kva er det som gjer at Arbeidarpartiet no har snudd?

Utgangspunktet for nedsal av Statskog sine eidedomar handlar om at når ein fekk lov å kjøpe Orkla/Borregaard sine eidedomar i 2010, fastsette dåverande raud-grøne regjering, der Arbeidarpartiet var ein dominerande aktør, at ein skulle selje 600 000 dekar av Statskog sine eidedomar. Hittil har ein selt 440 000 av dei dekara som Arbeidarpartiet fastsette. Så spørsmålet snarare enn om regjeringa no bør stoppe opp, burde vere: Kva er det som har endra seg for Arbeidarpartiet frå 2013 til 2016, som gjer at Arbeidarpartiet no meiner det er feil å følgje opp sitt eige vedtak om nedsal i Statskog?

For meg er det viktige at dette salet no går veldig godt. I stor grad er det lokale, eksisterande skogeigarar som kjøper desse eidedomane. 70 pst. av det som er omsett, er kjøpt av lokale skogeigarar i eigen kommune. I tillegg til det er Miljødirektoratet kjøpar, kommunesektoren sjølv kjøper skogeidedomar, og skogeigarar i nærliggjande kommunar kjøper skogeidedomar. Så dette er ei betydeleg styrking av det lokale eigarskapet til skog, eit lokalt eigarskap som vil sikre god avverking, lønsam avverking og moglegheit for ein ny skogindustri. Det er det viktigaste for meg, og difor vil salet av Statskog sine eidedomar halde fram – i tråd med både den bestillinga som Statskog fekk då Arbeidarpartiet styrte, og den tilleggsbestillinga ein har fått under denne regjeringa.

Knut Storberget (A) [14:33:49]: Det var et svar akkurat som forventet. Jeg er noe overrasket over at statsråden ikke har registrert at Arbeiderpartiet i løpet av i hvert fall de to–tre siste årene har bedt regjeringa om å gå inn i og vurdere spørsmålet om hvor hensiktsmessig det er at man selger såpass mye som man nå faktisk gjør av Statskogs grunnareal.

Det er ikke noen tvil om at forrige regjering åpnet opp for et arronderingssalg – jeg tror vi kan diskutere lenge om grensen ble satt i regjering eller hos Statskogs styre – men man må jo ha en løpende vurdering knyttet til hvor hensiktsmessig slike typer salg er. Det var riktig å ha et visst arronderingssalg. Vi har i Stortinget – jeg tror det var i fjor – foreslått at man skulle stanse arronderingssalget fordi det går for langt. Vår intensjon og vårt ønske er et kraftig og potent Statskog som kan være motoren i det grønne skiftet som vi står overfor. Jeg vil i så måte spørre statsråden om han ikke nå ser behovet for nettopp å ha et Statskog av en slik størrelse som vi nå har, for bl.a. å videreutvikle mulighetene for foredling.

Statsråd Jon Georg Dale [14:34:56]: Vi har, og skal ha, eit sterkt Statskog. Men vi skal ha eit Statskog som greier å forvalte eigedomane sine optimalt for at dei kan levere overskot og ressursar tilbake igjen til eigaren sin, som gjer at vi bruker pengar som vi tener på desse selskapa, på å bygge ut velferdssamfunnet vårt vidare. Men då er vi faktisk avhengige av at areal vert drivne, og at det vert tilstrekkeleg avverking i dei.

Det arronderingssalet som no føregår, som Arbeiderpartiet bestilte då dei sat i regjering og ikkje berre dreiv symbolpolitikk i opposisjon, skjer som ein direkte konsekvens av at det er ting å tene på at vi får betre eigedomsstruktur i skogbruket. Då får ein samla eigedomar, får høgare avverking og lågare kostnader.

Så forundrar det meg igjen at Arbeiderpartiet ikkje ser verdien av noko av det viktigaste vi har i Noreg, privat eigarskap.

Knut Storberget (A) [14:35:58]: Jeg føler at statsråden slett ikke svarer på de utfordringene jeg legger på bordet for statsråden og regjeringa.

Vi er ikke imot at arealene drives, som statsråden nå var inne på, eller at det blir avvirkning – jeg holdt på å si snarere tvert imot. Min sterke oppfordring er at man nå virkelig tenker seg om. Det å selge betydelige arealer fra Statskog, slik man nå er i ferd med å gjøre, er en irreversibel prosess, det skaper skjev fordeling, og det er egentlig ganske dårlig butikk. Mitt spørsmål er: Er statsråden villig til å revurdere den innskrenkningen man faktisk gjorde i mandatet til Statskog for muligheten for å drive annen type næring – les: energi, særlig – men også faktisk å utvikle Statskog til å bli en stor skogeier som også kan ta del i den nødvendige foredlingen? Høyresida har stadig ropt på at vi trenger kraftigere enheter for å få det til. Burde vi ikke da ta vare på den største skogeieren vi har i landet, og skape muligheter for nettopp slik virksomhet?

Statsråd Jon Georg Dale [14:37:00]: Vi treng fleire kraftige einingar, og det får vi når fleire skogeigarar no kjøper nye eigedomar som dei legg til dei dei allereie har, og kan utvide hogsten sin og avverkinga si og drive skogen godt, og med det skape lønsame arbeidsplassar i Dis-

trikts-Noreg. Då trur eg det aller viktigaste er at Statskog er eit godt og velfungerande selskap på det Statskog skal drive med: utvikling av skogeigedomar som gjev lønsam avverking, som gjev lønsam avkasting til eigaren, som gjer at vi byggjer velferda vidare ut i dette landet.

Arbeiderpartiet opptre her og argumenterer som om det er skummelt at norske private skogeigarar får eige ein noko større del av dei skogsområda vi har. Jamt over er det trass alt slik at det er dei norske skogeigarane som gjer at vi har høg avverking i dette landet. Ein burde setje meir pris på det arbeidet som dei gjer.

Spørsmål 28

Odd Omland (A) [14:38:14]: «Konsesjonsloven er viktig for norsk matproduksjon, lokalt eierskap og bosetting i distriktene. Regjeringen fikk ikke støtte for å fjerne hele loven, men har sendt på høring forslag om blant annet å heve arealgrensene for konsesjon, boplikt og odel fra 25 til 35 dekar. Dette vil føre til at svært mange gårder, blant annet i Vest-Agder, ikke lenger blir omfattet av loven, og vi kan få en helt annen eierstruktur i landbruket. Høringen viser at mange er negative til endringene.

Vil statsråden nå skrinlegge forslaget om endringer i loven?»

Statsråd Jon Georg Dale [14:38:55]: Det vil eg ikkje. Eg er beden av fleirtalet på Stortinget om å sende dette forslaget på høyring. Det har eg gjort. Så skal eg summere opp høyringsinnspela og melde tilbake igjen til Stortinget basert på det.

Men det er heilt rett at det kan verte ein litt annan eigarstruktur i jordbruket med desse forslaga. Først og fremst er det grunnleggjande positivt, for i dag ser vi ein situasjon i norsk jordbruk der leigejorddelen stadig går opp. Berre frå 2008 og fram til det siste talet vi har i 2014, har leigejorddelen i norsk jordbruk gått opp, til 44 pst. i 2014. Han var på 38 pst. nokre få år tidlegare.

Viss denne utviklinga fortset, kan Arbeiderpartiet snakke alt dei vil – på inn- og utpust – om at ein hadde ønskt sjølveigande bønder landet over. Men utfordringa er at dei bøndene som driv i norsk jordbruk i dag, i stadig mindre grad eig dei areala dei driv på.

Ein av dei viktigaste tinga vi kan gjere i landbrukssektoren, er å sørge for ein velfungerande eigedomsmarknad, som gjer at folk kan kjøpe seg eigedomar, investere der og drive jordbruk fordi dei finn ein verdi i det, fordi det gjev lønsame arbeidsplassar, og fordi ein ønskjer å drive norsk jordbruksproduksjon.

Kva er det som gjer at Arbeiderpartiet meiner at 25 dekar er den rette grensa, og ikkje 20? Det vil alltid vere grenseutfordringar når ein fastset nye grenser.

Det dette handlar om, er at folk som eig sine egne gardsbruk, akkurat som alle andre folk eig sitt eige hus, i størst mogleg grad sjølve er i stand til å vurdere korleis dei eigedomane skal omsetjast. At Arbeiderpartiet vil ta makta frå grunneigar og flytte ho til forvaltingsorgana i kommunesektoren eller høgare opp, er for meg ei gåte. Alle dei bøndene eg har møtt gjennom desse elleve månadene som statsråd, har vore opptekne av å utvikle gardsbruka dei kjem frå, opptekne av å skape verdier i bygda dei bur i. Eg

er heilt sikker på at over tid gjer alle dei folka som bur ute i Distrikts-Noreg, gode vurderingar knytte til sin eigen eigedom, og dei kjem til å gjere minst like gode vurderingar som dei vi er i stand til frå kontora våre i Oslo.

Odd Omland (A) [14:41:27]: Svaret var som forventet, men jeg tenker jo at når en først har hatt en sak på høring og det blir massiv motstand, kunne en ta det inn over seg. Og det er ikke så rart at statsråden har det synet, i og med at de på ideologisk grunnlag ville ha fjernet hele lovverket her.

Forslaget er en gedigen uthuling av loven. Ut fra høringsuttalelsene fra regjeringen vil en også unnta fra konsesjon kombinerte jord- og skogbrukseiendommer der dyrket areal er under 35 dekar. I Agder har vi mange slike, og vi mener at de er rimelig store. I tillegg foreslås det at også rene skogeieendommer skal unntas konsesjon og pris-kontroll. I dag ser vi at flere ønsker å kjøpe slike eiendommer, fordi de vektlegger at jaktinteresser har stor betydning.

Frykter ikke ministeren at med disse endringene kan resultatet bli at eiendommer selges ut av landet til kapitalsterke interesser?

Statsråd Jon Georg Dale [14:42:32]: Det er ingenting som tyder på at det skjer. Trass i alt har vi sett ein situasjon i norsk jordbruk og i norske distrikt over tid der folk vel å la eigedomane stå udisponerte. Det har vore ei utfordring. Arbeidarpartiets svar på det har vore å løyse det med nye reguleringar. Mitt svar er å la folk omsetje sine egne eigedomar. Eg trur det er eit betre svar for den norske sjølveigande bonden.

Eg meiner framleis at det skal vere driveplikt på desse eigedomane. Det ligg også i det høyringsforslaget som er ute i dag. At det skal sitje kapitalsterke miljø på utsida av landegrensene og eige store landbrukseigedomar – eller små landbrukseigedomar – i Noreg som dei har driveplikt på, held eg for å vere svært lite sannsynleg.

Så seier Arbeidarpartiet at dette er ei utholing av lova. Då vil eg gjerne vite: Kva slags utholing av lova skjer ved å flytte arealgrensa frå 25 til 35 dekar?

Odd Omland (A) [14:43:34]: Det er ikke tvil om at i de høringsene som har vært, er de aller fleste ikke enig i det synet som statsråden her forfekter. Det er også andre endringer dette medfører.

Så langt jeg har forstått det, forsvinner også den lovbestemte boplikten. Dette medfører at størstedelen av eiendommene, f.eks. på Sørlandet, i praksis unntas boplikt, som igjen medfører at en mindre del av eiendommen får bli i familiens eie.

Hvordan mener statsråden endret eierstruktur vil endre bosettingen i distriktene?

Statsråd Jon Georg Dale [14:44:15]: Endra eigedomsstruktur, som kan vere tilfellet, gjev også nye moglegheiter.

Det er få ting som er så populære når dei vert lagde ut på finn.no, som mindre gardsbruk i distrikta. Folk vil drive gardsbruk i Noreg. Mange unge bønder satsar no millionar av kroner på sine egne bruk, anten bruka er små eller store, for å drive matproduksjon over heile landet. Eg håpar og trur at endra eigedomsstruktur faktisk gjev nye mog-

legheiter, slik at fleire tør å satse på matproduksjon rundt om i heile landet .

Så er eg heilt overtydd om at det viktigaste grepet, som framleis ligg fast, er at det er driveplikt på desse eigedomane. Det gjer at skal ein drive ein jordbrukseigedom, må ein faktisk vere i nærleiken av han. Den enklaste måten å vere i nærleiken av der ein driv på, er å bu på garden som areala ligg rundt. Eg er heilt sikker på at dette gjev nye moglegheiter for lys i husa i Distrikts-Noreg, og bidreg, i lag med den landbrukspolitikken vi fører, til større optimisme i norsk jordbruk.

Spørsmål 29

Ingvild Kjerkol (A) [14:45:30]: «I 2015 ble hele 12 500 dekar av Statskogs eiendommer lagt ut for salg i Trøndelag, til tross for sterke protester fra bl.a. Nord-Trøndelag Jeger- og Fiskerforbund, som på sitt årsmøte krevde en umiddelbar stans og retrett i alt som har med salg av Statskog SF å gjøre. 'Vi ber-ikke selg Statskog! Ikke selg arvesølvet vårt', var oppfordringen.

Kan statsråden forsikre om at jegere og fiskere også i framtida vil sikres samme tilgang til jakt- og fiskeområder til en overkommelig pris som før salget av Statskogs eiendommer?»

Statsråd Jon Georg Dale [14:46:14]: Når eigedomane vert kjøpte av andre, kan ikkje eg garantere for at dei vil leige ut områda til jakt og fiske på same måten som Statskog tidlegare har gjort. Etersom dei eig eigedomen, kan dei f.eks. velje å bruke den jaktretten sjølv. Så det kan eg ikkje garantere for, men eg kan garantere for at Statskog framleis vil halde trykket oppe for å levere gode tenester der dei er eigarar. Så veit vi at både på jakt og på fiske har private eigarar også i dag betydeleg utleige av slike fasilitetar, som bidreg til at mange får oppleve den fantastiske gleden av å bevege seg i utmarka og bruke utmarksressursane våre, men det gjev også grunnlag for dei bruka som ligg rundt om i heile landet.

Så er det heilt rett at i 2015 – som i tidlegare år – har denne regjeringa følgt opp vedtaket som Arbeidarpartiet gjorde då dei sat i regjering, om å starte arronderingssalet i Statskog. Eg legg til grunn, på same måten som i samband med innlegget til representanten Storberget, at Arbeidarpartiet med dette har snudd i saka om utsal og arronderingssal i Statskog, og då er spørsmålet: Kva er eigentleg grunngevinga for det, når ein sjølv valde å gjere dette fordi ein meinte at det ville gje betre eigedomsstruktur i skogbruket og nye moglegheiter for effektiv og lønsam avverking?

Så spørsmålet er, igjen, til Arbeidarpartiet – og kanskje kan denne representanten svare når representanten Storberget ikkje ønskte det: Kva er årsaka til at ein har snudd – frå 2013 til 2016 – og no er imot det ein sjølv føreslo?

Ingvild Kjerkol (A) [14:47:56]: I Stortingets forretningsorden står det at i spørretimen er det representantene som kan stille spørsmål til statsråden, og så ser jeg at en opplagt statsråd har lyst til å snu litt på dette her i dag ved å stille veldig mange spørsmål til representanter som ønsker å få informasjon fra regjeringen.

Arbeiderpartiet er for effektiv skogsdrift. Derfor ønsket man å arrondere eiendommer. Det jeg spør statsråden om, er hvordan man vil ivareta det andre kjerneområdet som Statskog holder på med, friluftsliv – hvordan man vil sikre allmennheten, folk flest, muligheten til å drive jakt og fiske når man avhender så store eiendommer. Så har vi også sagt at vi vil sette en fot i bakken når det gjelder skogsalg, for å se om det er fornuftig å selge i det omfanget som regjeringen legger opp til.

Så håper jeg statsråden kan svare meg – som er spørren – på hvordan han vurderer friluftsdimensjonen og mulighetene for folk flest til å drive jakt og fiske når man skal selge så store arealer av utmarka.

Statsråd Jon Georg Dale [14:49:01]: Eg skal svare representanten etter beste evne. Eg registrerer at Arbeiderpartiet er for effektiv skogsdrift og for arrondering av eiendomar. Det var avklarande. Men det er heilt rett at retten til jakt og fiske som har lege på Statskog sine eiendomar, framleis kjem til å liggje på Statskog sine eiendomar.

Så er det slik at for dei eiedomane som vert overdregne, vert også – som eg sa i stad – retten til jakt og fiske flytta til ny eigar. Eg kan ikkje garantere for korleis dei handterer den retten, som dei kjøper når dei får eiedomane, men vi veit jo at om lag 90 pst. av norske skogar i dag er eigde av private eigarar. I desse skogane føregår det mykje fiske, mykje friluftsliv og mykje jakt, til glede for langt fleire enn berre dei som eig eiedomane. Det gjer at eg har god tru på at også nye eigarar av Statskog sine eiendomar kjem til å bidra til at det framleis vil vere gode moglegheiter for jakt, fiske og andre verdiar som ein finn i utmarka, og at dette vert stilt til rådvelde for folk flest også i tida som kjem.

Ingvild Kjerkol (A) [14:50:09]: Det er private grunneiere som sikrer god tilgang til jakt og fiske for allmennheten, jeg er helt enig med statsråden i det, men det jeg prøver å få statsråden til å svare på, er hvordan man ser på den mer prinsipielle tilnærmingen, det at Statskog – som

eier på vegne av fellesskapet – skal ha et minimum av utmarksareal for å sikre disse verdiene for framtidige generasjoner. For det er store arealer i dag som Statskog tilgjengeliggjør for allmennheten.

Jeg har lyst til å spørre mer konkret: Friluftsliv er et av kjerneområdene til Statskog i dag. Et annet kjerneområde ble avviklet nærmest med et pennestrøk av statsrådets forgjenger. Er det sånn at man ønsker å utvikle dette virksomhetsområdet for Statskog, at Statskog skal være en aktiv forvalter av utmarka vår, eller ønsker man å begrense dette? Er ikke dette viktige verdier for statsråden?

Statsråd Jon Georg Dale [14:51:15]: Ja, Statskog bør utvikle dei ressursane og framleis stille dei til rådvelde, både når det gjeld jakt, fiske og friluftsliv. Det legg eg til grunn at Statskog gjer for dei eiedomane dei held fram med å vere eigarar av, og det er det viktige.

Samtidig er det slik at mesteparten av skogarealet ligg andre plassar – med eller utan dette arronderingssalet, som vi har brukt tid på å diskutere her i dag. Det betyr at kva som skjer på dei eiedomane, framleis er den viktigaste faktoren, men Statskog kjem til å ha moglegheit til å prioritere jakt, fiske og friluftsliv også i tida framover. Og ein av grunnane til at dei gjer det, er at ved å gjennomføre arronderingssalet får dei meir heilskaplege eiendomar, større moglegheiter til å utvikle ting samla, og dei kan ha meir fokus på det som er kjerneoppgåvene: effektiv skogsdrift, jakt, fiske og friluftsliv.

Presidenten: Dermed er sak nr. 2 ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [14:52:10]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er sakene på dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.